

Orman ve Av

Yıl: 2008 | Eylül - Ekim | Sayı: 5

ISSN 1302-040X

Orman ve AV

TÜRKİYE ORMANCILAR DERNEĞİ
İKTİSADİ İŞLETMESİ TARAFINDAN
İKİ AYDA BİR YAYIMLANIR
Yıl: 2008 | Elül - Ekim | Sayı : 5 | Cilt: 84
ISSN 1302-040X

TÜRKİYE ORMANCILAR DERNEĞİ ADINA
SAHİBİ
GENEL BAŞKAN
MUSTAFA YUMURTACI

SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ
ERDOĞAN ÖZER

EDİTÖR
SEZGİN ÖZDEN
ozden@forestry.ankara.edu.tr

YAYIN KURULU
İyigün PULAT
Aydın GERİŞ
Erdoğan ATMİŞ
İsmet DAŞDEMİR
Sezgin ÖZDEN
Oktay YILDIZ
Mehmet Ali BAŞARAN

Bilgilendirmek amacıyla üyelerimize
ücretsiz dağıtılır.

YÖNETİM YERİ:
MİTHAT PAŞA CADDESİ NO: 49/4 KIZILAY / ANKARA

TEL&FAX
0312 433 84 13

www.tod-tr.org
tod@tod-tr.org
ormancilar@tmail.com

YAYIN KURULU E-POSTA
ormanveav@tod-tr.org

BASKI
KAYIKÇI OFSET
Cumh. Mh. Park Sk. Atakoç Apt.
No: 16 18100 / ÇANKIRI

Tel: 0 376 212 50 70
Fax: 0 376 213 19 88
e-posta: karatekin18@hotmail.com

GRAFİK TASARIM
Hadi CANBAZ
e-posta: okyanus-02@hotmail.com

İÇ KAPAK FOTOĞRAFI
Aykut İNCE

DIŞ KAPAK FOTOĞRAFI
Mustafa BAĞCI - Erfelek Şelalesi Sinop / Erfelek

EDİTÖRDEN

Nihayet bina inşaatımız tamamlandı. Hem de Türkiye Ormanlıklar Derneğine yaraşır bir binaya kavuştuk. Binanın tamamlanmasına kadar geçen sürede yaşananları bu süreci yaşayanlar ve izleyenler biliyor. Tüm engellemelere, sanat düşmanı olarak gösterilmemize, binanın elimizden alınması girişimlerine, Çankaya Belediyesinin önümüze koyduğu zorluklara rağmen bina bitti ve iskan ruhsatı da alındı. Bu süreci çok iyi yöneten Genel Başkan Mustafa Yumurtacı ve Yönetim Kurulu üyeleri en azından bir "kuru" teşekkürü hak ediyor. Yapılan iş dernek tarihine geçecek bir iştir. Tüm emeği geçenlere sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum. Artık derneğimiz; yeni binasıyla ve bu motivasyonla ülkemiz ve dünya ormanları için çok daha önemli işlere imza atacaktır.

Bu sayıda da çok değerli yazılarla karşınızdayız. Doğan Kantarcı hocanın orman yangınlarına ve meslektaşlarımızın görev bilinci konulu yazısı ilgi çekici. Doğal varlıklarımızın tanıtıldığı köşemizin konuğu *Büyük Akbalıkcıl*. Köşe önceki sayılarda olduğu gibi Dr. Kaan Özkazanç tarafından hazırlandı. Yine çok ilgi göreceğini düşündüğüm; Metin Sarıbaş, Kemal Aşk, Suat Tosun ve Sami Ölçer tarafından yazıları da bu sayıda bulabileceksiniz. Bilimsel yazıları denetleyen hakemlere ve bu sayıya katkı sağlayan yazarlara sonsuz teşekkürlerle.

Geçen ay, Prof. Dr. Ertuğrul Görcelioğlu hocamızı kaybettik. Bir değer daha kaydı gitti. Ormanlıklar O'nu unutmayacak...

İÇİNDEKİLER

2	Başyazı
3	Maden Yasası Doğayı Katlediyor Mustafa Yumurtacı
5	Binamız Bitti - Mustafa Yumurtacı
7	Pan Parks Projesi - Sezgin Ayan
8	"Türkiye'nin Ağaçları ve Ormanları" Konulu Fotoğraf Sergisi - 1 Eylül Dünya Barış Günü
9	Orman Yangınları ve Ormanlıkların Görev Bilinci - M. Doğan Kantarcı
10	Bir Yangının Ardından - M. Kemal Aşk
11	OMO'dan Uyarılar ve Öneriler Dil Devrimi 76. Yılı
12	Afedersiniz Sizler Orman Mühendisi Misiniz? Metin Sarıbaş
17	Orman Ekosisteminde Olağanüstülükten Olağanlaşmaya Yönelme ve.... - Suat Tosun
23	Başlıksız Bir Yazı - Sami Y. Ölçer
25	Ekoturizm Gezileri
32	Çiğerlerimiz Çok Yönlü Yanıyor Prof. Dr. İlçin Aslanboğa
34	30 Ağustos Zafer Günü - Sivas Kongresi - Sakarya
35	Cumhuriyet Bayramı Kutlu Olsun
36	Yaşasın Cumhuriyet
37	Yaban Hayvanlarının Kişinin Can ve Mal Güvenliğini Tehditine Yönelik Hukuki Bir Analiz - Ar. Gör. O. Devrim Elvan
46	Büyük Balıkcıl (Ardea Alba L.) Dr. N.Kaan Özkazanç
48	Av Mevsimi

BASIN

Ülkemizin orman ve ormancılık tarihine bakıldığında, asırlardır ormanların hep tahrip edildiği görülmektedir. Ormancılık faaliyetlerinin başlamasından bugüne geçen yüzelli yılı aşkın süredir, yerli ve yabancı uzmanların da bu konuda önemli tespitleri bulunmaktadır.

Son yıllarda kuraklık ve küresel ısınma konusunda "Kıyamet Senaryoları" düzenlenmektedir. Aslında bilim adamları yıllardır bu soruna diğer bir deyişle Anadolu'nun çölleşme sürecine dikkat çekmişlerdir. Akdeniz yöresinin ve bu yörede öncelikli olarak da Türkiye'nin kuraklıktan en fazla zarar göreceğini dile getirmişler, bu konuda acilen önlem alınmasını istemişlerdir.

Yakın zamanlara kadar ülkemizin ormanca fakir ve verimli orman alanlarının çok düşük olduğu, bunun artırılması zorunluluğu hep vurgulanmıştır. Bu nedenle de 1970'li yılların sonunda ve 1980'li yılların başında, yıllık 300 bin hektar ağaçlandırma yapılması hedeflenmiştir. Fidanlık sayıları artırılmış, yıllık fidan üretiminin bir milyar adede çıkarılması amaçlanmıştır. Ancak, bu hedeflere ulaşamamıştır. Sadece 1988 yılında 167 bin hektarı geçen bir gerçekleşme sağlanmıştır. Son yıllarda yıllık ağaçlandırılan alanların ortalama 30 bin hektar civarında olduğu bilinmektedir. 59. Hükümet döneminde orman fidanlıklarının bir kısmı kapatılmış, satılmış, yıllık fidan üretim kapasitesi düşmüş ama bu hükümetin Çevre ve Orman Bakanı "Cumhuriyet tarihinde ilk kez kendi dönemlerinde 450 bin hektar alanın ağaçlandırıldığını söyleyebilmiştir.

Geçtiğimiz günlerde Çevre ve Orman Bakanı Sayın Veysel EROĞLU, TV 8'deki bir programda, yılda 450 bin hektar ağaçlandırma yaptıklarını, hazırladıkları "Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü Eylem Planı" ile 5 yılda 2,3 milyon hektar ağaçlandırma yapacaklarını birçok kez tekrarladı. Sayın Çevre ve Orman Bakanları ile ormancılık üst yönetimi gerçek dışı ve hayali rakamlarla ağaçlandırmada dünya liderliğinden söz etmeye başladılar.

Rehabilitasyon konusunda Orman ve Av dergimizin geçen sayılarında, konunun uzmanı meslektaşlarımız

tarafından yeterince bilgi verildi ve eleştiri yapıldı. Bu nedenle bu konuya girmek istemiyoruz. Ancak, "Rehabilitasyon" denilen, bilimsel ve teknik içerikten yoksun bir söylemle, ülke ormancılığına ve ülkenin geleceğine saygısızlık edilmektedir. Rehabilitasyon uygulamalarının ağaçlandırma gibi gösterilmesi ile kamuoyunun mesleğimize karşı olan güveni sarsılacaktır.

(1) Kapalı ormanlarda adeta talan zihniyetiyle üretim yaptırılmaktadır.

(2) Kapalı ormanlarda yapılan bakım kesimleri dahi rehabilitasyon çalışması olarak tanımlanmakta ve bu verimli ormanlar da iyileştirilmiş gibi gösterilmektedir. Teknik kriterlere bakılmadan, silvikültürel istekler değerlendirilmeden söz konusu alanlar boşaltılmaktadır. Genç işletmecilerimiz bilimsel ve teknik ormancılık uygulamaları yerine, kap-kaç yöntemlerine itilmektedirler. Amenajman planı verilerine bakılmaksızın, üretim yapılması konusunda meslektaşlarımız zorlanmaktadır. Orman Genel Müdürlüğü'nün amenajmana ve amenajmancılara olan olumsuz yaklaşımı nedeniyle bu birim etkinliğini yitirmiştir. Yasal zorunluluk olmasa neredeyse amenajman planı yapımından vazgeçilecektir.

Ormancılık üst yönetimi, her olayda gerçek dışı söylemler ya da gerçekleri örtbas ederek, meslek onurumuzu zedelemektedirler. Bu meslek, uzun bir geçmişe sahiptir. Türk ormancısı uzun yıllar sonunda edindiği bilgi birikimi ve deneyimi ile dünya ormancılığında saygın bir yer edinmiştir. Her türlü sorununu çözecek birikime sahiptir. Bugüne dek uğradığı çeşitli olumsuzluklar karşısında yıkılmamıştır. Ancak, mesleğe ve meslektaşına karşı yapılan saygısızlıklar da unutulmamıştır.

Siyasi geleceğini düşünerek, ya da siyasi kadrolara yaranmak uğruna, ormancılığın bilimsel ve teknik doğruları yok edilmemelidir. Ormancılığın yozlaştırılmasına olanak verilmemelidir. Ülkemizi orman zengini göstermeye çalışarak, gerçekleri gizlemeyelim. Bu siyasi bir başarı değil ülkenin geleceğine ihanettir.

Çevre ve Orman Bakanını, ormancılık üst yönetimini, mesleğe, meslektaşına ve kamuoyuna karşı yaptıkları gerçek dışı eylem ve söylemlere son vermeleri konusunda uyarıyoruz.

Saygılarımızla,

TOD YÖNETİM KURULU

MADEN YASASI DOĞAYI KATLEDİYOR

YÖNETİM KURULU ADINA
Mustafa YUMURTACI

Kum ve taş ocaklarının maden sayılarak Maden Yasası kapsamına alınması doğa katliamlarına neden olmaktadır. Taş ocağı, kum, çakıl, mıcır ve toprak gibi madencilikle doğrudan ilgisi bulunmayan inşaat dolgu malzemeleri çıkartma uğruna endemik bitki alanları, arkeolojik ve doğal sit alanları, en kaliteli orman ve milli park alanlarında bu konuda ruhsat verilmektedir. Bu uygulama devam ederse, doğal güzelliklerimiz yok olacak, turizm efsanesi sona erecektir. Çünkü turisti cezbedecek hiçbir doğal güzellik ya da doğal yapı kalmayacaktır. Maden yasası, sanki ülkenin tüm doğal güzelliklerini ve değerlerini yok etmek için gizli bir el tarafından hazırlanmış!...

Madencilik faaliyetleri ile ilgili yasanın 7. maddesinde; "Orman, muhafaza ormanı, ağaçlandırma alanları, kara avcılığı alanları, özel koruma bölgeleri, milli parklar, tabiat parkları, tabiat anıtı, tabiatı koruma alanı, tarım, mera, sit alanları, su havzaları, kıyı alanları ve sahil şeritleri, karasuları, turizm bölgeleri, alanları ve merkezleri ile kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgeleri, askeri yasak bölgeler ve imar alanları ile mücavir alanlarda madencilik faaliyetlerinin çevresel etki değerlendirmesi, gayri sıhhi müesseseler ile ilgili hususlar dahil hangi esasa göre yürütüleceği ilgili bakanlıkların görüşü alınarak Bakanlar Kurulu tarafından çıkarılacak bir yönetmelikle belirlenir" denilerek her yerde madencilik faaliyetine olanak sağlanmıştır.

Aynı yasanın 8. maddesinde; "Diğer kamuyatırımlarının, kamu kurum ve kuruluşlarının uygulamalarından dolayı maden işletme faaliyetinin yapılamaz hale gelmesi durumunda, maden faaliyeti ve yatırım ile ilgili karar, Başbakanlık Müsteşarlığı başkanlığında oluşturulacak bir kurul tarafından verilir. Kurulun teşkili, çalışma usulü, karar alma şekli ve diğer hususlar Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığınca çıkarılacak bir yönetmelik ile düzenlenir" denilerek tüm kamu yatırımlarında ve uygulamalarında öncelik madencilik faaliyetlerine verilmiştir.

Yasanın 9. maddesi çevre ve insan sağlığını hiçe saymaktadır. Maden işletmeciliğinin çevreye ve insan sağlığına yaptığı olumsuzluk, adeta teşvik edilmiştir. Ortaya çıkan cevherin işletmecinin beyanına

göre belirlenen ocakbaşı satış fiyatının % 2'si olan Devlet Hakkı'nın yarısının -ürettiği madeni yurt içinde ve kendi tesislerinde işleyip ek katma değer sağlayanlardan- alınmayacağı belirtilmiştir. Madenlerin işlenmesi sırasında uygulanan işlemler sonucunda çevreye toz, katı atık maddeler, gaz, ağır metal, kirli sıvılar, kükürt ve zehirli gazlar yayılmaktadır. Bu işlemler sonucunda da yarı zenginleştirilmiş metal üretilmekte ve bu üretimler de genellikle yurt dışına götürülmektedir. Peki Devlet, doğasının yok olmasını, insanların sağlığının hiçe sayılmasını ne için göze almaktadır? Beyana bağlı % 1 "Devlet Hakkı" için mi?...

Yasanın 14. maddesinde; " Ruhsat sahasının Devlet ormanlarına rastlaması ve Çevre ve Orman Bakanlığı'na verilen izin 5 hektarı geçmemesi halinde, ağaçlandırma bedeli dışında başka bir bedel alınmaz." denilmektedir. Bu hüküm orman tahriplerine neden olacaktır.

Yasanın 46. maddesinde; "Maden arama dönemi içerisinde arama sahası özel mülkiyete konu gayrimenkul üzerinde kullanma amacına münhasır olmak üzere belli süreler için madenci, Bakanlığa müracaat ile irtifak ve/veya intifa hakkı tesisi isteyebilir.

İşletme ruhsatı safhasında işletme faaliyetleri için gerekli olan özel mülkiyete konu taşınmaz, taraflarca anlaşma sağlanamaması ve işletme ruhsatı sahibinin talebi üzerine Bakanlıkça kamulaştırılır ve ruhsat sahibi adına tahsis edilir.

Hazinenin özel mülkiyetinde veya devletin hüküm ve tasarrufundaki yerlerde yapılan madencilik faaliyetleri için bu kanunun yürürlük tarihinden sonra kira, ecrimisil alınmaz" denilmektedir.

Bu şekilde maden bulunan sahanın

Yasanın 9. maddesi çevre ve insan sağlığını hiçe saymaktadır. Maden işletmeciliğinin çevreye ve insan sağlığına yaptığı olumsuzluk, adeta teşvik edilmiştir.

kamulaştırılarak özel sektöre devri yapılmaktadır. Bir özel mülkiyet alanının, bir orman parçasının, bir doğa koruma alanının madenciye peşkeş çekilmesi ise adeta bir cinayettir. Bu tür hükümler hem Anayasa'nın 169. maddesine, hem de mülkiyet haklarına aykırıdır.

Orman alanlarında maden arama izni verilmesi, orman yasasından çıkarılarak maden yasasına göre yapılmaktadır. 6831 sayılı Orman Kanununun 16. maddesinin birinci fıkrası değiştirilmiş ve maddenin sonuna aşağıdaki hüküm eklenmiştir. "Devlet ormanları hudutları içerisinde maden aranması ve işletilmesi, Maden Kanununun 7. maddesinde belirtilen şartlara uyularak, ruhsat grubu gözetilmeksizin yapılır. Orman hudutları içinde alınan muvafakat süresi, temdit dahil işletme ruhsat süresi sonuna kadar devam eder. Ayrıca madencilik faaliyetleri için zorunlu; tesis, yol, enerji, su, haberleşme ve alt yapı tesislerine fon bedelleri hariç olmak üzere orman mevzuatı hükümlerine göre bedeli alınarak izin verilir".

Bu yasal düzenlemeye göre, tüm ormanlar, milli parklar, koruma alanları, ağaçlandırma alanları, madencilerin keyfi uygulamalarına terk edilmiştir. Her şey madenci için denilerek, maden arama faaliyetlerinde daha önceki yasal düzenlemeler de değiştirilmiştir. Örneğin;

09.08.1983 tarih ve 2872 sayılı Çevre Kanununun 10. maddesine aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

"Petrol, jeotermal kaynak ve maden arama faaliyetleri, çevresel etki değerlendirmesi (ÇED) kapsamı dışındadır.

Madenlerin işletilmesi ile ilgili hususlar Maden Kanununun 7. maddesine göre yürütülür (Madde 28).

Böylece madencilik faaliyeti için, suların kirlenmesi ve zehirlenmesi, havanın kirlenmesi, yaşam koşullarının yok olması göze alınabilmektedir.

09.08.1983 tarih ve 2873 sayılı Milli Parklar Kanununun 3. maddesinin birinci fıkrası; "Milli Park karakterine sahip olduğu tespit edilen alanlar, Milli Savunma Bakanlığının olumlu görüşü, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı ile diğer bakanlıkların da görüşü alınarak, Çevre ve Orman Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulu kararı ile milli park olarak belirlenir" (Madde 29) şeklinde değiştirilerek madencilerin sesi olan Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı milli park ilanında söz sahibi yapılmıştır.

23.07.1995 tarih ve 4122 sayılı Milli Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü Seferberlik Kanununun 13. maddesine; "Bu Kanun kapsamında izin verilen alanlarda petrol ve maden arama ve işletme faaliyetleri, bu alanlarda yapılan masrafların ruhsat sahibince tazmin edilmesi şartıyla Orman Kanununun 16. maddesine göre yapılır" hükmü eklenmiştir (Madde 30). Bunun sonucu buralarda maden arama çalışmalarını yapacak olanın, bu

alanlara yapılan masrafı ödemesi durumunda dilediğini yapmasına olanak sağlanmıştır.

Daha sonra Milli Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü Seferberlik Kanununun 15. maddesinin (e) bendi; "Bu Kanun hükmüne göre tahsis edilen sahada halen petrol ve madencilik faaliyeti yapılmakta ise bu faaliyeti izin süresinin bitimine kadar, ruhsat süresinin uzatılması halinde de bu süre bitimine kadar bu sahalar hakkında ormansız alan statüsü uygulanır" şeklinde değiştirilerek daha da ileri gidilmiş, ormanlar, maden işletmeciliğine feda edilmiştir (Madde 31).

Ormanlarda, dağlarda, dere yataklarında, kentlerdeki doğal güzelliklerin olduğu alanlarda, doğal ve arkeolojik SİT alanlarında dört yıldır devam eden ocak talanına hiçbir tepki gösterilmemekte, bir umursamazlıkla seyredilmektedir. Ormanlarda, dağlarda telafisi mümkün olmayan zararların olduğu, o zararların da kolay kolay telafi edilmesine olanak kalmadığı ifade edilmektedir.

Çevre ve Orman Bakanı Sayın Prof.Dr. Veysel EROĞLU, TBMM'de bir soru önermesine verdiği yanıtta, Türkiye'de maden arama ruhsatı alan 82 yabancı ortaklı şirketin bulunduğunu ve bu şirketlerin isimlerini vermiştir. Bu açıklama da gösteriyor ki ülkemizin zenginlikleri yabancı firmalarca değerlendirilmektedir. Bu değerlendirmenin ülke yararına olduğu söylenebilir mi? Yabancı firmalardan, faaliyetlerinin ülke çıkarlarına göre düzenlemeleri beklenebilir mi? Kısaca ülke kaynaklarını sömürmemesi istenebilir mi?

Turizm bölgeleri, artık sadece bizim değil, bütün dünyanın rüyası. Antalya ve Ege sahillerimiz artık yabancılar için de cazibe merkezleri haline gelmiştir. Eğer bu yörelerde turizm devam ederse, maden aramalarına, hele hele gelişigüzel binlerce maden ruhsatı verilerek bu yörelerin doğal güzelliklerinin yok edilmesine izin verilmemelidir. Eğer maden aranması ülke çıkarları açısından önemli kabul görüyorsa, o yöre turizm kapatılmalıdır. Ülkemizin en önemli turizm merkezi olarak ifade edilen Antalya'da 2000'in üzerinde maden arama ruhsatının verilmesine, özellikle de bu ruhsat verilmesinin bir siyasal rant haline getirilmesine izin verilmemelidir.

Dünyanın en önemli ekosistemlerinden birisi olan Kazdağları'nın, beyana bağlı % 2'lik gelir için yabancı altın şirketlerine verilmesine dur denilmelidir. Deniz ile ormanın birleştiği Ege ve Akdeniz sahillerindeki ülkenin en önemli turizm değerleri ve güzellikleri, maden arama gerekçesiyle, hele hele taş ocağı işletmeciliği için yok edilmemelidir.

Sömürgeciliğe yönelik tavizlerle cennet mekanlar cehenneme dönüştürülmemelidir. Bu güzelliklerden ve tarihi değerlerden gelecek nesiller mahrum bırakılmamalıdır.

Sonuç olarak; 5177 sayılı ve yürürlük tarihi 5 Haziran 2004 olan Maden Kanunu Ülkenin temelini dinamitlemeden, doğal ve tarihi değerlerini yok etmeden, acilen değiştirilmelidir.

BİNAMIZ BİTTİ, İSKAN ALINDI, DERNEĞİMİZE HAYIRLI OLSUN

Özel çıkar hesaplarını gizleyip sivil toplum kuruluşu ve sanat havarisi görüntüsüyle ve yüz binlerce imza topladıklarını ileri sürerek mülkiyet hakkımızı gasp etmek, ayrıca Yeni Sahneye verilen 46 yıllık sanat desteğini hiçe saymak isteyenlere rağmen bu inşaat tamamlandı.

Sunta üzerine yapıştırdıkları resimleri "Tarihi Eser"dir diye yutturmaya çalışarak, Yeni Sahneyi boşaltmamak için direnenlere, binamızı tarihi eserdir diye tescil ettirmeye çalışanlara rağmen bu bina yapıldı.

Sırf Dernek yönetim kuruluna muhalefet olsun diye derneğin tapulu mülkünü ona-buna peşkeş çekmek isteyenlere rağmen bu bina yapıldı, hem de Kızılay'da kalite ve mimari yönden örnek

gösterilebilecek bir nitelikte.

Derneğimize, meslektaşlarımıza yakışır ve Kızılay semtine yaraşır modern bir yapı sanatseverlerin hizmetine girecektir.

2002 yılından beri bina konusunda bizlere destek olan genel kurullarımıza, çeşitli sorunlar karşısında sürekli bizlere destek veren üyelerimize, bu süreçte ihale komisyonlarında görev alarak yoğun ve yorucu çalışmaları üstlenenlere, yönetim kurulu olarak şükranlarımızı, sonsuz teşekkürlerimizi sunarız.

Mustafa YUMURTACI
Genel Başkan

Düzeltilme

Orman ve Av'ın 4. sayısında yer alan
Lütfi İncekaş'ın yazısında isim yanlışlıkla
Lütfi İncek olarak çıkmıştır.
Düzeltilir, Özür Dileriz.

PAN Parks

Sezgin AYAN

Projesi

Kastamonu Üniversitesi, Orman Fakültesinin 2008 yılı Çağrı döneminde Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı Leonardo da Vinci Programına sunmuş olduğu "Avrupa'da PAN Parks Uygulamaları ve Küre Dağları Milli Parkına Entegrasyonu" isimli proje desteklenmeye değer bulunmuştur.

Orman Fakültesi Dekan Yardımcısı ve Proje Koordinatörü Doç. Dr. Sezgin AYAN "Gerek dünya genelinde gerekse ülkemizde, 1992 yılında Türkiye'nin de imza atmış olduğu Rio Konferansından sonra Doğa

Koruma alanında hassasiyet ve çabalar artmıştır. Farklı kategorilerde ilan edilen Doğa Koruma alanları içerisinde özellikle Milli Parkların uluslararası niteliği sebebiyle ayrı bir önemi vardır. Bu bağlamda; Türkiye'de halen kabul edilmiş 39 adet Milli Park içerisinde **Kastamonu-Bartın Küre Dağları Milli Parkının,**

Türkiye'deki korunan alanlar içerisinde dünya standartları potansiyeline sahip önemli bir Milli Park olması ve WWF'nin 'sıcak noktaları' arasında yer alması nedeniyle dikkat çekici özellikleri mevcuttur. Küre Dağları Milli Parkı, Çevre ve Orman Bakanlığının Finlandiya'da Gerçekleştirilen PAN Parks 2006 Toplantısına sunmuş olduğu Niyet Mektubu ile Türkiye'nin ilk PAN Parks Adayı milli parkı olmuştur. Avrupa kıtasındaki seçkin Milli Parkları ve etkin korunan alan yönetiminin bir göstergesi olan PAN Parks logosunu alma girişimi, önemli bir başlangıç olmasına rağmen bu süreçte gerekli olan kriter ve göstergeleri gerçekleştirmede bazı gecikmeler olması nedeniyle sunulan bu Leonardo da Vinci projesi ile bu sürece ivme kazandırmayı ve katkı sağlamayı amaçladıklarını" belirtmiştir.

Avrupa genelindeki 10 PAN Parks üyesi Milli Orman ve Av

Parktan birisi olan, Batı Avrupa ve Akdeniz havzasının tek PAN Parks'a üye Milli Parkı olan İtalya'daki Majella Milli Park Müdürlüğü ile yapılan görüşmelerden sonra projenin yabancı ortağı bu Milli Park seçilmiştir. Majella Milli Parkı, İtalya'nın toplam flora elemanının üçte birine sahip olması, koruma altındaki birçok yaban hayvanına ev sahipliği yapması ve İtalya'nın zengin kültürel mirasını barındırması ile önem arz etmektedir.

Projede, Majella Milli Parkının PAN Parks üyelik süreci ve sürdürülebilir doğa turizmindeki deneyimleri, Küre Dağları Milli Parkına entegre edilmeye çalışılacaktır. Doç. Dr. AYAN, proje ile bölge insanı ve doğası için büyük önem arz eden bir

sorumluluğa kurum olarak katkı vermenin mutluluğunu yaşadıklarını belirtti. AYAN, Milli Parklarda Planlama ve Yönetim sürecinde "Katılımın" sağlanmasının yadsınamaz bir gerçek olduğunu belirterek, "bu projede Kastamonu Üniversitesi Orman Fakültesi koordinatörlüğünde, Bartın Üniversitesi Orman

Fakültesi ve Düzce Üniversitesi Orman Fakültesinden akademisyenlerin, Kastamonu ve Bartın Çevre & Orman İl Müdürlüğü, Doğa Koruma ve Milli Parklar biriminden teknik elemanların, Kastamonu Köy Kalkınma ve Diğer Tarımsal Amaçlı Kooperatifler Birliği ile Tarım Orman Tıbbi Bitki Gıda San. ve Tic. Ltd. Şti. (TAVORSAN LTD. ŞTİ.) adına temsilcilerin olacağı 10 kişilik bir ekip oluşturulmuştur."

Doç. Dr. AYAN, PAN Parks'ın üyelerine olası katkıları konusunda: "Korunan alanlara, turizm işletmelerine ve yerel topluluklara katkıları olmak üzere üç ana başlıkta toplanmıştır (www.panparks.org).

KORUNAN ALANLARA KATKILARI

Uluslararası Tanınma, Bağımsız Bütçe, Projeler İçin Sponsorluklara Kolay Erişim, Yaşayan Bir Ağ Sisteminde Deneyim Alışverişi, Doğa Yönetimi

Standartlarını Geliştirmeye Yönelik Araçlar, Kırsal Topluluklar İçin Gelir ve İş İmkanları, Turizmi Kontrol Altına Alacak Araçlar,

Lobi Faaliyetleriyle Karar Vericileri Destekleme gibi hususlarda katkıları.

TURİZM İŞLETMELERİNE KATKILARI

Avrupa Turizm Şirketlerine Katkıları:

Daha Fazla Reklam: PAN Parks hem kendi pazar ve iletişim araçlarını hem de WWF olanaklarından faydalanarak reklam olanakları sağlamaktadır.

Ağ Oluşturma: Turizm işletmeleri, Avrupa'daki diğer tüm turizm şirketleri ve korunan alanlarla, PAN Parks'ın sağladığı iletişim olanakları sayesinde irtibat sağlayabilmektedir.

WWF/PAN Parks Pazar ve İletişim Kanallarından **Yararlanma Olanakları:** WWF-internet sitesi, Panda dergisi, PAN Parks internet sitesi ve PAN Parks dergisi-Corier.

İmaj Yaratma: Üye turizm şirketleri, WWF/PAN Parks dergileri ve diğer iletişim araçları aracılığıyla kendi işletmelerinin reklamlarını yaparak imajlarını artırmaktadırlar.

Yerel Turizm İşletmelerine Katkıları:

Avrupa turizm şirketleriyle iletişim
Daha fazla doğa odaklı turizm
Uluslararası ve bölgesel pazarlarda etkinlik
Turizm paketlerinin gelişimine destek
Eğitim hizmetleri

YEREL TOPLULUKLARA KATKILARI

Park Yönetimine Etkin Katılım: Koruma projelerine yerel topluluklar aktif olarak katılırlar.

Küçük İşletmelerin Terfisi: PAN Parks'ın pazar ve iletişim araçlarıyla (yayımlar, internet sitesi), ortak küçük yerel işletmelerin reklamları yapılmaktadır.

Geleneksel El Sanatları ve Kültürü İçin Vitrin: PAN Parks, yerel toplulukların kültürlerini dünyaya tanıtmada yeni kanallar ve olanaklar sağlamaktadır.

Gelişmiş Turizm Hizmetleri: Altyapının gelişmesine katkıda bulunmaktadır.

Daha Güçlü Hükümet Desteği: Bireylerin hak sahipleri grubunun bir parçası olarak, karar almada büyük rolleri vardır, korunan alan otoriteleriyle işbirliği içine girebilmektedirler.

Uluslararası Tanınma: PAN Parks, yerel topluluklara uluslararası tanınırlık sağlamaktadır.

Yeni İş Olanakları: Yukarıdaki faktörlerin etkisiyle daha fazla turist bu alanları ziyaret etmesini, dolayısıyla, yerel iş olanaklarının artmasını sağlamaktadır" şeklinde bilgi verdi.

"TÜRKİYE'NİN AĞAÇLARI VE ORMANLARI" KONULU FOTOĞRAF SERGİSİ

Yayın Kurulu-Ankara;

Sergi, Avrupa Komisyonu Türkiye Delegasyonunca çevre konularında duyarlılığı arttırmak ve ormanların hayati önemine dikkat çekmek amacıyla düzenleniyor.

Konuya ilişkin düzenlenen fotoğraf yarışmasına yurt içi ve dışından 530 fotoğrafçı 900'den fazla fotoğrafla katılıyor.

Sergi 25.09.2008 günü saat 18.00'de Ankara Gaziosmanpaşa Kuleli Sok. No. 42 adresinde A.Ü. Kültür ve Sanat Evinde açıldı.

Sergiye 22 fotoğraf sanatçısının fotoğrafları yanında dereceye giren ve mansiyon kazanan 24 fotoğrafçı yer aldı.

Sergi Türkiye genelinde AB Bilgi Bürolarında çevre ve fotoğraf dostları ile buluşacak.

Yarışma ve Sergi National Geographic Türkiye ve Radyo Maydonoz tarafından destekleniyor.

Yarışmada 1. liği İbrahim Çiftçi, 2. liği Mustafa İpek, 3. lüğü Ömer Kılıç aldı.

1 EYLÜL DÜNYA BARIŞ GÜNÜ

Yayın Kurulu-Ankara;

Acımasız, kanlı-gözyaşlı Dünya Yıkım Savaşının başladığı gün.

Milyonlarca ölüm, dünyaca yıkım.

Dileyelim hiç yaşanmasın!...

Balkan, Kafkas, Ortadoğu, Asya, Afgan,

Pakistan

Söndürün ateşleri

Bırakın silahları

Kaynamasın bu kazan!...

Prof. Dr. M. Doğan Kantarcı

ORMAN YANGINLARI VE ORMANCILARIN GÖREV BİLİNCİ

Datça'da Kızlan Köyü'nün kuzeyindeki orman alanında 8.8.2008 gecesi yangın çıktı. Kuzeybatı rüzgârının etkisi altında alevler daha da ürkütücüydü. Datça, Marmaris (Taşhan) yangın ekipleri, Orman İşletmesinin itfaiye araçları ile Datça'daki ve yakın yerlerdeki sivil itfaiye araçları, dozer vd. kazı araçları yangın alanına koşturdular. Sabahın alaca karanlığında ben de arabam ile yangın alanına gittim. Öğrencilerim olan orman işletme şefleri (mühendisler), yangın ekipleri yangını söndürmüşler, Son alevlere veya soğutma amacı ile su sıkıyorlardı. Bana, "Geçmiş olsun!" demek düştü.

Birçok orman yangınına ben de katıldım. Ormanda açılmış yolların dışında, yangın alanına itfaiye kamyonlarını yaklaştırmak için yeni yolların (izlerin) ve yangın önleme veya karşı ateş şeritlerinin gece karanlığında dozer ile açılmasının gerektiği sarp arazide, rüzgâr etkisi ile üzerinize hızla gelen orman yangınına karşı mücadele etmek zor iştir. Dağı tanımak, mevcut yolları, vadileri ezberlemek, yön belirlemek, yangın ekiplerini ve itfaiye araçlarını ateşe karşı yönlendirmek ve yönetmek için bilgi ve yürek ister. Sabahın kör karanlığında gece yarısı açılmış yol izlerinde altımdaki 4x4 arabaya cambazlık yaptırırken, aynı yola girmiş bir itfaiye kamyonuna yol vermek zorunda kaldım. Bu zorlu geçişte sürücünün o hantal kamyonu kullanışı da ayrı bir ustalık ve gayret gerektiriyordu. Çünkü o sürücü de kullandığı aracın ve yanan ormanın milletin malı olduğunun bilincinde bir vatan evlâdıydı.

Antalya'da Serik ve Manavgat orman işletmelerimizde 20 000 ha'a yakın (200 000 dönüm) orman alanının ve orman içindeki köylerin yanmasına sebep olan yangın daha geçen gün kontrol altına alınabilmiş ve söndürülmüştü. Bu yangında dağdaki fedakâr ormancılarının (mühendisinden işçisine kadar) gece gündüz süren çabaları, kuvvetle esen rüzgâr altında gelişen orman yangınına kısa sürede önleyemedi. Sarp arazide canını dişine takıp uğraşan ormancılarının çabaları bazı gazete sayfalarında "Başarısızlık" olarak yorumlandı. Sadece Yaşar Kemâl'in bir anı yazısı üzerine, şaka olarak söylenmiş olan "Keneler de yandı" sözü üzerine yazılar yazıldı. Bazı yazılarda; Orman Teşkilâtı'nın yetersizliğinden bahsedildi. Yeterli desteğin sağlanmadığı ormancılar daha ne yaparlar?

Orman Teşkilâtının yangın kulelerinin planlaması ve konuşlandırılması yeterlidir. Kulelerin görüş alanları birbirini keser. Yangın ekipleri maliyenin

verdiği paraya göre kurulur. Araç sayısı da orman işletmelerine verilen para ile alınır veya bakımları yapılır. Orman muhafaza memuru sayısı gene maliye kadro vermediği için çok azalmıştır. Siyasetin ormancılığa yaptığı yersiz ve partizan müdahaleler ile sık sık şeflerin ve müdürlerin değiştirilmesi, araziye taniyan, deneyimli personelin harcanmasına sebep olmaktadır.

Uçak ve helikopter desteği çok önemlidir. Ancak bu konuda Türk Hava Kurumu'nun uçaklarının desteği göz ardı edilmemelidir. Türk Hava Kurumu'na uçak alımı için destek vermek, yangın söndürmede uçakla mücadele maliyetini daha ucuzlatır. Çünkü firmalardan kiralananan uçaklar, daha önce davranan veya daha fazla para veren ülkelere kaptırılabilir.

Diğer çok önemli olan bazı konular da orman yangınlarının önlenmesi için göz önünde tutulmalıdır. Orman Kanununun (6831) 2-B maddesi ile oynamak, ormanların tahrip edilmesi ile oluşmuş orman artığı çalılıkları ağaçlandırıp, tekrar ormana dönüştüreceğimize "makilik fundalık" adı altında orman kapsamı dışına çıkarmağa çalışmak, orman alanlarını "turizm yatırımı" adı altında "üstün kamu yararına olmayan" işler için peşkeş çekmeğe kalkışmak, maden ocağı adı altında her yere "taş ocağı" ruhsatı vermek ve bu konularda siyasi güç ve desteklerle ormancılarını sindirmek orman yangınlarının temel sebeplerindendir. Bir deliyi veya soysuzu bulup ormanı yaktırmak kolaydır. O kişiyi bu hainliğe sevkeden güç kimdir? Deniz manzaralı taş ocağı ruhsatı verirseniz, ormanı yakarlar. Yanan orman alanını ağaçlandırmak üzere turizmciye devrederseniz, ormanı yakarlar. Devlet'in hüküm ve tasarrufu altında olup, satılması, kiralanması, yönetiminin ve işletilmesinin devredilmesi mümkün olmayan (Milletin şehit kanı hakkı karşılığında öz malı olan) orman alanlarını 2-B kapsamına alıp, satmağa yeltenirseniz, ormanı yakarlar.

Sonra da suçu ve yetersizliği gece gündüz dağda ateşle mücadele etmiş olan ormancıya yüklerler. Ne mutlu Türkiye'ye ki bu yağmacıların ve yağma düzenlemelerinin karşısında, Millet'in mülkünü korumak için didinen ormancı evlâtları var. Ormancılar rahat bıraksınlar. Kirli emellerini ve siyaset adı verilen yağmayı Orman teşkilâtından uzak tutsunlar. Ormancılar kendi dağlarının sakinliğinde, ıssızlığında görevlerini yapacaklardır. Yeter ki gölge etmesinler. Başka ihсан istemiyoruz.

BİR YANGININ ARDINDAN

Yazan: M. Kemal AŞK
Emekli Ağaçlandırma ve
Erozyon Kontrolü
Genel Müdürü

Antalya'nın Manavgat ve Serik Bölgeleri ormanları 31 Temmuz - 5 Ağustos 2008 tarihleri süresince 5 gün yandı. Resmi olmayan rakamlara göre en az 10 bin hektar ormanın yandığı anlaşılmaktadır.

Bilindiği gibi Türkiye ormanlarının korunması ve işletilmesi Orman Genel Müdürlüğüne aittir. Bu Genel Müdürlük daha ilk kuruluşunda 11 şube ile yönetiliyordu. Bu 11 şubenin 1 numaralı "Koruma Şubesi" idi. Tahmin ederim şimdi de öyledir. Çünkü ormancılığın en önemli konusu mevcut ormanların korunmasıdır. 1937 yılında 3116 sayılı ilk Orman Yasasının çıkışından sonra ormanların korunması Türk Ordusu'na emanet edilmiş idi. Ormanları Orman Askeri koruyacaktı. O günlere gelinceye kadar halkımızda ormanların korunması mefhumu oluşmamıştı. Ormanlar "Cibali Mubaha" yani hava ve su gibi herkesin dilediği gibi kullanabileceği bir şey olarak algılanıyordu. Orman askerlerinin başlarında her ne kadar subay komutanları olsa da ormanı koruyacak olan ve halka muhatap olan asker, yani er idi. Orman askerinde bir ormancılık bilgisi yoktu. Neyin orman suçu olduğunu bilmiyordu ve bir orman suçunu tutanakla tespit edecek güçte değildi. Sonuçta orman genel müdürlüğüne orman askeri ile ormanların korunmasının mümkün

olmadığı kanısına varılarak ormanların korunabilmesi için özel personel yetiştirilmesi gereği kanısına varıldı. Bu amaçla "Orman Muhafaza (Bakım) Memurluğu" okulları açıldı. Muğla, Düzce ve Elazığ'da açılan bu okullara sınavla askerliğini yapmış gençler alınıyor ve iki yıllık eğitime tabi tutuluyordu. Bu okullardan mezun olan Muhafaza Memurları, Orman Bölge Şeflikleri emrine veriliyor ve her bir muhafaza memuruna 5000 ha. civarında ormanlık bir saha teslim edilerek bu ormanların korunmasından sorumlu tutuluyordu.

Orman yangınlarına en hızlı bir şekilde müdahale edebilmek için yangın gözetleme kulübeleri kurulmuş, gözetleme memurlarının, muhafaza memurları ve bölge şeflikleri ile telefon istihbaratları sağlanmıştı. Bugün yangın gözetleme kulübeleri duruyor, fakat orman muhafaza memurluklarından eser kalmamıştır. 1980'li yıllarda evvela "Muhafaza Memurluğu" okulları kapatılmış, sonra da emekli olan muhafaza memurlarının kadroları iptal edilerek

ormanların korunmasının kime ait olduğu belirsiz hale gelmiştir. Bize gelen yabancı uzmanların akıllarına göre ormanı muhafaza memuru değil, köylü korumalı imiş! Böylece hem ormanlar daha iyi korunacak hem de devlet fazla personel kullanma külfetinden kurtulacaktı! Bunun için de köy tüzel kişiliğine bir miktar para verilecekti.

Bilindiği gibi 1945 tarihli ve 4785 sayılı yasa ile bütün ormanlar devletleştirildi. Bu arada Köy Ormanları da devletleştirildi. Bu durumdan memnun olmayan köylü 1946 yılında bizim olmayan orman devletin de olmasın diye bu ormanları yaktı. Türkiye'nin en büyük orman yangınları 1946-47 yıllarında meydana geldi. Şimdi siz intifa hakkını elinden aldığınız ormanların korunmasını köylüden isteyeceksiniz. Olmaz. Ya bu ormanları yeniden köy ormanı olarak yine köylüye vereceksiniz ki

o zaman köylüden korunmasını isteyebilirsiniz, ya da eski koruma teşkilatını yeniden kuracaksınız. Eski koruma teşkilatı, görevinin başında olsa idi, bu günkü imkanlarla Antalya yangınları ve birçok orman yangınları ya hiç çıkmaz ya da bu kadar büyümezdi diye düşünüyorum.

Sonuç olarak, "Orman Muhafaza Memurluğu" nun yeniden kurulmasının ve köy ormanlarının köylüye bırakılmasının isabetli olacağı kanısındayım.

Eski koruma
teşkilatı,
görevinin
başında olsa idi,
bu günkü
imkanlarla
Antalya
yangınları ve
birçok orman
yangınları ya hiç
çıkılmaz ya da bu
kadar büyümezdi

OMO'DAN UYARI VE ÖNERİLER!...

Yın.Krl.-Ankara; TMMOB Orman Mühendisleri Odası Manavgat-Taşagül-Serik bölgelerini kapsayan büyük orman yangınının etkilediği ortamı Bilim-Teknik Kurulu ile inceledi.

Kurulca yapılan incelemede yangının çıkış, yayılış nedenleri yangın söndürme etkinliklerindeki yönetsel, teknik boyutları, eğitim, donanım ve halkın katılımı konuları gözden geçirildi.

Yangın sonrası yapılması gereken işlem ve etkinliklerin yer ve zaman olarak sıra düzeninin koşulları konusunda saptamalar yapıldı.

Ölçüm ve gözlemler hakkında ayrıntılı rapor düzenlenerek basın ve kamuoyuna sunuldu.

Orman Mühendisleri Odası internet sitesine de konulan raporda;

- Yangın çıkışının önlenmesi
- Yangın sırasında yapılacak söndürme çalışmalarında uyulacak uygulanacak yöntemler, eğitim, altyapı, araç, gereç yönetim
- Yangından sonra yeniden ormanlaştırma konusunda yapılacaklar
- Yangın konusunda bilgilendirme boyutları
- Uğranan zararın biyolojik, ekolojik, ekonomik, kültürel boyutlarının hesaplanması
- Zarar gören tarafların tüm kamu kaynakları ile desteklenmesi

konuları dile getirildi.

Odanın görevlendirdiği inceleme kurulunda aşağıda isimleri yazılı olan uzman ve öğretim görevlileri yer aldı.

Kurul;

- Ali KÜÇÜKAYDIN- Or.Yük.Müh., Orman Mühendisleri Odası Genel Başkanı
- Eşref GİRGİN - Or.Yük.Müh., (E) Orman Bak.Müs.Yrd. Oda AR-GE Kom.Bşk.
- Prof.Dr.Tuncay NEYİŞÇİ Akdeniz Üniv.Güz.San.Fak.Öğ.Üyesi
- Prof.Dr. Musa GENÇ SDÜ Orman Fak. Silvikültür ABD. Öğ.Üyesi
- Prof.Dr. Ertuğrul BİLGİLİ KTÜ Orman Fak. Orm.Ent. ve Kor.ABD Öğ.Üyesi
- Doç.Dr. Mustafa AVCI SDÜ Orman Fak.Orm.Ent.ve Kor. ABD öğ.Üyesi
- Yrd.Doç.Dr. Ali KÜÇÜKOSMANOĞLU İÜ Orman Fak.Orm.Ent. ve Kor.ABD Öğ.Üyesi
- İrfan NACAĞÇI Or.Yük.Müh., (E) Orman Bölge Müdürü
- Hüseyin ÖZDOĞAN Or.Yük.Müh., (E) Orman İşletme Müdürü
- Vahdet Afşin KARACAN Or.Müh., Or.Müh.Od.Batı Akdeniz Şube Başkanı'ndan oluşuyordu.

DİL DEVRİMİ 76. YILI

Yayın Kurulu-Ankara;

Türk Dil Kurumu (TDK), Türk Dili Tetkik Cemiyeti adıyla 12 Temmuz 1932'de Atatürk'ün isteği ile kurulmuştur.

Kurucuları, Semih Rifat, Ruşen Eşref, Celal Sahir ve Yakup Kadri'den oluşmaktadır.

Amacı "Türk Dili'nin öz güzelliğini ve zenginliğini meydana çıkarmak, onu yeryüzü dilleri arasında değerine yaraşır yüksekliğe erdirmek" olarak belirlenmiştir.

Konu Atatürk'ün sağlığında Türk Dili Tetkik Cemiyeti kurultaylarında görüşüldü. İlk Kurultay 26 Eylül 1932'de başladı. Ve o gün tarihsel başlangıç günü oldu. Türk Dili Tetkik Cemiyeti'nin adı 1936 Kurultayında Türk Dil Kurumu olarak yenilendi.

TDK kuruluşundan bu yana iki ana konuyu;

- 1- Türk Dili araştırmaları
- 2- Türk Dili güncelleştirmeleri biçiminde çalışmalarını sürdürüyor.

Kurul ayrıca 26 Eylül'ü her yıl kuruluş yıldönümü olarak anıyor.

Anma bu yıl da TDK'nun Ankara'daki merkezinde kurul konferans salonunda düzenlenen etkinliklerle yapıldı.

Öte yandan; TDK'nun edilgen olduğu zamanlarda kurulan "Dil Derneği" de bu yıl Ankara, Zonguldak ve İzmir'de düzenlediği etkinliklerle "76. Dil Bayramı"nı kutladı.

Ayrıca dil ödülleri sundu.

Ankara'daki kutlamada, Ömer Asım Aksoy ödülü Merih Günay'ın "Martıların Düğünü" adlı öykü kitabına, Kerim Afşar ödülü Kemal Şerif Öztürk'ün "Toprak" adlı yapıtına verildi.

Ayrıca 76. Yıl Onur Ödülü ise 10. Cumhurbaşkanı Sayın Ahmet Necdet Sezer'e sunuldu.

Etkinliklerde, dilimizi etkileyen yozlaşma ve kirlenmelere karşı duyarlılıkları da dile getirildi.

AFEDERSİNİZ, SİZLER ORMAN MÜHENDİSİ MİSİNİZ?

Metin SARIBAŞ

Bartın Üniversitesi Orman Fakültesi 74100/Bartın

GİRİŞ

Hepimizin bildiği kimi ortak sözler ve deyimler vardır, zamanı ve yeri geldiğinde bu sözlerden sıkça yararlanırız. Örneğin “ Bu günü doğuran dündür” deriz. Bu saptama ormanlar ve ormancılık dünyası için de böyledir. Ormancılığın güncel durumu, çünkü ormancılık düşüncesinin, algılanışının ve hatta ormancılık felsefesinin, ormancılık uygulamalarının bir mirasıdır diyebiliriz. Çünkü ormancılık geçmişte ulusumuzun sosyolojik, politik, ekonomik durumunun günümüze kadar gelen tarihi gelişimidir. Bu olgulardan hareketle günümüz ormancılığını kavramak ve buna bağlı olarak yarın için isabetli ve bilimsel kararlar alabilmek, dünü iyice kavramak ve tanımakla mümkün olabilecektir (Diker 1947).

“Açık ve Yeşil Alanlar Sistemi” bir kentin ekolojik bütünlüğünün sağlanmasında temel iskeleti oluşturmaktadır. Kent içerisinde yer alan yeşil alanların azalması, kentte hava kirliliğinin artmasına, kent ikliminin yaz ve kış aylarında insan konforunu (biyokonfor) olumsuz etkilemesine neden olmaktadır. Ayrıca kent yakın çevresindeki yeşil alanlar ve ormanlık alanlarla ekolojik bir ağ oluşturmaları, besin ve canlı hareketini sağlayan açık ve yeşil alan sistemleri, sanayileşme ile birlikte çoğu Avrupa kentlerinde fiziksel planlama çalışmalarının odağını oluşturmaktadır. Kentlerin planlarının yapılması aşamasında, açık ve yeşil alan sistemlerinin öncelikli olarak planlanması sağlanmaktadır (Anonim 2008).

Globalleşen tek kutuplu dünyamızda seksenli yıllardan beri uygulanan neo-liberal politikalar kuşkusuz ormancılığımızı derinden etkilemiştir. Ülkemizin ekonomik ve siyasal açıdan dışa bağımlı hale getirilmesiyle orman kaynaklarının ulusal çıkarlara uygun yönetimi zorlaşmakta globalleşme ve uluslararası entegrasyon uğruna orman kaynaklarımız, ormancılık değerlerimiz, ormancılık geleneklerimiz ve hatta ormancılık tarihimiz alabildiğine zarar görmektedir. Bu yazımın konusu Türkiye'nin mevcut en eski ve en büyük orman işletmelerinden biri olan ve ormancılık tarihi için paha biçilmez değer taşıyan Karabük Orman İşletmesi yerleşkesinin orman işletmesine lojman ve bazı diğer binalar sağlanması koşulunda TOKİ'ye devredilmesi ve dolayısıyla Karabük'ün nefes alma yeri olarak addedilen “Esentepe” orman mülkünün ve ekosisteminin bir daha yerine getirilemeyecek şekilde tahrip edilmesini işlemeye yöneliktir.

1.KARABÜK ORMAN YERLEŞKESİ HANGİ MANTIKLA TOKİ'YE DEVREDİLMEK İSTENİYOR...!

Ne yazık ki Karabük Orman İşletmesi yerleşkesi “Modern Şehircilik” yapısına göre (Hangi modern şehirciliksel!) çarpık bir görünüm arz ettiği ve birçok binanın kullanılamaz durumda olması gerekçesiyle “TOKİ” tarafından 11000m2'lik alan üzerinde orman işletmesinin gereksinimi olan sosyal tesis (misafirhane, satış salonu) ve 48 adet lojman ve idare binası karşılığında 10 katlı toplam 308 adet konut yapmak üzere Orman Genel Müdürlüğü ile Karabük Belediyesi arasında imzalanan protokolle TOKİ'ye devredilmiştir. Her ne kadar inşaat yapılırken yeşil dokunun korunacağı ve çok az ağacın kesileceği söyleniyorsa da 10 katlı 18 adet blok apartmanını ve bu apartmanlara yerleştirileceği düşünülen 2000'den fazla nüfusla yeşil dokunun ve onun yarattığı ekosistemin bozulacağı orman işletmesi bahçesinde ve hazırlanan projede yapılan incelemelerle anlaşılmıştır (Şekil 1; Şekil 2). Ayrıca her nedense pek ses çıkarılmayan ve adeta gizlice Orman İşletmesinde manzaranın en güzel olduğu yere Valilik binası inşaatı başlatılmıştır. Elbette devletimizin ildeki en büyük yönetimi olan valilik binasının orman işletmesinin yanı başında olması gurur vericidir ama Türkiye'de başka örneği var mıdır? İşletme arazisi adeta yağma Hasan'ın böreği gibi diğer kurumlara tahsis edilmiştir. Önce Öğretmen evine izin verilmiş; daha sonra cami yapımına izin verilmiştir (Kaç lira kamulaştırma bedeli devletin kasasına girmiştir, merak ediyoruz!).

Şekil 1. Karabük Orman İşletmesi Yerleşkesinin Panoramik Görünüşü (TMMOB Mimarlar Odası Karabük Temsilciliği arşivinden)

TOKİ'ye tahsisten önce deyim yerindeyse post birkaç defa delinmiştir. Acaba ormancı meslektaşlarımızı bu denli işgüzar kılan nedir?

Cumhuriyetimizin bu ilk orman işletmesine neden bu denli öfke duyulmaktadır?

Projenin gerçekleşmesi amacıyla 2 Nisan 2008 tarihinde yapılan ihale TMMOB Mimarlar Odası Karabük Temsilciliği tarafından Zonguldak Bölge İdare mahkemesine başvurulunca mahkeme sonucu beklenmeden ihale iptal edilmiştir. Buna rağmen projede yapılan az bir değişiklikle

13 Temmuz 2008 tarihinde projenin yeniden ihaleye açılacağı ilan edilmiştir.

Şekil 2. Karabük Orman İşletmesi Yerleşkesi'nde TOKİ tarafından yapılması Planlanan Bloklar (Kırmızı renkli) (TMMOB Mimarlar Odası Karabük Temsilciliği arşivinden)

2.KARABÜK ORMAN İŞLETMESİNİN TARİHÇESİ

Karabük kenti de genç Türkiye Cumhuriyeti'nin başkenti Ankara gibi bir köyden bir sanayi kentine dönüşümünün tarihi kanıtıdır diyebiliriz. Karabük ve çevresinde en eski yerleşme Erken Bizans Devri'nde başlamaktadır. Bu bölge sırasıyla Hititlerin, Friglerin, Perslerin, Pontus, Roma, Bizans, Anadolu Selçuklu Devleti, Candaroğulları ve son olarak Osmanlı egemenliği altında kalmıştır. Osmanlı Döneminde Karabük Kastamonu vilayetinin bir ilçesi olan Safranbolu'nun Öğlebeli Köyü'nün 13 haneli, ahşap minareli ve 100 nüfusu olan mahallesidir. 1935 -40 nüfus sayımlarında Karabük'ün adı geçmemektedir. Ancak, Karabük'ün genç Türkiye Cumhuriyeti'nin ağır sanayi merkezi olarak seçilmesi, Türkiye'de ilk orman işletmesinin Karabük'te kurulması, yeni oluşturulmakta olan Demiryolları ağına Karabük'ün de eklenmesi bu yerleşim yerinin geleceğinin şekillenmesinde mihenk taşı olmuştur.

Ormancılık terimlerine baktığımızda bük=meşcere, orman anlamına gelmektedir.

Karabük "Karaorman" anlamına gelmektedir. Çok eski dönemlerde Karabük'ün çok daha gümrak ve verimli ormanlarının bulunduğu anlaşılmaktadır. Günümüzde ise ormanlar dağların tepelerine çekilmiş, Karabük şehir merkezi adeta stebin ortasında kalmıştır. Fakat yine de Karabük ülkemizin en verimli ormanlarına sahip olup genel alanın %51'i ormanlarla kaplı bulunmaktadır. 223.891.0 hektarı verimli orman ve 72.736.2 hektarı bozuk orman olmak üzere toplam 296.637.5 hektar ormana sahiptir (Anonim 2006; Anonim 2007).

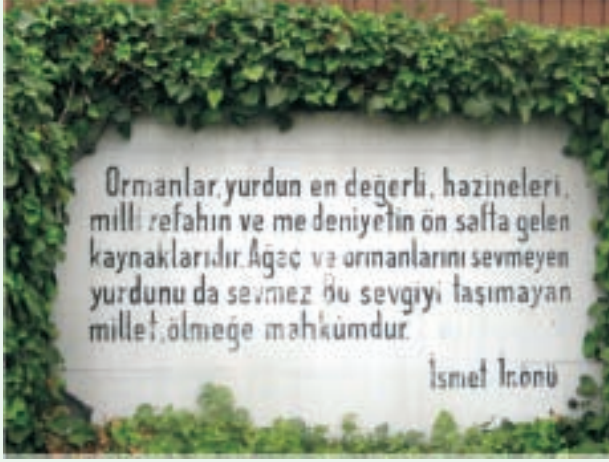
Türkiye'nin ormancılık faaliyetlerinin sanayi ile bütünleştirilmesinde Karabük Orman İşletmesi ilk örneği oluşturmaktadır ve 1 Ocak 1938'de kurulmuştur. 1945 yılına kadar "Revir amirliği" şeklindeki yönetimi 1954 yılına değin sürmüştür. Daha sonra merkezi Ankara'da bulunan Ormancılık Araştırma Enstitüsü'ne bağlı "Büyükdüz Araştırma Şefliği" kurulmuş ve benzeri şekilde günümüze değin bir takım yapısal değişimler geçirmiştir.

Karabük ilinin Türkiye'nin ilk ağır sanayiye dayalı kalkınma bölgesi bütünleyen ve Cumhuriyet dönemi'ndeki kırsal alanı planlama ve dönüştürme yaklaşımının ilk uygulama alanı olarak Karabük Orman İşletme Müdürlüğü bir ilklik değeri taşımaktadır. Bir yandan demir çelik işletmeleri, diğer yandan da orman işletmelerinin yıllık üretimlerinin yarattıkları ulaşım, dolaşım ve istihdam ağlarının Türkiye'nin kır ve kente dayalı bütüncül kalkınma modelini oluşturması açısından Orman İşletmesi ve alanı, Demir Çelik işletmeleri ile birlikte kırsal kalkınma ve sanayileşmenin bütünleştirilmesine tanıklık eden somut belge niteliğindedir.

3.KARABÜK ORMAN İŞLETMESİ YERLEŞKESİNİN GÜNCEL DURUMU

Karabük Orman İşletmesinin tarihi kimliğinin yanında her ormancı çalışanın gıpta ettiği ve bu işletmede çalışmak istediği bir işletme; ormanlarının güzelliği dillere destan. En ünlü ormancılar burada görev yapmışlar. Örneğin Nazım BATUR, Kemal GÜNEN (Şair ormancı), Mesut ERDEN, Halil COP (Eski milletvekili), Cavit DİNÇL (Eski Orman Genel Müdürü), Rüstem KAPTAN (Örüs Genel Md.), Süleyman BABAYİĞİT, Orhan ŞENER, Oğuzhan KARAMAN, Dinç YAZICIOĞLU, Yücel GÖZEN ve daha niceleri. Bu işletmede bir tarih yatıyor. Ormancılığın geçmişi yatıyor. Atatürk'ün sağlığında kurulan bu işletme müdürlüğünün girişinde Türkiye Cumhuriyeti tarihinde ikinci adam olarak nitelendirilen "Milli şef" İsmet İnönü'ye ait bir plaket de konulmuş (Şekil 1). Bütün bunlar anlamsız mı?, Bunları söküp atmak mümkün mü? Eminim her ormancının Karabük Orman İşletmesiyle, Karabük

Yerleşkesi'nde Valilik Binası İnşaatı (Foto: M. Sarıbaş)

ormanlarıyla ilgili bir anısı vardır. Şimdiki ormancılar

da geçmişe saygı duymayarak bu alanı sağa-sola peşkeş çekmeye çalışıyorlar.

Şekil 3. Karabük Orman İşletmesi Girişinde İ. İnönü'nün veznesi (Foto: M. Sarıbaş)

Şekil 4. Karabük Orman İşletmesi

Karabük Orman İşletme Müdürlüğü'ne ait yaklaşık 60.000m² alanda güncel olarak hizmet binası, sosyal tesis, misafirhane ve lojmanlarla birlikte yaşları 10 ile 80 arasında değişen yaklaşık 1550 ağaç ve çalı bulunmaktadır. İşletme yerleşkesi adeta "Dendropark", hatta "Arboretum" niteliği taşıyor denebilir (Şekil 1, Şekil 4). Karabük şehir merkezinin "Esentepe" mevkiinde yer alan orman işletmesi yerleşkesinde işletmenin kuruluş yıllarından beri yapılan dikimlerle kendine özgü bir ekosistem oluşmuştur. Halen yerleşkede *Cedrus libani* (60 adet), *Robinia pseudoacacia* (100 adet), *Cupressus sempervirens* (70 adet), *Cupressus arizonica*, *Pinus nigra* (450 adet), *Pinus sylvestris*, *Platanus orientalis*, *Biota orientalis*, *Tilia argentea*, *Taxus baccata*, *Abies bornmuelleriana*, *Juniperus oxycedrus*, *Sophora japonica* *Tilia argentea*, *Acer pseudoplatanus*, *Acer negunda*, *Acer campestre*, *Koelreuteria paniculata*, *Fraxinus excelsior*, *Morus alba*, *Magnolia grandiflora*, *Prunus avium*, *Castanea sativa*, *Wistaria sinensis*, *Ligustrum vulgare* v.d bulunmaktadır.

Karabük ili stepe geçiş zonunda bulunması, kısmen karasal iklim koşullarına sahip olması ve ayrıca arazinin çok engebeli olması ve değişik "topoklimatik" koşullara sahip olması nedeniyle ve de Kastamonu'daki Ilgaz dağları gibi Keltepe' nin de oldukça yüksek olması gibi nedenlerle bitki tür çeşitliliği açısından son derece zengindir. Karabük'te 101557 ha orman alanı, 70008 ha açıklık alan vardır, tüm alanın yaklaşık %51'i ormanlarla kaplıdır. Türkiye'nin 218 orman işletmesi içinde ormanca zengin işletmelerinden biridir (Anonim 2008). Karabük ormanlarının nitelik ve niceliklerini bir tarafa bırakırsak Batı Karadeniz Bölgesi'nde "Endemizm" açısından önde gelen il olarak Karabük'ün taşıdığı

Karabük İlinin Endemik Bitkileri (IUCN kategorileri ile birlikte)

*nt	PINACEAE	<i>Abies</i> Mill.	<i>A. nordmanniana</i> STEV.) SPACH. subsp. <i>bornmuelleriana</i> (MATE.) COODE ET CULLEN
*nt	POACEAE	<i>Festuca</i> L.	<i>Festuca glaucispicula</i> MARKGR. -DANNANB
*nt	RANUNCULACEAE	<i>Delphinium</i> L.	<i>Delphinium bithynicum</i> P. H. Davis
*R	BORAGINACEAE	<i>Onosma</i> L.	<i>O. bozakmanii</i> H. Riedl.
*nt	//	//	<i>O. mutabile</i> Boiss
*nt	//	<i>Nonea</i> L.	<i>N. pulla</i> subsp. <i>monticola</i>
*nt	CAMPANULACEAE	<i>Asyneuma</i> Griseb	<i>A. rigidum</i> subsp. <i>sibthorpiatum</i> Damboldt
*R	CARYOPHILLACEAE	<i>Minuartia</i> L.	<i>M. gracilis</i> Mc. Neil
*nt	//	<i>Dianthus</i> L.	<i>D. balansae</i> Boiss
*R	//	<i>Gypsophila</i> L.	<i>G. brachypetala</i> Trautv.

*nt	//	Silene L.	<i>S. olympica</i> Boiss
*nt	CISTACEAE	Fumana Spach.	<i>F. paphlagonica</i> Bornm.
*nt	CONVOLVULACEAE	Convolvulus L.	<i>C. galaticus</i> Rostan & Choisy
*R	CRASSULACEAE	Sempervivum L.	<i>S. gilliani</i> Muirhead
*nt	CRUCIFERAE	Alyssum L.	<i>A. pseudo-mouradicum</i> Hausskn Bornm.
*R	DIPSACACEAE	Cephalaria Schrader	<i>C. paphlagonica</i> Bobrov. Ex R&Schultes
*nt	GRAMINEAE	Festuca L.	<i>F. glaucispicula</i> Markr.-Danneb.
*nt	GERANIACEAE	Geranium L.	<i>G. asphodeloides</i> subsp. <i>sintenisii</i> (Freyn) Davis
*nt	IRIDACEAE	Crocus L.	<i>C. ankyrensis</i> (Herbert) Maw.
*nt	LABIATAE	Sideritis L.	<i>S. dichotoma</i> Huter
*R	//	//	<i>S. amasiaca</i> Bornm.
*nt	//	Origanum L.	<i>O. spileum</i>
*nt	//	Salvia L.	<i>S. hypargea</i> Fisch. & Mey
*R	LEGUMINOSAE	Astragalus L.	<i>A. pseudocaspicus</i> Fischer
*nt	//	//	<i>A. sigmoides</i> Bunge
*nt	//	Vicia L.	<i>V. freyniana</i> Bornm.
*nt	//	Lathyrus L.	<i>L. tukthensis</i> Czech.
*nt	//	Trifolium L.	<i>T. auxinum</i> Zoh.
*nt	LILIACEAE	Allium L.	<i>Allium peroninianum</i> Aznv.
*nt	LINACEAE	Linum L.	<i>L. tmoleum</i> Boiss. <i>L. olympicum</i> Boiss
*nt	APIACEAE	Astrantia L.	<i>Astrantia maxima</i> PALLAS subsp. <i>haradjiana</i> (GRINTZ.) <i>Heracleum</i> L. <i>H. pastinacifolium</i> ****
*N	//	Olympociadum Wolf.	<i>O. caespitosum</i> (Sm.) Wolf.
*nt	//	Cymbocarpum DC.	<i>C. wiedemmannia</i> Boiss.
*nt	//	Ferrulago W.Koch.	<i>F. thirkeana</i> Boiss) Boiss. <i>incanum</i> (Boiss&Huet.) RECH.FIL
*nt	ASTERACEAE	Centaurea L.	<i>Centaurea cadmea</i> Boiss.
*nt	//	//	<i>C. inexpectata</i> VAGENITZ
*nt	//	//	<i>C. reuterana</i> Boiss var. <i>phrigia</i> Bornm.
*nt	//	Cicerbita WALLR.	<i>Cicerbita variabilis</i> (Born.)Born.
*nt	//	Inula L.	<i>Inula helenium</i> L. subsp. <i>orygalis</i> (Boiss.) GRIERSON
*nt	//	Scorzonera L.	<i>Scorzonera pygmaea</i> SIBTH.ET SM subsp. <i>nutans</i> (CZECZOTT) CHAMBERLAIN
*nt	//	Senecio L.	<i>Senecio hypochionaeus</i> BOISS var. <i>ilkasiensis</i> FREYN AND SINT
*nt	ORCHIDACEAE	Epipactis Zinn.	<i>E. pontica</i> Taub.
*nt	RHAMNACEAE	Rhamnus L.	<i>R. thymifolius</i> Bornm.
*nt	ROSACEAE	Crataegus L.	<i>C. tanacetifolia</i> (Lam.) Pers
*V	//	//	<i>C. dikmensis</i> Pojark
*nt	RUBIACEAE	Asperula L.	<i>A. pestalozzae</i> Boiss
*nt	//	Galium L.	<i>G. fissurense</i> Ehrend & Schönbn. Tem.
*R	SCROPHULARIACEAE	Verbascum L.	<i>V. spectabile</i> var. <i>isandrum</i> Hub.-Mor.
*nt	//	//	<i>V. abieticum</i> Bornm.
*V	UMBELLIFERAE	Olympociadum Wolf.	<i>O. caespitosum</i> (Sm.) Wolf.
*nt	//	Cymbocarpum DC.	<i>C. wiedemmannia</i> Boiss.
*nt	//	Ferrulago W.Koch.	<i>F. thirkeana</i> (Boiss) Boiss.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Ülkemizde kentleşme olgusu, planlı bir biçimde gelişmemiş, özellikle hızlı gelişen bir ekonomiye dayalı olarak kurulmuş kentlerde, sanayileşmenin ve gecekondulaşmanın da etkisiyle çarpık bir kentleşme oluşumuna neden olmuştur. Kentleşmenin çarpıklığı kentler için ideal açık ve yeşil alan sistemi oluşumunun önüne geçmiştir. Günümüzde çoğu kente baktığımızda, daha önce kent dışında olan, ancak hızlı kentleşme ile birlikte kent içerisinde kalmış olan bazı yeşil alanların varlığı söz konusudur. Bu tür alanlar genellikle kamu kurumlarının koruduğu alanlardır. Örneğin askeri alanlar, mezarlıklar, orman fidanlıkları, orman işletmelerine ait alanlar, bazı kamu kuruluşlarının ve üniversite yerleşkeleri vb. Kentleşme hızlanınca, kent içinde kalan bu tür alanların ekonomik değerleri hızla artmakta (Karabük Orman İşletmesi yerleşkesi ve İzmir Karşıyaka Orman Fidanlığı gibi) ve bu alanlar üzerindeki baskılar giderek artmaktadır (Anonim 2008).

Orman işletmeleri, tüm toplumsal ve kültürel hafızayı diri tutacak öğeler taşımaktadır. Kırsal demografinin şehir yaşamı için bir baskı unsuru olmadan geliştirilmesine tanıklık etmiş bir yapı bütünü olarak orman işletmesi, kentin gelişmesine tanıklık etmiş, kır ve kent arasındaki sosyal ve ekonomik bütünleşmeyi sağlamış bir kurumdur. Cumhuriyet sonrası planlanmış olan Karabük Orman İşletmesi, toplumsal hafızaya biçim vermesi açısından Karabük için simgesel değer taşımaktadır. Diğer taraftan, Karabük Orman İşletmesi, Türkiye'deki orman işletmelerinin ilk örneği olarak bu kurum için de simgesel bir öneme sahiptir. Karabük ilindeki orman varlığının korunarak ekonomiye kazandırılması, bir yandan ülke ve bölge kalkınmasında yeni bir itici güç oluştururken, diğer taraftan da ülke üretim ve ekonomi tarihi açısından önemli bir belge olan orman işletmesinin hafızasının sürdürülebilirliği sağlanmaktadır.

Ne yazık ki günümüzde özelleştirilse de Karabük Üniversitesi'nin kuruluşuna öncülük eden ve tüm lojman ve sosyal tesislerini üniversiteye devreden Demir-Çelik İşletmesi'nin yanında kendi güncel siyasal çıkarları uğruna Orman Mühendisi ve Karabüklü olan Orman Genel Müdürü ve yine uzun yıllar bu işletmenin müdürlüğünü yapmış ve çocuklarıyla bu işletmenin temiz havasını solumuş olan orman mühendisi bir belediye başkanının buradaki ağaçlara ilk baltayı vurmaları acı ve düşündürücüdür. Aslında orman işletme alanını yavaş yavaş diğer kamu kurumlarına peşkeş çekmeleri (polis lojmanları ve diğerleri) ve işletmenin en güzel yerine Valilik binasının yapılması aymazlığın ta kendisidir. Sormak lazımdır? Başka hangi vilayette valilik binası orman işletme müdürlüğünün bahçesine oturtulmuştur?

İster istemez Karabük'te çalışan bazı ormancı çalışanların sanırım ağaç ve orman sevgisi açısından yeterince donanımlı olmadıkları düşünülebilir. Zonguldak Orman Bölge Müdürlüğü'nün 1967 yılında hazırladığı tanıtım kitabında da yer alan ve adeta bu önemli bölge müdürlüğümüzün simgesi

olan ve basın tarafında "Aşık ağaçlar" olarak tanımlanan birbirine sarılmış ağaçlardan "gök nar" olanının Milli park mühendisi tarafından kesilip sanayi odunu yapıldığını öğrencilerimle birlikte hayretle görmüştük. Her nedense çocuklarının doğup büyüdüğü orman işletmesi yerleşkesini betona boğmayı düşünen zihniyetle çakiştığı için bu örneği sizlerle paylaşmak istedik. Orman İşletmelerinin yerleşkelerinin hiç biri yapılaşmaya açılmamalıdır. Ekonomik bakımdan Türkiye'nin en güçlü kuruluşu olan orman işletmelerinin kendi binalarını yapacak kadar teknik donanıma ve mali olanaklara sahip olduklarını düşünüyoruz. Keşke tüm orman

mühendislerimize Şekil 5'te görülen ama şimdi kül olan göknar ağacını kestirmeye öğretebilsek!

Şekil 5.
Karabük-Ahmet Usta geçidi Gürlevik Orman içi Dinlenme Alanı "Aşık ağaçlar" (Sarıbaş 2008)

YARARLANILAN KAYNAKLAR

Anonim 1987. Zonguldak'ta Orman Ve Ormancılık. Zonguldak Orman Bölge Müdürlüğü yayını, m 50s., Zonguldak

Anonim 2006. Orman Varlığımız. Çevre ve Orman Bakanlığı Orman Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara

Anonim 2007. Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü Seferberliği Eylem Planı 2008- 2012, Çevre ve Orman Bakanlığı, Ankara

Anonim 2008. Kentsel Yeşil Kamu Alanlarının Yeniden Kullanım İlkelerine İlişkin Düzce Üniversitesi Orman Fakültesi Akademik Kurulu Görüşü 2s, Düzce

Diker, M. 1947. Türkiye'de Ormancılık, Dün-Bugün-Yarın. Tarım Bakanlığı Orman Genel Müdürlüğü Yayını sayı 61, Ankara

Sarıbaş M., 2000. Endemik Bitkilerin İllere Dağılımı. Z.K.Ü.Bartın Orman Fakültesi, Roto baskı, Bartın.

Sarıbaş, M. 2008. Dendroloji I

ORMAN EKOSİSTEMİNDE OLAĞANÜSTÜLÜKTEN OLAĞANLAŞMAYA YÖNELME VE STABİLİTENİN ÖNEMİ

Dünyanın birçok ülkesinde olduğu gibi Türkiye'de de ormanların devamlılığını tehlikeye sokan etkenlerden birisi rüzgâr, fırtına, yangın ve kar devrikleridir. Diğer etkiler biyotik nedenlere bağlı böcek ve mantar zararları ile atmosferik kirliliktir. Ormanların yayılış ve yapısını belirleyen en büyük etki ise iklim etkisidir.

Küresel karbon döngüsünde karbon yutaklarından biri olan orman ekosistemlerinin küresel iklim değişimleri sürecindeki önemi artmaktadır.

Geç de olsa ülkemizde atmosferik kirliliği açısından "Orman Ekosistemlerinin İzlenmesi Programı" Orman Genel Müdürlüğü ve Bakanlığımız Araştırma ve Geliştirme Daire Başkanlığı'na bağlı Araştırma Müdürlüklerince ele alınmıştır. Devlet Plânlama Teşkilatınca da yeterince ekonomik destek bulunduğu uzun vadeli ekolojik araştırmalar yürütülebilecektir.

Artık ülkeler, ormancılık yönetim plânlaması yapılırken, meşcerelerin sağlam, özellikle iklim koşulları olasılıklarına karşı dayanıklı, istikrarlı yapılması hedeflerine önem verilmesini ön plânda tutmaktadırlar (MONTGOLFIER ve Ark.2005).

1- OLAĞANLAŞMAYA YÖNELME

Zamana bağlı olarak olağanüstü olayların sıklığı, olağanlaşmaya dönüşür. Ormancılıkta olağanüstü olaylar denilince abiyotik etkiler sonucu oluşan (fırtına, kar, heyelan, yangın, yol inşaatı v.s.) hasarlar ile biyotik etkilere bağlı oluşmuş (böcek kurumaları, mantar vs.) zararlar anlaşılır.

Kısa bir dönem öncesine kadar iklimin değişmez genel ortalama eğiliminin dışında bir durumdan söz etmek düşünülmezdi. Oysa, bugün herkes kabul etmektedir ki durum değişmiştir.

x Batı Karadeniz Ormancılık Araştırma Müdürlüğü-
Orman Yüksek Mühendisi-BOLU
Meteoroloji uzmanı Prof.Dr.Mikdat KADIOĞLU;

21. yüzyılda Türkiye'yi bekleyen riskler kapsamında; "İklimin değişen özellikleri mutlaka daha belirgin olacak ve dayanabilme sınırlarımızı zorlayacak. Ortalama sıcaklık ve yağış miktarında bugüne göre önemli değişiklikler görülecek, gelecekteki yazlarımız ve sonbaharlarımız daha kuru, kışlarımız ise daha yumuşak geçecek; sadece Karadeniz Bölgesi daha nemli ve fırtınalı geçecek" diye görüşlerini belirtmiştir (DENHEZ, F. 2007).

AKDENİZ EYLEM PLANI'nı hazırlayan Prof.Dr.MONTGOLFIER ve Ark. (2005)'na göre; atmosferdeki "sera etkili gaz" birikiminin iklim üzerindeki önemli değişikliklerin meydana gelmesi sonucunu doğuracağından pek az kişinin kuşkusu vardır. ICP (İklim Değişikliği İçin Hükümetlerarası Panel)'in yeni raporları, bu sorunla ilgili durum saptaması yapmaktadır.

Halen varolan belirsizlikler, daha çok bu değişikliklerin önceden kestirilebilir hızı ve etkilerinin uzaydaki dağılımı üzerine ve yine beşeri toplumların bu değişimleri önceden sezme ve önlem alma kapasiteleri üzerine yoğunlaşmaktadır.

Uzmanlar, uzun süren kuraklıklar, şiddetli yağmurlar, seller ve kasırgalar vb. doğal afetlerin görülme sıklığının ve şiddetinin artmasının güçlü bir olasılık olduğu konusunda hem fikir görünmektedirler. (MONTGOLFIER ve Ark.2005).

Yine MONTGOLFIER ve Ark. (2005)'na göre; gelecekteki iklim değişikliklerinin belirsizliği karşısında, önlem alma arayışında ilke olarak, senaryo öngörülerinden en kötüsünün gerçekleştirilebileceği olasılığına karşı donanımlı olmak gerekmektedir. Bu ise bizi; İklim Değişiklikleri Sözleşmesi ve bu sözleşmenin Kyoto Protokolü diye anılan tutanağın tavsiye kararında da belirtildiği üzere, potansiyel felaket sonuçlarını en aza indirmek bakımından (sera etkisi) ilerlemesini yavaşlatacak yolların dünya ölçeğinde araştırılmasına götürmektedir. Aynı zamanda; ormancılık yönetim planlaması yapılırken

meşcerelerin sağlam, özellikle değişik iklim koşulları olasılıklarına karşı dayanıklı, istikrarlı yapılanması hedeflerine önem verilmesine de götürmektedir ve silvikültürel müdahalelerin seçiminde bu hedeflere ulaşmak için en uygun tekniklere doğru yönlendirmektedir.

Orta Avrupa ülke ormanlarında orman sağlığını etkileyen önemli sebepler arasında iklimik olaylar (özellikle ardarda gelen kuraklıklar olması, 1976, 1983, 1985, 1989, 1991 yıllarında olduğu gibi), biyolojik organizma etkileri (böcekler, mantarlar vb.), Akdeniz kıyısında yangınlar, atmosferik kirlilik önemli yer tutar. Emisyon zararları Almanya için ön plâna çıkmakta iken, diğer ülkelerde orman ekosisteminin güçsüzleşmesine ikincil faktör olarak katkıda bulunmaktadır.

Ülkemizde özellikle Kuzey Anadolu ve Marmara'da yer alan Bolu, Zonguldak, Kastamonu, Sinop ve Bursa Orman Bölge Müdürlükleri devrik ve kırık yönünde fırtına ve kar zararlarına hedef olmada ön sırada yer alırlar.

LECLERCH (1998); RIOU-NIVERT (2000); **Şekil 1**'de ki grafikte görüleceği üzere son 50 yıllık dönemde devrik olgusunun çok yoğunlaştığını belirtmektedirler. Devrik oluşumları aralık - mart ayları arasında yoğun olmaktadır.

50 Yıllık Durumdaki Artışlar

Fırtına devriklerinin 19. Asırdan beri Avrupa'da gitgide artması iki önemli sebebe dayandırılmakta olup bu tezler;

a-Fırtınaların frekansının sıklaşması ve yoğunluğunun artması

b-Orman meşcere kuruluşlarının hassasiyetlerinin ve kırılabilirliklerinin artmasıdır. Orman yöneticilerinin çok stabil meşcereler oluşturulmasında sakınacakları ayrıcalıklı bazı kriterler aşağıda belirtilmiştir (Parlement Europeen, 1996).

Yetiştirme ortamına en iyi adapte olmuş türlerin yer alması.

Yetiştirme ortamlarının elverdiğince karışık meşcereler oluşturması, karışımın sürekliliği.

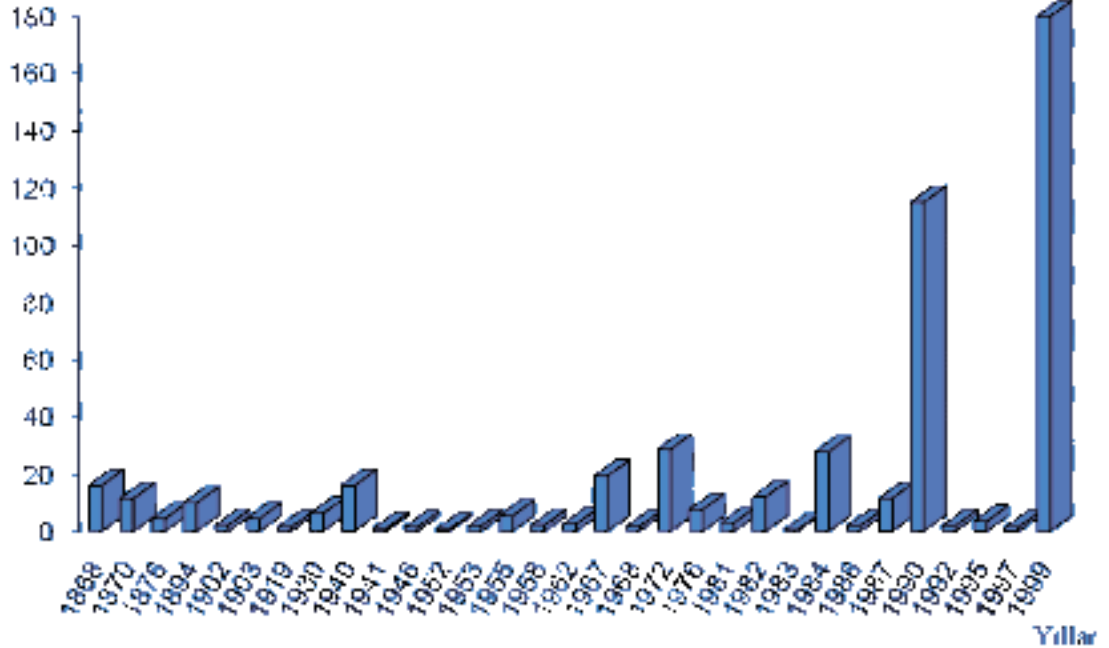
Yönetimi oluşturan ünite birimlerinde geniş ve devamlılığı olan kadrolaşma zorunluluğu.

Bir silvikültür dinamiği olarak aralama müdahalelerinin kuvvetli ve erkenden yapılması şekil olarak söz konusudur. Endüstriyel plantasyonlarda aralama yapmaksızın kısa idare süreli (hektarda 1000 veya 2000 fidan yoğunluğunda tesisler oluşturarak) meşcere dayanıklılığını artırmak tavsiye edilmektedir.

2-ORMANDA, ŞEHİR VE DERİN DENİZLERDE FELAKET YILI: 1999

Devrik Hacmi
(milyon m³)

AVRUPA'DA FIRTINA DEVRİĞİ ZARARLARI (RIOU-NIVERT, 2003)

Şekil 1. Avrupa'da 1868-2000 Yılları Arasında Fırtına Devriği Zararlarının Rastlantılı Frekansının Son

1999 yılı Ağustos ve Kasım aylarında yaşanan

İzmit ve Düzce depremleri sosyal yaşantımızda derin yaralar açmıştır. Eş zamanlı olarak denizlerde ortaya çıkan bir durum ilginçtir. 1999 Ağustos ayı ortalarında, Kuzeybatı Akdeniz'in 10-45m. derinliklerinde (İtalya, Marsilya) denizaltı canlılarında (Spongiaires, Cnidaires, Bryozoaires, Biralves, Ascidies) deniz suyu sıcaklığının yükselmesi nedeniyle stres oluşmuş, gorgon (deniz altı bitkisi) ve süngerlerin ölümüne sebep olmuştur. Bu sıcaklık artışının nedenleri halen araştırılmaktadır (LAUBER ve Ark, 2003). Aynı yılın Aralık Ayı'nın 26 ve 27'inci günlerinde ise Orta Avrupa ülkelerindeki ormanlar, 1868 yılından bu yana istatistiklerindeki en yüksek fırtına zararı hasarlarını yaşamıştır. Özellikle Fransa, Almanya, Danimarka ve İsviçre ormanlarında iki günde 180 milyon m³ olağanüstü hasılat elde edilmiştir. Bu ülkelerde yıllık normal üretime ilişkin hasılat ise 250 milyon m³'tür.

Almanya'daki fırtınalarda 50 insanın ölümü, 60 milyon m³ devrik; İsviçre'de 31 insan ölümü ve 3836 kaza tespit edilmiştir. Fransa'da 6 vilayette olağanüstü hal ilânı olmuştur (CTBA-2004).

Fransa'da 1999 fırtına zararından sonra bir koordinatör (NAJAR,M.) başkanlığında üç önemli Ormancılık Araştırma Kurumu IDF, ONF, AFOCEL/INRA bir projede görev alarak, devrik ve kırık zararlarını etüd etmişlerdir. Elde olunan sonuçların sentezi sonunda meşcerelerde risk yaratan belli başlı faktörleri 2000 yılından 2005 yılına değin belirlemişlerdir.

Bu faktörler; **a- Rüzgarın tetikleyici faktörü:** Muhtelif bölgelerde 80-100 km/saat hızdan 180-200 km/saat rüzgâr hızına değin tespitler yapılmıştır. Rüzgar faktörü, yapılmış etütlerin hepsinde pratikte istatistiki olarak anlamlı olsa da çok hata oranlı olarak kabul edilir. Bora tarzı fırtınaları ölçmek henüz zor olmaktadır. Bunlar hayalet gibi belirip kaybolan ve taksim olan kaotik bir fenomene sahiptirler (FRANCIS, C.ve Ark. (2005). **b- Topografyaya ve değişen yapılara göre etkilenen faktörler:** Arazi yapısı, meyil, bakı, yükselti, değişken arazi yapısı. **c- Çok sık değişen etkiye sahip ana faktör, boylanma:** Meşcerelerin dayanıksızlığının boylanma ile arttığı geniş kabul görmüştür. **d- Yavaş değişken etkiye sahip edafik faktörler:** ROSA (2004)'a göre; kumlu tekstürdeki topraklar az, balçık tekstürlü topraklar ise çok stabil olarak gözlemlenmiştir. Yine; toprak ıslaklığı ve derinliği önemli derecede etkili olan olumsuz sonuçlar vermiştir. Kuru ve daha derin yapılı toprak ortamlar, nemli ve derin ortamlardan daha fazla stabiliteye sahip olduğunu açıklıkla göstermişlerdir.

e-Sabit etkiye sahip tür faktörü: RENAUD ve HERVE

(2005)'e; göre; yapraklı türler, iğne yapraklılara göre, fırtınalara karşı daha az hassas bulunmuştur. Fırtınaya hassaslık gösteren türlerin karışık sıralamasında (iğne yapraklılar italik yazılmış); Titrek Kavak > Batı Lâdini > Duglas Gökarnı > Sarıçam>Anadolu Kestanesi > Karaçam > Kiraz > Avrupa Kayını > Huş > Batı Gökarnı > Abies Grandis > Sapsız Meşe > Saplı Meşe > Karaağaç > Dişbudak yer almakta olup Titrek Kavak, Kültür Kavağı, Yalancı Akasya, Anadolu Kestanesi daha az stabiliteye sahiptir. Sedir ve Melez ise daha stabildirler. Sahil çamı, Batı Lâdini ve Sarıçam düşük stabilitede bulunmuştur. f-Meşcerelerin heterojen yapısı: Kapalılık, meşcere sıklığı, ağaç tepe tacının yüksekliği, tür karışımı, dikey ve yatay tip strüktür. **g- Aralamalar:** (Tehlikeyi ikincil derecede ağırlaştırılan faktör) İğne yapraklılarda net, yapraklılarda ise, kayında etkisiz meşe'de bazı yerlerde devrilmeye karşı etkili sonuç vermişlerdir. **h- h/d oranı ve diğer meşcere şekillenme kriterlerinin gelişen etkilerine ait faktörler:** 1999 hasar yılından sonraki devrik ve kırıklar ile h/d oranı arasındaki ilişkiler gözlemlerle daha güçlü hale gelmiştir.

3. ORMANCILIKTA STABİLİTE

Ormancılar çok önemli gördükleri h/d oranından, genellikle meşcere ağaçlarının boy ve çaplarını hesaplayarak rüzgâr ve kar zararı risklerine bir ölçü olarak yararlanmışlardır.

Başlangıçta elde olunan verilere göre bu oranın (h/d) doğruluğu konusunda kesinlik yoktu. Fakat 1980 yılında oluşan hasarlardan sonra h/d ve zarar olasılığı üzerine önemli yüksek korelasyonlar saptanmıştır (FRANCIS, C. ve Ark.2005). BECQUEY (1987), RIOU-NIVERT(2003); meşcerelerin h/d oranı konusunda hassasiyetleri olduğunu yaptıkları gözlemlerle belirlemişlerdir. ANGELIER ve FRANÇOIS (2004); Massif Central ormanlarında Avrupa Gökarnı türünde ho/do oranı etkisini önemli bulmuşlardır.

GENAY ve ARK (2005); sayısız boy ve çap değişkenlerini model üzerinde test etmişler, aralarındaki iyi ilişkileri hg^2/dg^2 , hg^3/dg , ho^2/do ve ho^3/do ile şekillendirerek $R^2=0.11$ ve 0.16 değeriyle istatistiki korelasyonlar saptamışlardır. BOCK ve Ark (2005); sık kapalı Avrupa Kayını meşcerelerinde önemli bir ilişki ortaya koyamamışlardır (FRANCIS,C. ve Ark. 2005).

COLIN,F. ve Ark.(2005); BRUNIG (1974)'e atfen; h/d oranının gelişmenin bir uyarıcısı olduğunu ifade etmişlerdir. Yine LOHMENDER ve HELLES (1982)'a atfen; 612 ağaçta Duglas Gökarnı, Avrupa

Göknarı ve Sarıçam türlerinde bu hipotezi desteklemişlerdir. CRAMER ve Ark. (1982)'na affen; sayısız kombinasyonlarda (ho/do, h/d3, h/d2, h/d, h3/2/d) Pinus radiata için Yeni Zelanda'da gövde kırıklarına yol açan ilişkilerin saptandığını ifade etmektedir. Sonuç olarak, h/d düşük nitelikli bir indis olup özellikle kırma ve yatık duruma getirmede etkili kabul edilmiştir. Kırık olgusu daha çok zayıf çaplar için söz konusu iken, devrik yüzdesi ise kalın çaplarda artış göstermektedir.

ÇOLAK ve PITTERLE (1999)'ye göre; **Stabilite** (istikrarlılık), ormancılıkta merkezi bir kriterdir. Stabiliteden yalnızca ağaçların ve ağaç topluluklarının dayanıklılığı anlaşılır, aynı zamanda bütün meşcerenin sürekli dayanıklılığı da anlaşılır.

Yine aynı yazarlar LANGENEGGER (1979)'e affen; **"Stabilite derecesi"** olarak; "Bir orman meşceresinin yeteneği olup iç ve dış tehlikelere karşı varolan durumuna ve yaşama yeteneğini korumasıdır. Tek ağaçların ölçülebilir stabilite kriterlerinden biri h (boy)/d_{1.30} (göğüs çapı) oranı"dır şeklinde tanımlamaktadır. Bu değer ne kadar büyürse ağacın kırılma tehlikeside o kadar büyür. Orta Avrupa'da Lâdin meşcereleri için h/d_{1.30} oranının 85'in altında olması durumunda kar kırma tehlikesinin olmadığını ifade etmektedirler. SHÜTZ (1997), KERN (1966)'e affen; Orta Avrupa'da seçme ormanlarında yapılan araştırmalarda mekanik stabilitenin plânlamada önemini arttığını ve düzenli seçme koru ormanlarında ağaçları dengede tutan iç unsurlardan biri olarak kabul görmesi gerektiğini ifade etmektedir. Kritik oranının h/d >85 dışında olduğunu vurgulamaktadır.

Genel olarak yüksek dağ ormanlarında ağaçların 1.30m. göğüs çapı 50 cm.'yi aştığında h/d oranı 60'dan aşağı olan bir çatı oluştururlar. Bundan dolayı nadiren kırık oluşur (SHÜTZ,1997).

"Seçme ormanları devrik ve kırık riskiyle daha az karşılaşmaktadır." beklentisi ülkemizde olduğu gibi Orta Avrupa ülkelerinde de henüz yeterince doğrulanmamıştır.

Seçme ormanlarında derin köklenmenin aynı zamanda aynı yaşlı ormanlardakinden farksız olduğu konusunda tespitler vardır. SHÜTZ (1997); KERN (1961), MITSCHERLICH (1963), EGGENBERGER (1985)'e affen; yüksek dağ seçme ormanlarında da ağaçların köküyle birlikte sökülmesi riskine maruz kalabildiklerini vurgulamaktadır.

Almanya'da Baden-Wurttemberg Araştırma Ormanındaki daimi deneme alanlarında; seçme ormanı ile tek tabakalı koru ormanı, devrik oranları açısından çok az değişiklik göstermiştir (%26- yaş

sınıfları işletmesi,%21-seçme ormanı).

DHOTE (2005); çeşitli ormanların güçlü fırtınalara karşı direncine ilişkin araştırmalarında; aynı yaşlı ormanlar, kompleks tepe tacına sahip değişik yaşlı ormanlar, tek tabakalı karışık ormanların karşılaştırılmasında; tek ağacın stabilitesine ait iyileştirmelerde netlik bulunmadığını belirtmektedir.

Bütün bunlara rağmen seçme ormanlarının kuşkusuz başlıca avantajı; korumaya karşı yükümlülüklerinin zorunlu olarak süreklilik göstermesidir. O halde ormanların koruyucu karakterleri için şekillenme rejimi gibi önemli üstünlüklerine dikkatle bakılmalıdır. LECLERC, (1998) DOLL (1988)'e affen; Avrupa Kuzey Alplerinde mekanik stabilitesi fırtına zararlarına hassas meşcerelerde, dendrometrik düzeyde bir limit değerini bulduğunu belirtmektedir. Bu değerler;

-Rüzgara hassas zonlardaki ormanlarda:

Hektardaki ağaç sayısı > 600 adet olmaması,
Hektarda göğüs yüzeyi > 40m² (ince materyalde 30m²) olmaması,

Boy/Çap d_{1.30} (Dominant ağaçların Boy/çap oranı) > 60 üst sınır değerlerine dikkat edilmelidir.

Kar kırmalarına karşı hassas ormanlarda ise, bu şekillenmeye ait dendrometrik limitler;

Hek.gövde sayısı > 1000 adet (tabakalanma az) riskli,

Boy/çap oranı (h/d) > 75 ise, bireyselliklerine göre stabilite değerleri zayıf olup kırılmaya karşı hassasiyetli bir zon oluşturmaktadırlar.

(P a r l e m e n t E u r o p e e n . U R L . <http://www.euoperl.ep.ec/dg7/forest>)

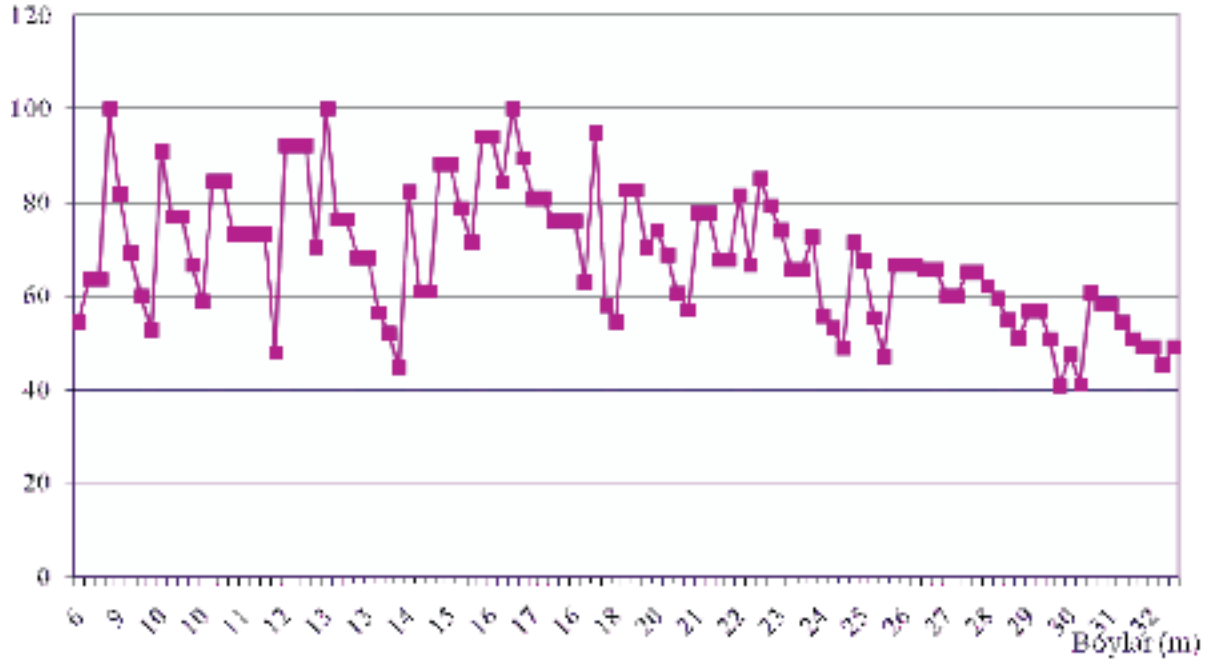
3.1. Türkiye'de H/D_{1.30m} Oranı Ölçmeleri ve Devrikler

Ülkemizde geçmiş yıllarda oluşmuş devrik ve kırık zararlarında meşcere veya tek ağaca ait bir stabilite değeri (h/d) ölçmelerinin olmayışı bu konuda fazla genelleme yapmamıza engeldir.

Batı Karadeniz Ormancılık Araştırma Müdürlüğü'ne bağlı Bolu-Şerif Yüksel Araştırma Ormanında 1978-1979 kışında oluşan Uludağ Göknarı devrik ağaçları (108 adet), üzerinde yapılmış boy ve 1.30 m. çap ölçmelerinde h/d_{1.30} oranları grafikte gösterilmiştir. 10-12 adet bölmede, rastlantılı olarak yatık gövdelerdeki bu ölçmelerde h/d oranının 11-40 cm. göğüs çaplı bireylerde 60'dan yukarıda değerler verdiği görülmektedir. Yaşlı bireylerin h/d oranlarının 60'dan 40'lara inen oranlara karşın devrik oluşlarını ise, öz çürüklüğüne ve **heterebasidion**

h/d Oranı

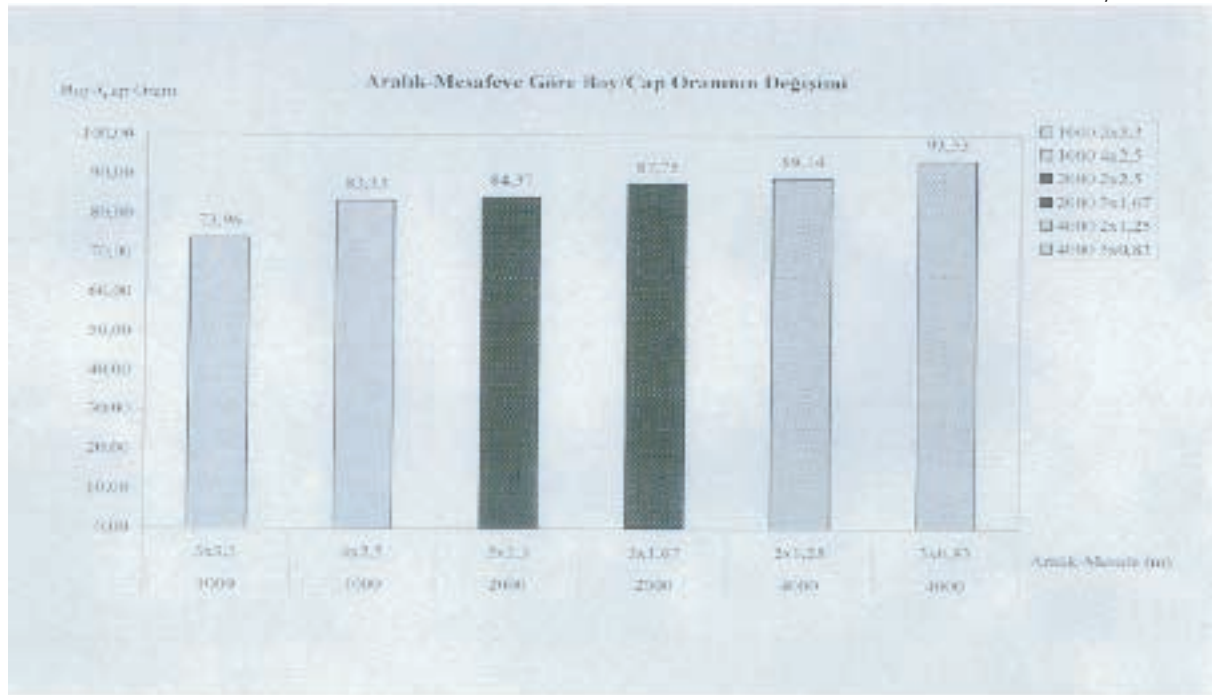
BOYLARA GÖRE h/d ORANI

annusum mantarlarının varlığına bağlamak olasıdır. (Şekil 2).

Şekil 2: Araştırma ormanında oluşmuş göknar (*Abies bornmülleriana* Mattf.) devriklerinde rastlantılı ölçülen boy ve çap değerlerine bağlı 108 ağaçta h/d

Duglas Göknarı (*Pseudotsuga menziesii* (Mirb.) Franco.)'nın 21 yaşlı deneme sahalarında 2006-2007 kışında oluşan kar zararları nedeniyle devrikler olmuş, dikim yoğunluğunun yüksek olduğu parsellerde daha çok devrik ve kırıklar ortaya çıkmıştır. Bunun nedeni olarak h/d oranlarının 74-100 arasında yer alması

oranı seyri.

Zonguldak Orman Bölge Müdürlüğü'nde

olarak kendini netleştirmiştir. Avrupa'da da Duglas Göknarı için h/d oranının 80'nin üzerinde olması durumunda risk taşıdığı belirtilmektedir. (Şekil 3).

Şekil 3: Douglas Göknaarı 21 yaşlı fidanlarında Aralık-Mesafeye Göre Boy/Çap Oranının Değişimi

4. ÖNERİLER

-Plânlamacıların Batı Karadeniz Ormanları meşcerelerinin stabilitesi hususunda, hem aynı yaşlı ormanlar de hem de seçme ormanlarında stabilite ölçmeleri sonuçlarını ve bakım-aralama konusunda risk ve hassasiyetleri uygulayıcıya ileterek silvikültür tedbirleriyle çözüm ve iyileştirme önerilerinde bulunmaları gerekmektedir.

-Ülkemizde devrik ve kırık zararları açısından en fazla tahrip gören ormanlar, Batı Karadeniz Bölgesinde olup risk kontrol sistemleri geliştirilerek çözüm aranmalıdır.

-2001-2002 yılı devriklerinde olduğu gibi ülkemizde (5 milyon m³ DGH. üretim yapılmıştır) olağanüstü etaların üretim ve nakli, bir işletme şefliği veya işletme müdürlüğünde (üretim ve nakli) yerel orman köylüsünün işgücünü çok aşmakta ve aynı yıl yabancı işçi temin etmeden üretim işinin yapılması güçlkle bitirilmektedir. Aynı durum Karadeniz Ormanlarında görülen kabuk böceği zararları içinde söz konusudur. Böcek popülasyonunun yıllık 2-3 kez çoğalıp bir afet halini aldığı durumlarda üretimin zorluğu, işletme şeflerinin aynı meşcereye 3-5 defa damgaya girmesine sebep olmaktadır. 1994-1995 yıllarında, bütün bu olağanüstü olayların karşısında hazırlanmış inceleme raporları önceden Bakanlığımız APK Başkanlığı'na verilmişti. Bu kabuk böceği raporlarında önerildiği üzere "Afetler Yasası" kapsamında orman işçiliğinin kimi yıllarda özel duruma sokularak hızlandırılması ve odunda değer kayıplarının önlenmesi ile işletmeci uygulayıcılarımızın rahatlatılması zorunludur.

- Seçme orman işletmeciliğimizde eta hesaplamaları çeşitlenmiş ve tartışılır hale gelmesiyle de (Hufnagel, genel eta formülü, olağanüstü eta ve kararlaştırılan eta) silvikültürün yeterince etkin olamayışına neden olmaktadır. Batı Karadeniz Bölgesi seçme orman işletmelerinde seçilecek pilot ormanlarda, SARAÇOĞLU, (1988) ve AYLAK (2007)'in kurdukları simülasyon modelleriyle, Uludağ göknarı ormanlarının optimal kuruluşa yaklaştırılmasına ilişkin araştırmalarına uygulama şansı verilmelidir.

- Batı Karadeniz Bölgesi'nde yer alan değerli karışık ormanlarımızın yaş sınıflarına göre plânlanan işletme ünitelerinde silvikültürel plânlama ile kontrollü daha entansif çalışmalar yürütülebildiği halde; Uludağ

göknarı ağırlıklı duruma gelmiş ancak sarıçam, karaçam, kayın, meşe vb. değerli tür karışıklıklarını henüz kaybetmemiş karışık ormanlarımız, amenajman yönetmeliği gereği seçme işletmeciliğiyle yönetilmektedir. Seçme kesimleriyle, silvikültürel plânlama yapılmaksızın salt eta ile üretim alınarak; 10 yıllık bir dönüş süresiyle bu ormanlarda oluşan kaba işletmecilik; tür karışımının 20-30 yılda kaybolması ve göknara dayalı saflaşmaya doğru ormanı götürecektir. Bu da meşcere strüktüründe böcek, kar ve fırtına zararlarının artarak riskli bir düşük stabiliteye sahip olmasına yol açacaktır. Bu tip karışık meşcerelerde grup siper yöntemini esas alacak, seçme ve maktalı işletmecilik arasında yer alan grup seçme ile doğaya yakın işletmecilik şekillerine göre ve silvikültürel plânlamanın (seri ve meşcere bazında) ele alınacağı bir dönüşüm gerçekleştirilmelidir.

KAYNAKLAR

AKTAŞ,M.2005: Bolu-Aladağ Ormanlarında Sarıçam (*Pinus sylvestris* L.) Karaçam (*Pinus nigra* Arnold. Subsp. Pallasinana (LAMB) Holmboe) ve Uludağ Göknaarı (*Abies bornmülleriana* Mattf.) Meşcerelerinde Tepe Degenerasyonlarının (Kırıklarının) Çap Artımına Etkileri Z.K.Ü.Bartın Orman Fakültesi. Yüksek Lisans Tezi. 2005. Bartın.

AYLAK,G,2007; Karadeniz Yöresi Göknaar Meşcerelerinde Aktüel Kuruluşun Optimal Kuruluşa Götürülmesi. İ.Ü.Orm.Fak.Fen.Bil.Ens. Yüksek Lisan Tezi. İstanbul.

BECQY,J. RIOU-NIVERT 1987; L'existence de "zones de stabilite" des peuplements.

Consequences sur la gestion. RFF.XXXIX4,323-334.

BOUCHON,J.1987: Etat de la Recherche Relative Aux Degâts Forestiers DUS Aux Tempêtes. Special numero les chablis R.F.F.4.1987.

CTBA-2004: Guide Technique sur la Recolte et la conservation des chablis apres tempete.

ÇOLAK,A.H.-PITTERLE,A.1999. Yüksek Dağ Silvikültürü Cilt 1 OGEM Vakfı. 1. Baskı.

ÇOLAK,A.H.2001: Ormanda Doğa Koruma I. Baskı.

DENZEZ,F.2007; Küresel Isınma Atlası. Çeviri Özgür Adadağ. NTV. Yayınları. No: 8.

DHOTE,J.F.2005: Implications of forest Diversity in Resistance to Strong Winds. Ecological Studies. Vol.76. 291-307.

ERDEM,M.1998: Bolu-Şerif Yüksel Araştırma Ormanının 1992-1996 yılları arası Rüzgar, fırtına ve

kar zararlarının Değerlendirilmesi Bitirme Çalışması. Bartın.

FRANCIS et all; 2005: Foret, vent et risque Colloque GIPECOFOR, Paris, 16-17 Mars 2005.

FRANCIS et all, 2005: Facteurs de risque de chablis dans les peuplements forestiers.

GIPECOFOR (Rapport. PARİS).

GENAY ve Ark. 2005: Gestion durable du Douglas dans Massif Central. Stabilite face aux forts. Rapport ONF. Departement Recherche et dedepement. Clermont- Ferrand.

GÜNEL,A; 1979; Gövde Şekil Emsalinin Tayininde Kullanılabilecek Bir Formül. İ.Ü.Or.Fak.Dergisi. A Serisi 29/2 1979 İstanbul

LAUBIER;ve Ark.; 2003; Mortalite massire de gorgones et d'eponges en Mediterranee Nord occidentale en 1999. UMR. (Uni.Mediterranee-CNRS). Marsille.

LECLERCH, D.,1998: Choix sylvicoles en foret de Montagne cas de resineux dans les Alpes du Nord. R.F.F. 1998 Special numero.

MONGOLFIER, j. ve Ark. 2005: Akdeniz Orman Alanları-Bugünkü Durum ve Gelecekte

Beklenenler. Çevre ve Orman Bakanlığı Doğu Akdeniz Ormancılık Araştırma Müdürlüğü Çeşitli Yayın No: 4. TARSUS Çeviri: Aydan ALANAY.Parlement Europeen URL-(htt://www.euoperl.ep.ec/dg7/forest)

RENAUD,J.P.,HERVE,J.C.,2005: Contribution a l'étude de l'effet "melange" et "structure" des peuplement sur la sensibilité aux chablis.Note interne IFN 21 p.

ROSA,J,2004 : Construction d'une methode de diagnostic de stabilité. Etu de complementaire aux analyses de Herve. Rapport. Interne IDF. 76 p.

RIOU-NIVERT,P.2003; Variabilite climatique. CNRS. Institut Pour Devoleppement Forestier. Dossier Climat. http://www.cnrs.fr.

SHÜTZ,J.P.(1997): Sylviculture 2. La gestion des, forets irregulieres et melangees. Presses

Polytechniques et Universitaires Romandes. SUISSE.Lauzanne.

SARAÇOĞLU,Ö.1988; Karadeniz Yöresi Gökmar Meşcerelerinde Artım ve Büyüme. Doktora. OGM. İstanbul.

TOSUN,s.SERİN,M.,2002: Dağ Ormanlarında

BASLIKSIZ BİR YAZI

Sami Y.ÖLÇER

Biraz zorla da olsa Orman ve Av'ın 2007-4 ile 2008-3. sayılarını ele geçirmeye muvaffak oldum.

Hey gidi günler hey. Sen 1970-71 yıllarında (MS tabi ki) dergiyi neredeyse tek başına çıkart, sonra sana bile göndermesinler. Yönetimdeki kardeşlerim gülüyorlardır şimdi. Sanıyorlar ki bizim başımıza gelmez. Tıpkı bizim o yıllarda zannettiğimiz gibi.

1970 yılında, üstelik de katılmadığım bir kongrede (aradan 38 yıl geçmiş, kongrenin iptali söz konusu olmaz herhalde) en yüksek oyu almışım. Benim haberim yok. Beni o zaman kadastro komisyonlarının çalıştığı Gürtaş İş Hanında buldular. Gelen kişiyi tanımıyorum, bir gizli polis edasıyla sordu "Sami Bey kim" Aksilik bu ya bizde de iki tane Sami var. İkimiz birden "benim" dedik. Gelen kişi bana nazaran daha adam gibi görünen, daha ciddi Sami kardeşime yöneldi tabi ki. Neyse oradan doğrucu Derneğe toplantıya geldik. Rahmetli, güzel insan Namık BAYDAR, bütün heybetiyle masanın başına oturmuş ama elinde oy miktarlarını gösteren liste, bir bana bir listeye bakıyor. Usulen en çok oy alan Başkan oluyor ya, hâlbuki bu işe kendisi talip, üstelik her şeyiyle de hakkı. Biraz sonra dayanamadı, tüm hissiyle bana döndü "kardeşim, kimsin sen yahu" dedi. Ben hemen "bakın

sayın başkanım" diye başladım ve hoşuna giden birkaç cümle söyledim. Yüzü gevşedi, biraz önceki sertliğine üzüldü ve o günden itibaren beni sevdi. O hızla beni, Hilmi BİNGÖL ve İlker TURAN'ı yaygın, tanıtım ve sosyal kola seçtiler.

Bunu niye anlatıyorum. İşte ilk kez o yönetim (diğer üyeler İsmet TEZCAN, Nihat TURAN ve Kazım KILCI idiler) yeni Dernek binası yapımı için harekete geçti. Bu fakir kardeşiniz bir araştırma şirketiyle anlaştı. "Buraya ne yapılırsa en rantabl olur" araştırma yaptırıldı. Bu proje, güzel bir maket eşliğinde olağanüstü genel kurula sunuldu. Ve alkışlarla kabul gördü. Ama kısmet bugünkü yönetiminmiş demek ki. Demem o ki yeni binanın bir yerine "Namık BAYDAR Salonu, odası, köşesi vs" ismini verin. Bu güzel bir jest olur, bir gün birileri de sizleri anar.

Toplantılarımız müthiş güzel geçirdi. Her toplantıda ormancılığı, Türkiye'yi kurtarıyoruz. Sonunda İsmet Bey söz alır ve dediklerimizin hayata geçmesine dernekler kanununun engel olduğunu, kimseyi kırmadan anlatır. Bir gün "Abi bunları neden baştan söylemiyorsun da, bizi konuşturuyorsun" diye sordum. "Heyecanınız çok hoşuma gidiyor" demişti. Bazen de bu rol Nihat TURAN ağabeyimize düşer, o hiç inişi-çıkışı olmayan düz sesiyle ve güler yüzüyle

konusurdu. İşin bir de komik tarafı var tabii. Hepimiz müthiş idealistiz ya, içtiğimiz çay kahvenin parasını kendimiz ödüyoruz. Sonradan bunu her toplantıda bir kişinin yapmasına karar verdik, Kazım Abi "Bunu bana bırakın, ben kimin sırası geldiğini takip eder, söylerim" dedi. Ve biz iki yıl Kazım Beyin "bugün sıra senin" komutuyla paraları ödedik. İki yılın sonunda baktık ki Kazım Beye hiç sıra gelmemiş. Oysa mesleğimizin sayılı zenginlerinden birisi olduğu söylenirdi. Demek ki böyle para sahibi olunuyor.

Bir de iki dergideki tüm yazıları okudum. Sanki bir müzede gezer gibi oluyorsunuz.

Bir Aziz BOZATLI yazısı var. Okurken hep Aziz gözümün önüne geldi. Sert, hırçın, zehir-zemberek bir yazı. Tatbikattan gelen adam. Yani acıyı görmüş, ıstırapı yaşamış kişi başka türlü yazıyor. Aziz de öyle yazmış, belli ki yüreğinin tam orta yerinden. Bu meslek pek vefalı değil. Oysa Aziz Mersin'de çok güzel ormancılık yapmıştır. O devirlerde hiç katılmadığım, hiç de anlamadığım bir sağ-sol bölünmesi vardı. İnsanlara bunun bir menfaat kavgası olduğunu pek anlatmadılar ve pek çok inanmış değerli insan da arada harcandı gitti. Örneği çok basit; O devirde Aziz Orman ve Av'da yazmazdı, yazsa bile bunu Dergi basmazdı. O zamanlar böylesine yanlış, böylesine harcanmış zamanlardır işte.

İsmet TEZCAN ağabeyimin yazısı var. Heyecana bakar mısınız? 1972 yılında emekli olmuş, avukatlık yapıyor ve hala ormancılık yazıları yazıyor. Onlar öyle bir kuşak işte. Gel de o nesle, İsmet abime hayran olma!

Bir Yedigöller yazısı var. Yazar her satırda bir "üstat"tan bahsediyor. Yazının devamını okuyunca üstadı tanıyorsunuz: Bizim Sedat AY. Gel de hüznle karışık gururlanma? Bizim çiçeği burnunda Yedigöller şefimiz üstat diye anılıyor. Sedat'la uzun zaman çalıştım. Hep O'nun mesai saatlerine uymadığından şikâyet ederlerdi bana. Ben görev yaptığım her yerde imza kartonlarını kaldırırdım. İnsanların toplama kampındaymış gibi giriş çıkışta imza atmaları bana hep ters gelmiştir. Bazı insanların çalışması mesai saatlerine uymaz. Sedat bir otun başında iki saat kalır, onu inceler. O an zaman durmuştur Sedat için. Sedat öyle faydalı çalışmalar yaptı ki bizim için. Keşke on tane daha Sedat'ımız olsa. Mesaiye harfiyen uyup, uymayanları şikâyet edenleri kimse hatırlamıyor ama Sedat'a "üstat" diyorlar. Gördünüz mü imza kartonunun gereksizliğini?

İyi de 2007-4 no.lu Orman ve Av'ı neden istedim. Efendim basit. O sayıda Prof.Dr. Metin SARIBAŞ benim ile ilgili bir yazı yazmış da ondan. Bilginiz vardır, oldukça acemice bir anı kitabı yazmıştım ve Derneğimiz de basıp dağıtmıştı. Derneğimiz nasıl bir dağıtım yaptı bilmiyorum ama okuyanlardan oldukça güzel tepkiler aldım (Biraz da reklam yapalım canım). Son Manavgat yangınına görünce ne kadar iyi yaptığımı anladım. Her kademedeki insan kalitesinde nereden nereye geldiğimizi, benim kitabım olmadan anlamak mümkün değil.

Örneğin Sayın Bakanımın beyanlarını okudum. Sanki İmar Bakanı da Orman Bakanlığına vekâleten bakıyor gibi. Sayın Bakan DSİ'ye teşekkür ediyor. Efendim ne alaka demeyin su kanallarının kullanımına izin vermişler. Kendisi Bakanlığa DSİ Genel Müdürlüğünden gelme ya, oraya da bir mesaj veriyor. Ama Denizcilik Müsteşarlığı unutulmuş, denizden de su aldık ya. Bir de ormancılıktan gelmeyen Bakanların hiç değişmeyen beyanları olur. Mevsiminde ilgili bürokrat, yazıyı yazar Bakan okur "Akdeniz ülkeleri içinde yangında en iyi ülke biziz" "Amerika'da ormanlar günlerce yanıyor, biz de böyle değil" gibi. Efendim orada ormanlar büyük alanlarda ve som. Yandı mı günlerce yanıyor. Senin günlerce yanacak büyüklükte ormanın mı kalmış ki? Ne olur bürokrat kardeşlerim böyle beyanatlardan vazgeçin. Sayın Bakan bir yıllık ağaçlandırma rakamı söyledi, tabii o söyledi de önemli olan kimin söylettirdiği, bütün bu işten anlayan ağaçlandırmacılar o günden beri saçları, başları yoluk vaziyette geziyorlar.

Son yıllarda yükselen yeni trend "yangında üst kademenin yangın yerine intikali" Bu usul nereden çıktı bilmiyorum. O kadar adam o hengâmede ne yaparlar anlamam. Yerel yöneticiler gelen misafirlerin yemeği, yatağıyla mı uğraşacaklar, yangınla mı? Ne olur oturun yerinizde. Hem övünüyorsunuz ya "yangın merkezimiz var, anında izliyoruz" diye. Sizi oralarda gören yerel muhabirler, kanallar hemen mikrofonu dayıyorlar. Eh artık kim tutar seni, ne kenesi kalıyor ne kaplumbağası.

Şimdi bu yazıya başlık koyabilir misiniz? Ben de bulamadım doğrusu.

Toplantılarımız müthiş güzel geçirdi. Her toplantıda ormancılığı, Türkiye'yi kurtarıyoruz. Sonunda İsmet Bey söz alır ve dediklerimizin hayata geçmesine dernekler kanununun engel olduğunu, kimseyi kırmadan anlatır. Bir gün "Abi bunları neden baştan söylemiyorsun da, bizi konuşturuyorsun" diye sordum. "Heyecanınız çok hoşuma gidiyor" demişti.

BEYNAM

Birgül GERMEN

GEZİSİ

Merhaba Sevgili Gezi Dostları,

Geçen hafta Eko-Tur'un düzenlediği Beynam Ormanı gezisine kızım ile birlikte katıldık. Bu bizim Ormanlılar Derneği ile katıldığımız ikinci gezi. Ve kesinlikle sonuncu da olmayacak. Bu derneğin kar amacı gütmeksizin, eğlenceli ve keyifli olduğu kadar eğitici ve öğretici olması kızımı da bu gezilere ikna etmemde en önemli unsur. (Sizler de bilirsiniz gençler böyle uzun yürüyüşleri pek sevmez) Benim kızım da, bu yürüyüşler sırasında her ne kadar söylense de gezinin sonunda memnuniyetini dile getirmeden edemiyor. Aksi takdirde ikinci kez katılmaya ikna etmem mümkün olmazdı öyle değil mi?

Tur rehberlerimiz sevgili Ahmet Bey ve Sevgili Murat Bey'in orman sevgisine ve işlerine olan saygısına şapka çıkarmamak mümkün değil. Bizlere ormanı tanıtmak amacıyla; orada yapılan çalışmalarını bizzat yerinde göstererek, her bir ağacın yapısını, özelliklerini; toprağın dokusunu anlatarak; bitkilerin çeşitlerini isim isim tanıtarak ve hatta tattırarak

gezimize çok daha farklı bir boyut ve anlam kattılar. Onlar öğrencilerine bildikleri her şeyi anlayabileceğimiz basit bir dille anlatmaya çabalayan birer öğretmen, bizler de stajyer Orman Mühendisliği öğrencileri gibiydik adeta. Tabii ders amaçlı geziden farkı, sonunda bir sözlü sınav olmamasının verdiği rahatlıkla dinliyor olmamızdı.

Öğle saatinde yemek için verdiğimiz molada karnımız doyduktan sonra çam yapraklarıyla örtülü toprağa uzanıp, şehrin kalabalık, gürültülü ve kirlili ortamından uzak kuş seslerini dinlemek (arkamızdaki eğlenceli grubun biraz coşkulu konuşmalarına rağmen), mis kokulu çam havasını ciğerlerimizde çekmek ve oksijeni hissetmek çok iyi geldi bize.

Gezimiz sırasında sahipsiz elma bahçesine dalıp ağaçtan kopardığımız elmaları, armutları afiyetle yedik. Henüz yeni olgunlaşmaya başlayan alıç meyvesinin tadına bakmayı da ihmal etmedik. İlk kez tattığım üzüm benzeri bir meyvenin ağızda bıraktığı o ekşimsi tadı hiç unutmuyacağım. Palamut ağacının şirin meyvesi bize bir çocuk filmi olan "Buz Devri"ni hatırlattı. Yüzümüzde kalan tatlı tebessümle ve kalplerimizde kalan sıcak izlerle gezimizi sonlandırdık.

Geziyi renklendiren gruptaki tüm arkadaşlara ve emeği geçen herkese özellikle de Ahmet Bey'e ve Murat Bey'e çok teşekkür ediyorum. Başka gezilerde yine birlikte olabilmek ümidi ve temennisiyle herkese sevgiler.

Çubuk Karagöl

Turgay ŞAHİN, Mayıs 2008

G
e
z
i
s
i

Yağmurlu bir sabah acaba gezi iptal olur mu kuşkusuyla evden çıktım. Bir telefon sonrası gezinin iptal olmayacağını öğrendim. Buluşma yerine geldiğimde iki adet midibüs görünce şaşırdim. O gün 50 kişilik bir grup yola çıktık. Çubuk ilçesi yakın olduğu için hemen vardık. Yeni yapıldığını tahmin ettiğim bir parkın kenarında, merkezi bir yerde mola verdik. Park güzeldi fakat tuvalet maalesef bakımsız bir durumdaydı. Çay içip, ceplerimi gofretle doldurdum. Yağmur çiselemeye devam ediyordu. Bir süre sonra tekrar yola çıktık. Yaklaşık yarım saat sonra Karagöl'e vardık. Araçlardan indik ve yağmurlukları giydik, kimimizin elinde şemsiye. Bizden önce gelmiş ve içi boşalmış bir otobüs ve piknik için gelmiş birkaç aile vardı. Göl hatırladığımdan daha büyük göründü. Karagöl bir volkan çukurunu doldurduğu için çok çok derinmiş. Rehberimizin peşinden yola koyulduk. Kuş civıtlıları altında ağaçların arasından kimi zaman dallara çarparak hızla yol aldık. Rehberimiz hızlı gidiyordu. Yağmur şiddetli yağmadığı için şanslıydık. Kameramanımız "Cevat Kelle" bir elinde şemsiye bir elinde fotoğraf makinesi bizlerin resmini çekiyordu. Yağmurda biraz ıslanmış ve yorulmuş olarak az çukur olan bir açıklığa geldik. Burası volkanik bir bölgeymiş. Ormanın içinde ağaçsız bir bölge olması hayvanlar için de gerekliliği. Eskiden ormancılar böyle yerleri de ağaçlandırmaya kalkışmışlar. Bu bilgilerden sonra tekrar yola koyulduk. Ağaçların arasından devam ederken taze büyümüş fidanlar ve dallar bize zorluk

çıkarmaya devam ediyordu. Bir ara durduk ve bir orman mühendisi arkadaşımız elindeki matkaba benzer aletle seçtiği bir ağacın yaşını bulmayı gösterdi. Bir süre yokuş çıktıktan sonra açıklık bir alana geldik. Biraz dinlenme ve fotoğraf faslından sonra rehberimiz bundan sonra isteyenlerin kolay yoldan yaylaya gidebileceğini diğerlerinin de zor yoldan kendisini takip edebileceğini söyledi. Sık ağaçların, dalların ve çalılıkların arasından yokuş tırmandıkça ve de yokuştan tekrar aşağı doğru inerken ıslak bir kayaya basıp da kaydıktan sonra kolay yolu seçmemekle ne kadar hata yaptığımı anladım. Dik bir inişle yemyeşil güzel bir yaylaya vardık. Artık kumanyalarımızı tüketme zamanı gelmişti. Hava bulutlu olduğu için serindi. Bu yüzden yaylada fazla kalamadık. Tekrar yola koyulduk. Yeni büyüyen çam fidanlarının arasından geçtik, yeşermeye başlamış bir grup titrek kavak ağacı gördük. Bir süre sonra Karagöl'ün yavrusu denebilecek bir gölle karşılaştık. Onun da rengi kara görünüyordu. Yağmur biraz durup sonra tekrar başlıyordu. Sık ağaçların arasından yürürken bir ağacın üstünde ancak bir kartala ait olabileceğini düşündüğümüz büyük bir yuva gördük. Yürümeye devam ettik ve bir süre sonra Karagöl'e vardık. Gölün yakınındaki bir tesiste çay içip biraz ısındıktan sonra araçlarımıza binip geri dönüş yoluna koyulduk. Çubuk içinde mola verdiğimizde bu sefer herkes meşhur Çubuk turşusundan bir miktar aldı. Ben de salatalık turşusu almıştım, gerçekten lezzetli çıktı. Güzel bir yürüyüş oldu.

Ankara'nın Yağmur(lu) Ormanı, Karagöl

Arda ÖZBEN / Oğuzhan AYISIT

Karagöl'e doğru yola çıktığımız pazar sabahı hafif hafif yağan yağmur Ekoturizm Grubu ile gerçekleştireceğimiz ilk gezimizin biraz ıslak ve biraz da zorlu geçeceğinin habercisiydi aslında. Yıllardır Ankara'da olmanın kazandırdığı tecrübe ile mayıs ayında serin havalara ve yağmura alışık olsak da sağanak yağmur beklemiyorduk. Fakat, hava durumunu almak için sabah haberlerini beklememize gerek kalmamıştı; Çubuk merkeze vardığımızda minibüsten büfeye kadar olan üç beş adımlık yolda adamakıllı ıslanacak kadar yağıyordu yağmur.

Karagöl'e vardığımızda, ilk gezimizin acemiliği ile minibüsten inmek için hiç de acele etmedik açıkçası. Katılımcıları taşıyan iki minibüs de yükünü boşaltıp, herkes kendi yükünü sırtlandığında, yola çıkmayahazırdık. Rehberlerimizin ilk uyarılarını da dinledikten sonra yola koyulduk ağır ağır. Hafifçe çiseleyen yağmura aldırmadan yağmurluklarımızı sırt çantalarında taşımaya devam ettik tüm iyimserliğimizle. Başlangıçta herhangi bir mesire yerinden farksız gibi görünen güzergâhımız, attığımız her adımda daha bir güzelleşmeye, daha bir eşsizleşmeye başlamıştı. Aceleyle fotoğraf makinemize davranıp gördüğümüz her güzelliğin fotoğrafını çekiyorduk. En çok da hiç ulaşılmazmış görünen dumanlı dağları. Attığımız her adımda varlığını biraz daha hissettiren bir şey daha vardı rotamızda: yağmur! Artık daha fazla iyimserliğin faydası olmadığını görüp yemyeşil muşambadan yağmurluklarımızı çıkardık çantalarımızdan. İyi ki de çıkarmışız; sanki onu giyince daha bir kendinden emin atmaya başladık adımlarımızı. Artık ne yağmur vardı aklımızda, ne ıslanmak.

Rotamızda ilerledikçe gezimizin amacının bir yere varmak değil, bir yere doğru gitmek olduğunu daha iyi anladık. Çünkü geçtiğimiz her yer bir öncekini aratmayacak güzellikler sunuyordu bizlere. Kimi zaman dağlara karşıdan bakan sisli bir yükseklikte buluyorduk kendimizi, kimi zaman iç içe geçmiş türlü ağacın arasında. Yol boyunca tüm bu güzelliklere, rehberlerimizin ağaçlar ve orman yaşamı hakkında anlattıkları eşlik ediyordu. Tabii bir de ceplerimizde depoladığımız kuru üzüm, kayısı ve badem...

Dik bir tırmanışın ve en az tırmanması kadar zorlu bir inişin ardından mola verdiğimiz yaylada yediğimiz sandviçler adeta bu yürüyüşün ödülü gibiydi. Son anda akıl edip yanımıza aldığımız termostaki biraz ılıklaşmış çay, Ankara'da içtiğimiz demli ve sıcak çaylardan çok daha güzel geldi ikimize de.

Bu güzel çaydan sonra daha rahat yürüyeceğimiz belliydi. Göl kıyısına dönüş rotamızda ağaçlarında altında çimenden çok kekik vardı. Biz de onların hoş kokusuna dayanamayıp toplamaya başladık. Artık bir torba dolusu mis kokulu, yemyeşil ve de taptazecik kekiğimiz olmuştu. Şu anda küçük de olsa bir kavanoz dolusu taze kurutulmuş kekiğimiz var ve hala çok güzel kokuyor.

Karnımızı güzelce doyurduğumuzdan mı yoksa yağmura iyice alıştığımızdan mı bilinmez dönüş yolumuz çok daha kısa geldi bize. Gölün etrafında bir tur atıp başlangıç noktamıza vardığımızda artık günün de sonuna gelmiştik. Fakat güne son noktayı yine sıcacık bir bardak çayla koyduk. Mesire yerindeki tesislerde bir yandan sıcak çayla içimizi ısıtırken, bir yandan da aylardan mayıs olmasına aldırmadan yanan odun sobasının etrafında kendimizi kuruttuk.

Minibüsle Ankara'ya dönerken bu güzel günden içimizde kalan tek üzüntü tüm yolculukta bizi sağanaktan koruyan, ama sık ormanın içinde ilerlerken paramparça olan yağmurluklarımızı çöpe atmak zorunda kalmak olmamızdı herhalde. Bize bu güzellikleri görme fırsatı sunduğu için Ekoturizm Grubu'na sonsuz teşekkürler. Başka gezilerde, yeni yerlerde tekrar bir arada olmak dileğiyle.

KONYA-KARAPINAR MEKE GÖLÜ GEZİSİ

Güzide ÖZTEKİN

Merhaba,

Ormancılar Derneği'nin Konya- Meke Gölü gezisini öğrenince, katılmamız şart olmuştu. National Geographic dergisine konu olan Meke Gölünü, bir gün canlı canlı görmemiz gerektiğini düşünmüştük. Karşımıza böyle bir şans çıkınca (her zaman tercihini uykudan yana kullanan oğlumuzu da ikna ederek) ailece katılmaya karar verdik.

Güzel bir cumartesi sabahı düştük yollara. Ara duraktan bindiğimiz için otobüsün en arka koltuklarında seyahat etme lüksüne! sahip olduk.

İlk durağımız Tuz Gölü idi. Tuz ihtiyacımızın büyük bölümünün karşılandığı bu gölün daha etkileyici manzarasıyla dönüş yolunda karşılaştık. Buradan Karapınar'a gittik. Karapınar'dan bir doğa gönüllüsü Musa CEYHAN'ı alarak (bizim kıymalı pide olarak bildiğimiz) Konyalıların etli ekmeği, içecek ve salatadan oluşan öğle yemeğimizin ardından, jeoloji mühendisi Nihat AYBAR tarafından krater göllerinin ve obrukların oluşumu hakkında bilgilendirildik.

Doğaseverlerin katkılarıyla Doğa anıtı ilan edilen ve koruma altına alınan Meke Gölüne doğru yola çıktık. Oluşumu yönünden dünyanın ender göllerinden biri olduğu söylenen Meke Krater Gölü, göl içinde yeni bir patlamanın oluşmasıyla ortaya çıkan tepe ve tepelikleri barındıran çok ilginç bir oluşum. Sedat Bey gölün oluşumu ve arazi yapısı ile suyun bileşimi hakkında bilgilerimizi bizimle paylaştı. Gölün hemen yakınında bir obruk görme şansımız da oldu. Nihat Bey'den öğrendiğimize göre, karstik arazi yapısı yer altı suyunun etkisiyle çözününce yer altı mağaraları oluşuyor, zamanla mağara tavanlarının çökmesiyle de obruklar meydana geliyor.

Tema gönüllüsü olarak bize eşlik eden ve yöreye çok değerli katkıları olduğunu öğrendiğimiz Sayın

Musa CEYHAN, bize inanılmaz bir sürpriz hazırlamıştı. Bir köylünün, evinde ayran ikram etmek istediğini öğrendik. Güneşin altında kaldığımızdan, ayran fikri herkesin yüzünde bir tebessüm yarattı. Bozkırın ortasında birkaç haneden oluşan köye vardığımızda, küçük bir ağacın gölgesinde, Tanrı misafiri kabul ettiği bir grup şehirli insanı heyecanla bekleyen bir bilge insanın evinin önünde durduk. Ona göre biz kendimiz gitmemiş , gönderilmiştik!!! O hazırlıklarını yapmış, kuzuyu kesip, kavurma yaptırmıştı bile. Bize de ekmeği bölüp kavurmayı ve nefis ayranı paylaşmak kalmıştı. Bütün bunları da, ilk kez gördüğü ve belki bir daha hiç karşılaşmayacağı bir grup insan için, hiçbir karşılık beklemeden yapmıştı. İnsan ilişkilerinin yozlaştığı, kimsenin çıkarı olmadan elini kıpırdatmadığı bir dönemde , böyle bilgelerin hala yaşadığına tanık olmak dünyamızı aydınlattı. Buradan, kendi adıma sevinç, mutluluk, hüznün ve daha karmaşık duygularla ayrıldım.

Bize otobüste dağıtılan broşürden öğrendiğime göre; Karapınar'da yıllar önce çölleşmeye karşı bir mücadele başlatılmış. Önce kamışlardan kurulan setlerle toprağın sürüklenmesi engellenmeye çalışılmış, daha sonra ağaçlandırma yapılarak, tarıma elverişli bölgeler yaratılmış. Bu uygulamanın yapıldığı bölgeyi gezdik. Kendi kendime doğru projelerle ne başarılar kazanılabildiğini düşünürken, bir soru üzerine, elde edilen kazanımlardan kayıplar olmaya başladığını öğrendim. Çölleşme ile mücadelenin sürdürülmesi gerekiyormuş. Bu konuda herkesin üzerine düşeni yapması gerekli. Ama tabii öncelikle kurumsal güçleri olanların başlangıç adımını atması.

Suyu sodalı ve tuzlu olduğu için, bir süre sonra ciltteki sivilce, egzama vb. deri hastalıklarını iyileştiren Acıgöl'de yüzme molası verdik. Güneşin batmasına yakın, Acıgöl'ü güneşin yansımalarıyla baş başa bırakarak ayrıldık. Musa Bey'e teşekkür edip, akşam kalacağımız Ereğli Şeker Fabrikası Misafirhanesine

doğru yola çıktık.

Ertesi gün rehberimiz Murat ALAN'ın bizim için hazırlattığı, çimler üzerinde, yöresel lezzetlerden oluşan kahvaltımızı yaptık. Hem de sınır tanımaz "bunu da isterim, şunu da isterim, biraz daha çay var mı" gibi taleplerimizin gülyüzle karşılandığı bir ortamda.

Özel bir işletmenin, at çiftliğine gittiğimizde, annelerinin kuyruğundan ayrılmayan şirin mi şirin taylor, yarış atı olan anneleri görülmeye değerdi. Buradan İvriz'e doğru yola çıkarken yerel bir televizyon kameramanını yanımıza almayı ihmal etmedik. Yaşasın! artık biz de televizyona çıkacaktık. Ama ben kameramanı bir daha hiç görmedim, yoksa ünlü olma hayallerimiz suya mı düşmüştü!!

İvriz'de Hitit döneminden kalan, yaklaşık 4 m. Yüksekliğinde bir kaya kabartması hakkında rehberimiz Murat Bey bilgi verdi. Burada ayrıca, yörenin içme ve kullanma suyu ihtiyacının karşılandığı İvriz çayının kaynağı vardı. Buz gibi akan suyun serinliğinde, yemyeşil ağaçların gölgesinde yediğimiz öğle yemeğinin ardından, herkesin elinde yöresel pazardan alınan, kiraz, erik, ceviz vb. torbaları, otobüsümüze binerek, bu cennete veda ettik.

Dönüş yolunda Tuz Gölü kenarından geçerken yağmur vardı. Yağmur bize Tuz Gölünün başka bir güzelliğini gösterdi; yağmurla göl, kızılımsı bir renge bürünmüştü. Otobüsteki arkadaşlardan bu güzelliği görüntülemeye çalışanlar oldu. Umarım web sayfasında bizimle de paylaşırlar.

Yolculuğumuzun başkahramanı sinirlendiği zaman hızda sınır tanımayan, yağmurlu havada patinaj yapan, kasırlara hızla girerek, arka koltuklarda oturanların (bizim aile oluyor!) ayaklarını yerden kesmeyi başaran şoförümüzle ve son model! otobüsüyle bir daha karşılaşmamak temennisizle yolculuğumuzu bitirdik.

Bizim için çok güzel geçen bir hafta sonu oldu. İsimlerini saymasam bile, samimi, hoş insanlarla tanıştık. Bu gezide rehberlerimiz Murat ALAN ve Sedat

AY tam bir konuksever ev sahibi gibiydiler. Zaman zaman yaptığımız kaprislere, şımarıklıklara bile sabırla katlanma erdemini gösterdiler. Kendilerini tanımış olmaktan ailece mutluluk duyduk. Bize bu güzellikleri yaşattıkları için teşekkür ediyoruz.

Ormanlılar Derneği Ekoturizm grubunun yeni etkinliklerinde buluşmak dileğiyle, gezide tanıştığımız güzel insanlara ve organizasyonda katkıları olan

KONYA-KARAPINAR MEKE GÖLÜ GEZİSİ

Nihat AYBAR

Türkiye Ormanlılar Derneği Ekoturizm Grubu ile "31 Mayıs-1 Haziran 2008" tarihleri arasında gerçekleştirdiğimiz Konya-Karapınar Meke Gölü Gezisi özellikle gezinin ilk günü gezip gördüğümüz yerlerin jeolojik özellikleri itibarıyla biz katılımcılar açısından son derece ilginçti. Ankara'dan sabahleyin yola çıkıp Tuz Gölü kenarında kısa bir mola sonrasında Aksaray'a gelmeden kilometrelerce uzaktan görülebilen Hasandağ, 3268 m. yüksekliğinden kaynaklanan ihtişamı ile artık başka bir dünyaya ayak basmak üzere olduğumuzun ilk işaretlerini veriyordu. Aksaray'ı geçip Emirgazi sapağından döndükten sonra Karacadağ üzerinden Karapınar'a ulaştık ve gezi programına uygun olarak Acıgöl ve Meke gölünde de incelemelerde bulunduk. Acıgöl kıyısında katılımcı arkadaşlara bölgenin jeolojik özelliklerine ilişkin çeşitli kaynaklardan derlediğim bazı özet bilgiler sunmaya çalışmıştım. Ekoturizm Grubunun talebi üzerine, bu bilgileri mümkün olduğunca az teknik ve jeolojik terime yer vererek herkesin anlayabileceği bir dilde aşağıda bir defa da yazılı olarak sunmaya gayret ettim.

Her ne kadar sürç-ü lisan ettiysem affola.

Orta Anadolu özellikle Orta Miyosen'den sonra oldukça şiddetli bir volkanik faaliyete sahne olmuş ve

bu volkanik faaliyetin ürünlerini çok geniş alanlarda görebildiğimiz bir bölgemizdir. Yaşlıdan gence doğru sıralarsak: Orta Miyosen (1610 Milyon yıl önce) volkanizması Afyon, Kırka, Konya, Nevşehir, Kayseri ve Ankara civarında; Pliyosen (51,5 Milyon yıl önce) volkanizması Isparta, Konya, Karaman, Nevşehir ve Kayseri dolaylarında; Kuvaterner (1,5 Milyon yıl 10 Bin yıl) volkanizması ise Karapınar, Ceyhan, Hasandağ, Acıgöl İlçesi ve Erciyes Dağı çevresinde görülmektedir.

Gezimizin gerçekleştirildiği alanı da kapsayan Karapınar-Ayrancı Havzası, Orta Toros Dağlarının kuzeyinde, Karaman-Karadağ volkaniklerinin doğusunda ve Tuz Gölü'nün güneyinde yaklaşık D-B uzanımına sahip, kuzeye doğru derinleşen, kapalı bir graben (çöküntü) havzasıdır. Havzada yer alan birimler sedimanter (tortul), volkanik, volkano-sedimanter ve metamorfik (başkalaşım) kayalardır. Karapınar-Ayrancı havzasında yer alan volkanik kayalar Karaman-Karadağ volkanizması ile başlayan ve havzanın kuzeyine doğru GB-KD yönünde devam eden Makedağ volkanizması, Üzecekağ volkanizması ve Karacadağ volkanizmasından oluşur. Üst Miyosen'de (10-5 Milyon yıl önce), bugün büyük ölçüde çöl ve step ikliminin hüküm sürdüğü Karapınar-Ayrancı Havzası ve kuzeyde yer alan Sultaniye Ovası göl sularıyla kaplıydı ve bu dönemde havzanın kuzeydoğusundaki Karacadağ volkanizması faaliyete başlamıştır. Pliyosen zamanında söz konusu göl

yükselerek Karacadağ ve etrafını kaplamıştır. Kuvaterner zamanında ise söz konusu gölün suları aktif grabenlere geri çekilmiş ve günümüz yüzey şekillerini oluşturmuştur.

Karapınar çevresinde Kuvaterner yaşlı bazalt ve andezit türünde volkanik kayalar yer alır. Bu genç volkanizma bölgede maar şeklinde kraterler, bazaltik cüruf konileri, andezitik lav kubbeleri ve lav akıntıları şeklinde izlenir.

Yeri gelmişken maar oluşumuna da biraz değinmekte yarar var. Maar tipi kraterler; yerkabuğunun derinliklerinden yükselen magmanın yeraltı su tablasına yaklaşması ve burada yer alan suyun akkor halindeki magma ile temas etmesiyle tamamen buharlaşması ve üzerindeki kaya örtüsünü büyük bir basınçla patlatması sonucu oluşan çukurlardır. Bazı maaların kraterlerinde daha sonra suların birikmesiyle krater gölleri oluşmuştur. Acıgöl, Meke gölü ve Makedağ gölleri bunların en büyüklerindedir.

Acıgöl: Karapınar'ın 8 km. doğusunda, Karapınar-Ereğli yolunun kuzeyinde olup yoldan görülebilmektedir. Uzun eksen 1750 m. Kısa eksen 1250 m. Olan bir elips şeklindedir. Gölün yamaçları oldukça dik. Gölün olduğu krater çukurunun krater kenarından su yüzeyine kadar olan derinliği yaklaşık 70 m.dir. Kesin bir bilgi olmasa da gölün derinliğinin 90 m. civarında olduğu söylenmektedir.

Meke Tuzlası Gölü: Karapınar'ın 7 km. kadar güneydoğusunda Acıgöl'ün ise 4 km. kadar güneybatısındadır. 1,5 km. genişliğindeki elips şekilli kraterin ortasında göl yüzeyinden 140 m. yüksekliğinde piroklastik malzemeden oluşan bir tepedir. Magmanın volkanlardan büyük bir basınçla atmosfere püskürmesi ve hızla soğuması sonucunda oluşan ve büyüklüğüne göre volkan külü, volkan cürufu, lapilli, volkan bombası gibi isimler verilen kırıntılı volkanik malzemeye "piroklastik malzeme" diyoruz. Meke tuzlasının oluşumunda iki safha söz konusudur. Birinci safhada önce maar tipi genişçe bir krater oluşmuş ve buraya sular dolmuştur. İkinci safhada ise volkanik bir patlama ile gölün ortasında daha ziyade riyolit ve bazalt cüruflarından oluşan bir koni teşekkül etmiştir. Gölün derinliği 1012 m.dir. Göl sularının tuzlu olması buranın 1952 yılına kadar tuzla olarak işletilmesine yol açmıştır.

Gerek Acıgöl gerekse Meke Tuzlasında ki gölün sularında bol miktarda sodyum, potasyum, kalsiyum, magnezyum, klor, sülfat ve karbonat vardır.

Bölgede ki Kuvaterner volkanizması yedi evrede oluşumunu tamamlamıştır. Son evre çok yeni olup, tarihsel zamanlara değin erişmektedir. Yapılan laboratuvar analizlerine göre bölgedeki volkanik kayalar; bazalt, trakibazalt, bazaltik andezit, trakiandezit ve andezit olarak adlandırılmışlardır. Bu adlandırma kimyasal-mineralojik bir sınıflama olup, diğer bir deyişle kayacın içerdiği minerallerin yüzdelerine göre yapılmaktadır.

ORMANCILAR DERNEĞİ EKOTURİZM GRUBUNA

İnci KAHVECİ

Ormanlılar Derneğinin yapmış olduğu 31.05.2008-01.06.2008 tarihli Dünyaca ünlü Tabiat Anıtı Meke (maarı yani volkanın sadece gaz çıkışından oluşan patlama krateri) gölü ve yakın çevresini kapsayan gezi yola çıkmanın gecikmesi ve her an sorun yaşanabileceği düşünölen külüstür bir araçla başlayıp can sıkıcı bir olay yaşanmadan biten gezi, her şeye rağmen son derece güzel ve bazı ufak tefek pürüzler haricinde mükemmeldi. Geziden önce yapmış olduğum ön araştırmada (adetim olduğu üzere) bize bu konuda ayrıntılı bilgi verilmeyeceğini düşündüğümünden olsa gerek ve isimlere karşı aşırı merakım yüzünden, Meke kelimesinin en az altı anlamını bulduğumda yaşadığım şaşkınlığı ve sonrasında duyduğum mutluluktan sonra bu bilgiyi sizlerle paylaşmak istedim, sırasıyla; halk arasında alt çene, bir cins su kuşu, sönmüş volkan, çocukların oyun oynadıkları yassı taş, mısır ve tanesi ve mısır unundan yapılan ekmek anlamlarıyla karşılaştığımda bir kez daha dilimizin zenginliğine hayran oldum. Uzun zamandır doğa ve çevreye olan yaklaşımım beni doğa ve çevre konusunda bilmediğim ama bilmek zorunda olduğum ki ben öyle hissediyorum, daha çok bilgi ve araştırmaya itiyor insanı. Bu konuda yardım ve destek gördüğüm kuruluşlardan ilki olan Kırsal Çevre ve onların yönlendirmesiyle bağlantı kurduğum TOD (Türkiye Ormanlılar Derneği) adlı dernek. Gerek gezilerinde vermiş oldukları bilgiler ve konularında uzmanlaşmış bazı duyarlı arkadaşların da yardım ve desteğiyle kafamdaki bazı sorulara cevap bulabiliyorum. Öyleki ne bu sektöre uygun hizmet anlayışıyla hizmet veren sürücü nede müzelik arabası çokca sorun olmadılar benim açımdan, sıcak havanın dışında. Gezi tarihi gayet uygun bir döneme denk getirildiğinden, ve yakın çevreninde gezi planlaması iyi yapıldığından, (yerel klavuz v.s.) özellikle (erozyon bölgesi) ilk gün ben ve birkaç Meke aşığı ve Acıgöl yüzücüleri de dahil olmak üzere grup son derece etkilendi. İkinci gün programında yer alan kahvaltılı yapılan alanın seçimi ve yöreye özgü olan kahvaltılık

(sıkma-börek) gerçekten iyi bir seçim ve büyükşehirlerde yaşayan bizlere kırsalın havasını tattırmak, rutin yaşantımıza renk katmak açısından kayda değer, hele at çiftliği ve orada bu şahane yaratıklarla ilgili (gerçek bir hayvan dostu olarak) edindiğimiz görsel ve işitsel bilgiler dahada hoştu. İvriz vadisi de doğal güzelliği ve tarihi atmosferiyle kalıcı etki bıraktı kuşkusuz. Görölen oydu ki herkes kendince bir şeyler bulmuştu. Grup çok fazla diyaloga girmese de bu görölen yerlerin üzerimizde bıraktığı etki ve çevre insanının gözardı edilemeyecek varlığı ve davranışları dolayısıyla kendimizi çok mutlu hissettiğimizden olsa gerek, Jeolog arkadaşımızın aktardığı bilimsel veriler ve zaman zaman anlatımına kattığı esprilerle daha da zenginleşip görselleşti ve kaynaşma ağır ağır gerçekleşti. Zira çok farklı meslek ve değişik yaş gruplarından oluşan anonim bir topluluktan söz ediyoruz ki bu normal bir reaksiyondü. Bu arada grup liderlerinin hakkını yememek lazım. Özverili ve amatör bir ruhla yapmış oldukları bölge etüdüleri ve gruba aktardıkları bilgilerle onlarda kendileriince oldukça iyi çalışıp hazırlandıklarını kanıtladılar. Özellikle Murat beyin organizasyon koşuşturması içinde araçta çok sesli koro oluşturmaya çalışması (kendisi de dahil) ve Sedat beyin olağanüstü sabır ve sükunetiyle yapmış olduğu tam zamanlı espriler fevkaladeydi. Yalnız bu arada belirtmek isterimki, her ne kadar onlar yaptıkları işe rehberlik (özel eğitim, zengin bir genel kültür, deneyim ve ruhsat gerektiren bir meslektir) diye adlandırsalar da, bu alanda çalışan insanlara büyük bir haksızlık yapıldığı kanısındayım. Çünkü yapılan iş gerçek anlamda kılavuzluktur. Uzmanlaştıkları konunun dışında emek ve çaba sarfeden bu arkadaşlarımıza yine de çok teşekkür ve şükran borçluyuz. İyi niyetle ve gerçekten çok büyük özveriyle çalıştılar ve sanırım bundan sonra da bu işe devam edecekler. Hepsine başarı ve kolaylıklar diliyorum, umarım başka gezilerinde de karşılaşma şansımız olur. Tabi beni ve gerçek anlamda profesyonel bakış açısıyla (bu gezide dahil) çekmiş olduğum fotoğraflarımı hala istiyorlarsa. Şimdilik hoşçakalın.

Yaz geldiğinde orman yangını haberleri sıklaşır, gazeteler 'ciğerlerimiz yanıyor' başlıklı yazılar yazarlar, hepimiz 'yaa vah vah' der bir sonraki yangın haberine kadar unutturur gideriz. Çoğumuz 'orman nedir, kimin malıdır, sahibi kimdir, neden yanar, nasıl söner, bu olayın bizi ilgilendiren yanı nedir' diye sormaz.

ORMAN: Belirli özelliklere sahip yetişme ortamlarında var olan, ana öğeleri ağaç ve ağaççıklar olmak üzere, diğer bitkisel, hayvansal ve mineral öğeler (arazi) den oluşan, bu öğeler arasında karşılıklı etkileri ve kendine özgü yaşama beraberliği olan bir doğal varlık, bir ekosistem ve öncelikle bulunduğu yöreye ekonomik, estetik, ekolojik yararlar sağlayan bir ulusal servettir, mülkiyeti tüm yurttaşlara aittir.

Yasalar devlete yurttaşlar adına ormanları koruma, işletme, ıslah yükümlülüğünü vermiştir. Bu görev merkezde Orman Bakanlığı, Orman Genel Müdürlüğü, taşrada Bölge Müdürlükleri İşletme Müdürlükleri organizasyonu çerçevesinde yürütülür. Teknik düzeyde kararları Orman Mühendisleri verir.

Ormanlar işletilme ve yararlanma sürecinde buldukları ekosistemin teknik gerekleri yerine getirilerek yönetildikleri süreçte yenilenebilir doğal varlıklardır. Bu nedenle Orman Mühendisleri Ormanlık Bilim Dalları çerçevesinde akademik düzeyde eğitim almış kişilerdir. Türkiye ormancılığı bu konuda yüz elli yıllık bilgi ve deneyim birikime sahiptir.

Orman ürünlerinden genelde parayla ölçülebilen ve parayla ölçülemeyen değerler olarak iki başlık halinde söz edilir:

Yurdumuzda ormanların paraya dönüştürülebilir ana ürünü olarak yakın zamana kadar sadece odun hammaddesi ile yaprak, kabuk, meyve vb. yan ürünlerinden söz edilirdi. Kereste olarak değerlendirilebilecek nitelikli gövdelerin dışında elde edilen odun yakacak ve yonga levha imalatında kullanılırdı. Kesilecek ağaçların saptanması, kesim, taşıma ve satış belirli kurallar çerçevesinde yapılırdı. Elde edilen gelir işletme döner sermayeleri çerçevesinde koruma bakım ve ağaçlandırma giderlerinde kullanılır artan gelir hazineye irat olarak geçerdi.

Güncelde ise henüz çok net olmasa bile zaman zaman gündeme getirilen ve ormanların temelini oluşturan 220 milyon dönümlük bir arazinin parasal değerinden söz edilmektedir.

Ormanların parayla ölçülemeyen ancak giderek daha da önemsenen değerleri ekolojik, estetik, rekreasyonel değerleridir. Bu değerlerden orman içinde ve yakın çevresinde yaşayanlar doğrudan, bölgede, ülkede giderek yeryüzünde yaşayan tüm canlılar dolaylı olarak yararlanırlar. Nasıl Avrupa da, Avustralya da, Asya da yaşayan insanlar Amazon ormanlarındaki büyük çaplı orman tahribatından yeryüzü ekosistemi bağlamında endişe duyuyorsa, bu yıl Menderes'te, Manavgat'ta

Muğla'da v.d. yanan orman alanlarını diğer ülkeler özellikle Manavgat yangınının Akdenizi aşır Mısır'a uzanan dumanlarını uydur görüntülerinden aynı endişeyle izlediler. Çünkü biz Anadolu'da yaşayan yeryüzü vatandaşları - bu yaz önleyemediğimiz orman yangınlarıyla atmosfere binlerce ton karbondioksiti, üstelik oluşan enerjiyi hiçbir üretim sürecinde kullanmaksızın atmosfere kontrolsüz olarak bıraktık. Yanan ormanlarımız ekonomik ve ekolojik anlamda 5070100 yıl geri gitti. Medyamız sadece ormanla birlikte yanan konutları, hayvanları ve onların sahiplerini yangınların mağdurları olarak gösterdi. Yangın söndürme çalışmalarında kullanılan onlarca helikopter-uçak, yüzlerce iş makinesinin, itfaiye aracının maliyetinin, ağaçlarla birlikte yanan ekosistemin diğer canlılarının, on binlerce konutun onlarca yıl yakıt gereksinimini karşılayabilecek odunun 3-5 gün içinde yok olduğunun, üstelik bunca konutun ısınma gereksinimini karşılamak için ne kadar sıvı, katı, gaz yakıt ithal edeceğimizin hesabını yapan olmadı.

NE KADAR ORMANIMIZ VAR:

Yurt genelinin %25 i, başka bir deyişle yurdumuzun dörtte biri 'güncel bakış açısıyla 220 milyon dönüm arazi' orman

yaşamına uygun araziler olarak saptanmış ve tescil edilmiştir, ya da edilmeye çalışılmaktadır. Bu ülkenin vatandaşları orman olarak tescil edilmiş her metrekarenin sahibi olduğunu, bu arazilerin aynı zamanda gelecek nesillerin güvencesi olduğunu, ortak malımız üzerinde uygulanan her türlü tasarruftan ve de kötü emellerden haberleri olması gerektiğini bilmelidir.

ORMAN NASIL YANAR, NEDEN YANAR, YANGINDA ORMANIN HANGİ DEĞERLERİ ZARAR GÖRÜR:

Her yanıcı madde gibi tutuşma sıcaklığına ulaştığında ormanı oluşturan organik maddeler de yanar. Ağaç türü, zemindeki kuru madde miktarı, hava sıcaklığı, hava nemi tutuşma ve yayılma olasılığında yangının başlama ve yayılma sürecinde etkindir. Rüzgar hızı ve yönü, topoğrafik yapıya bağlı konveksiyon akımları ile ulaşım güçlükleri yangınla savaşımında önemli etkenlerdir.

Ormanın yeniden oluşma süreci yangın görmüş yöredeki bitki yaşamını etkileyen koşullara bağlı olarak kısa ya da uzun sürebilir. Süreci hızlandırmak için ormancılık bilimi kapsamında uygulanan çeşitli yöntemler vardır, bu yöntemlerin etkinliği dikim yoluyla yapılan ağaçlandırma çalışmalarıdır.

Ormanlar diğer ülkelerde de yanar. Yangın başladıktan sonra savaşımın güçlüğünün, ekonomik ve ekolojik yönden uğranan kayıpların herkes farkındadır. Bu olguyu önemseyen ülkeler koşullarına

Yangınlar sonucu ormanlar bir süre için bitki örtüsünün kaybı nedeniyle ekonomik, ekolojik ve estetik değerlerini kısmen ya da tümünden yitirebilir. Ancak ormanın temelini oluşturan arazi ve yörede hüküm süren, orman oluşmasına elverişli iklimsel değerler kalıcıdır. Yangın sonrasında arazi üzerinde tek ağaç kalmamış olsa bile arazi bilim ve fen bakımından hala orman statüsündedir ve bu statü yasalarla koruma altına alınmıştır.

ve ekolojik yönden uğranan kayıpların herkes farkındadır. Bu olguyu önemseyen ülkeler koşullarına uygun teknik ve kültürel ve yasal önlemler almışlardır. Pek çok ülkede ormanda hiçbir nedenle ateş yakılmaz, hatta sigara içilemez. Yasal olarak suçtur. Daha da önemlisi ormanda ateş yakmak toplumun değer yargılarına karşı olabilecek en bağışlanmaz "ayıp"tır. **Çünkü bu ülkeler ormana ateşle yaklaşmamanın yangına karşı alınabilecek en akılcı ve en ucuz önlem olduğunun bilincine ulaşmıştır.** Biz henüz anız yakmanın, ormanda kontrolsüz mangal keyfi yapmanın sakıncasını anlayamamış, bu davranışları yasaklamamanın toplum yalakağına ters düştüğüne inanmış, enerji nakil hatlarından çıkan yangınları takdir-i TEDAŞ kabul etmiş bir toplumuz.

Yurdumuzda özellikle de Ege ve Akdeniz Bölgelerinde yaşadığımız orman yangını sıklığının ekolojik, teknik, ekonomik, toplumsal, kültürel ve siyasal boyutları ve gerekçeleri vardır.

Ekolojik ve teknik gerekçe şudur:

Ormanlarımızın % 45,4'ünü oluşturan toplam 96 milyon dönüm, en kolay yanabilen ağırlıklı olarak kızılçam ve karaçam ağaçlarından oluşur. Ormanların % 58'ini oluşturan 120 milyon dönüm, orman yangını çıkma olasılığının en yüksek olduğu Ege ve Akdeniz Bölgelerinde bulunmaktadır.

Ormanlılar zaman zaman ağaçlandırma çalışmalarında sadece bu yanıcı türlerde ısrarcı olmakla eleştirilirler. Ormanlılıkta çalışma alanı milyonlarca hektardır ve olanaklar ölçüsünde doğaya uyum ilkesine uyularak en ekonomik üretim hedeflenir. Yangına hassas olduğu bilinen söz konusu alanlarda yağış sadece kış aylarında alınır, altı ay süren mutlak bir yaz kuraklığı ve yüksek sıcaklıklar yaşanır. Toprak çok şıdır, çoğunlukla ana kaya yüzeyde görünür. İşte bu koşullarda yaşamayı becerebilen üstelik oldukça kısa sürelerde ekonomik boyutlara, ekolojik etkinliğe, estetik değerlere sahip olabilen orman, baskın öğeleri kızılçam ve maki elemanları olan bitkiler topluluğudur ve bu bitkiler doğanın Akdeniz iklim kuşağına armağanıdır. Ormanlıların tür seçimi ile ilgili davranışları da ormanlılık bilimi ve ekonomisi açısından doğrudur.

Toplumsal, kültürel ve siyasal gerekçeler:

Yurdumuzdaki orman varlığı üzerindeki baskılar ezelden beri süregelmektedir. Yangınlar bu baskıların en yaygınıdır ve de diğer amaçlara ulaşmak için genelde ilk adımı oluşturur. Bilinen orman yangını başlama nedenleri genelde doğal, kasıtlı ve aymazlık kaynaklı başlıkları altında verilir. Hepsinin ekonomik, kültürel, sosyal, politik ya da karma nedenleri vardır. Ancak şimdilerde genelde bilinen nedenlere yenileri eklenmiştir. Örneğin:

- **Araziyi orman statüsünden çıkarma ve de başka amaçlarla kullanma girişimleri.** Tamamen ekonomik ve siyasal amaçlıdır. Bu girişimler ekosisteme zarar vererek (yakarak, toprak taşıyarak, inşaat yaparak) ormanı en önemli özelliği olan kendini yenileme niteliğinden yoksun bırakmak, sonra da araziye 2B rumuzlu bir yasal statü kazandırmak yönünde her türlü davranış olarak özetlenebilir. Yangın yalnız başına 2B statüsü için yeterli değildir. Bir arazinin bilim ve fen bakımından orman vasfını yitirmiş olması için ekosisteme insan elinden kaynaklanan geri dönüşü olmayan radikal girişimlerde (örn: bir orman alanını baraj gölünün kaplaması, ormanda açık

maden ocağı işletilmesi ya da kentsel yapılaşmanın ormanı tümüyle kaplaması vb.) bulunmuş olması gerekir.

- **Özel ağaçlandırma girişimleri.** Tümünden politik olan bu girişim ormanların özelleştirilmesi yönünde atılan adımlardandır. 1986 yılından bu yana çeşitli yönetmelik değişiklikleriyle süregelen, zaman zaman paylaşma ve rant kavgası sonucu su yüzüne çıkan, dolayısıyla halkın bilgilenebildiği, öncelikle kıyı kesimindeki orman arazilerinde süren bir girişimdir. Talipler devlet tarafından otuz yıl ödemesiz kredilerle desteklenir ve şahıslar kendilerine tahsis edilmiş ormanı 49 yıllığına kullanma hakkına sahip olurlar. Ülkemizde bitki yaşamı yönünden en elverişli koşullarda bile yeniden kurulan bir ormandan ürün alma süreci 50 yıl olduğu geçeceğinden hareketle özel girişimcilerin ne tür hayaller içinde olduklarını tahmin etmek zor değildir.

2006 yılı itibarı ile yaklaşık 2000 farklı alanda 60.000 hektar alan özel ağaçlandırma sahası olarak kişilere tahsis edilmiştir. Ormanlar yasalara göre öncelikle ulusun malı olduğuna göre, bu konunun önce teknik sonra da hukuki açıdan sorgulanması vatandaşlık görevi olmalıdır.

- **Turizm yatırımları:** İnsanlar şüphesiz orman ekosistemi içerisinde rahatlatma, yenilenme, sağlık bulmanın mutluluğuna ermelidirler. Ancak ormana zarar vermeden o ekosistemin nimetlerinden yararlanmak ormanı tanıma, özveri ve kültür gerektirmektedir. Güncel uygulamalarda turizmcileri sadece yatak sayısının ilgilendirdiği gerçeğini kimse yadsıyamaz. Daha da kötüsü yeni anayasa taslağında ormanlar üzerindeki söz konusu baskıları destekler nitelikte yaptırımlar göze çarpmaktadır: Taslakta yer alan yaptırımlar kesinlik kazanırsa örneğin:

-Devlet ormanları tümüyle yerli ve yabancı özel girişimciler tarafından işletilebilecektir.

- "Orman" sayılmayabilecek yerlerin kapsamı daha da genişletilebilecektir.

- Ormanları yok edip 2B alanlarına ya da yerleşme yerlerine dönüştürenler affedilecek ve bu gibi yerlerin satılmasından ya da kullanım hakkıyla devredilmesinden öncelikle yararlanabileceklerdir.

- Bugüne değin yapılabilen orman sınırlarını belirleme ve tapuya tescil çalışmaları büyük ölçüde geçersizleşebilecek, mülkiyet kargaşası artabilecek ve bu nedenle de, "orman" sayılan alanların etkili biçimde yönetimi tümüyle olanaksızlaşacak, toplumsal çatışmalar gündeme gelebilecektir.

2003 yılına kadar bizim olan ancak bugün diğerlerinin yanı sıra haberleşme sistemimiz, limanlarımız, sigortalarımız, bankalarımız, kimi ağır sanayi tesislerimiz ve büyük alışveriş merkezlerinin hemen hepsinin mülkiyetini yabancılara devrettiğimiz şu günlerde hiç olmazsa topraklarımızın en az dörtte birine orman statüsü altında sahibiz. Yurdumuzda gelecek kuşaklara bırakabileceğimiz değerler olmalıdır. Bu bağlamda ormanların korunması sorumluluğunu sadece ormanlılara bırakamayız. Kamu yararı adına, ciğerlerimizi çok yönlü yakan bu gelişmelere karşın hukukcuların yapacağı çok şeyler vardır.

30 AĞUSTOS TÜRKİYE ZAFER GÜNÜ

30 AĞUSTOS ZAFER BAYRAMI KUTLU OLSUN

Yayın Kurulu-Ankara;

Bağımsız, egemen, kendine yeten bir ülke.

Çalışan, üreten, barış içinde bir arada yaşayan toplum.

"Hürriyet ve İstiklal karakterimdir" diyen önderin kalıtını, yurdunu ve cumhuriyetini onurla savunur.

Savunacaktır!...

SİVAS KONGRESİ

Yayın Kurulu-Ankara;

04.09.1919 Perşembe günü 89 yıl önce bu yılda 4 Eylül Perşembe katılımcıların yemini "Vatanın kurtuluşu ve milletin mutluluğundan başka hiçbir kişisel maksat izlemeyeceklerine, mevcut siyasi partilerin hiçbirinin amaçlarına hizmet etmeyeceklerine" dir.

Kararlar tüm ülkeyi kapsar

Manda kabul edilemez

Kuvayı Milliye kurulur

İrade-i Milliye Gazetesi istenir

Cemiyetler, Anadolu ve Rumeli Müdafai Hukuk Cemiyeti adında birleştirilir.

İstanbul ile ilişkiler kesilir.

SAKARYA

Yayın Kurulu-Ankara;

Yıl 1921, günler 23 Ağustos - 13 Eylül.

100 kilometrelik cephe boyunca sıcak savunma ve saldırganı geri döndürme.

Yorgun, yaralı, donanımsız orduyu dinlendir, eğit, donat, güçlendir.

Mustafa Kemal, 4-5 Ağustos 1921'de yetkili başkomutan.

12 Ağustos Polatlı Cephe Karargahı

Ve savaş

Sonuçta askeri harekât yön değiştirecektir.

20 Ekim 1921'de Fransa ile Ankara İtilafnamesi oluşturulacak, asker ve yurttaş başarı coşkusu ile işgalciyi denize sürecektir.

CUMHURİYET BAYRAMI KUTLU OLSUN

1920'lerin çok güç, olumsuz ve olanaksız koşullarında kazanılan İstiklal Savaşı ve sonrasında kurulan yeni Türk Devleti ve Cumhuriyet yönetimi, ne yazık ki çok partili yaşam ile birlikte ulusal onurundan taviz vere vere bugünlere gelmiştir.

Bu yıl Cumhuriyetin 85. yılını kutluyoruz. Cumhuriyete ve ulusal devlete karşı olan faaliyetler her geçen yıl giderek artmaktadır. Atatürk'ün "Türkiye Cumhuriyeti, dervişlerin, şeyhlerin, müritlerin ve meczupların ülkesi olamaz" sözü giderek anlamsız kılınmaya çalışılmaktadır. Uluslararası sermayenin himayesinde ve ılımlı İslam cumhuriyeti söylemiyle tarikatlar, şeyhler, tekkeler vb dini kurumlar yeniden canlandırılmak istenilmektedir. Cumhuriyetin laik, çağdaş ilkeleri aleyhine olan akımlar, siyasi destek de bularak her geçen gün güçlenmektedirler.

1920'lerin çok güç, olumsuz ve olanaksız koşullarında kazanılan İstiklal Savaşı ve sonrasında kurulan yeni Türk Devleti ve Cumhuriyet yönetimi, ne yazık ki çok partili yaşam ile birlikte ulusal onurundan taviz vere vere bugünlere gelmiştir.

Özellikle 1980 sonrası güçlenen uluslararası sermaye, küreselleşme ve globalleşme söylemleriyle ulus devletlerin temellerini sarsmaya başlamıştır. Ülkemizde de uluslararası sermayenin dayattığı 24 Ocak 1980 kararlarının uygulanması için 12 Eylül yönetimi tezgahlanmış, büyük bir baskı ile de bu kararlar uygulanmıştır. 12 Eylül yönetimi, ülkenin eyaletlere bölünebileceğine ilişkin söylemi ile ilk kez ulusal devletin temellerini sarsmıştır. Daha sonra Başbakan da güneydoğuda eyalet düzeninin kurulabileceğini vurgulamıştır.

IMF ve Dünya Bankası gibi kuruluşlarıyla Türkiye'yi ekonomik yönden bağımlı hale getirenler, Kemal Derviş ve AKP hükümetleriyle istediğini yaptırabilme olanağını elde etmiştir.

Kemal Derviş ile başlayan programı, AKP hükümetleri tamamlamıştır. AB masalıyla ülke ekonomisi tamamen dışa bağımlı hale getirilmiştir.

Özelleştirme adı altında devletin 80 yıllık birikimleri elden çıkarılmış, ülke ekonomisi yabancılara teslim edilmiştir. 59. hükümet döneminde çıkarılan, ancak uygulamasına geçilemeyen iki yasa ile eyalet sisteminin alt yapısı hazırlanmak istenilmektedir.

Yeniden yapılanma amacıyla çıkarılan personel yasası ile bakanlıkların çoğunun merkez teşkilatları kaldırılmakta, bu görevler yerel yönetimlere devredilmektedir. Kurulan 26 adet Kalkınma Ajansı, yöresindeki her türlü ekonomik faaliyeti yürütecek, borçlanabilecek ve dış ülkelere borç alabilecektir. Tüm bunları neyin karşılığında ve hangi yetkiyle yapacaktır?

Maden ve Petrol yasaları ile ülkenin yer altı zenginlikleri, % 1 ve % 2'lik paylarla uluslararası şirketlere devredilmiştir.

AB ve ABD ekonomik dayatmaları yanında siyasi dayatmalarını da sürdürmektedirler. Ulusal bütünlüğümüzü bozmak için yıllardır PKK'yı desteklemektedirler. Kendi çıkarları için denizaşırı

AB ve ABD ekonomik dayatmaları yanında siyasi dayatmalarını da sürdürmektedirler. Ulusal bütünlüğümüzü bozmak için yıllardır PKK'yı desteklemektedirler

ülkeleri işgal edip halklarını katledenler, Türkiye'nin elini kolunu bağlayarak ulusal onuruyla oynamaktadırlar. Kuzey Irak'ta bir aşiret reisini Türkiye'ye karşı koruyan ve kışkırtan ABD yönetimi halen stratejik ortak masalıyla Türk halkını uyutacağını zannetmektedir.

Cumhuriyeti kutlarken en güç koşullarda "Yedi düvele karşı koyan", istiklaline kavuşan, mazlum milletlere örnek olan ve Lozan'da uluslararası sermayeye karşı direnen iradeyi unutmayalım.

Cumhuriyet Bayramı Kutlu Olsun!...

TOD YÖNETİM KURULU

YAŞASIN CUMHURİYET!...

O, bizlere bırakacağı Cumhuriyet kalitini sonsuza dek yaşatmak üzere övünçle sunuyor.

Cumhuriyet'in 10. yılında Ulusu'na sesleniyor.

"Türk Ulusu!

Kurtuluş Savaşı'na başladığımızın 15'inci yılındayız. Bugün cumhuriyetimizin onuncu yılını doldurduğu en büyük bayramdır. Kutlu olsun! Bu anda büyük Türk Ulusunun bir bireyi olarak, bu kutlu güne kavuşmanın en derin sevinci ve coşkunluğu içindeyim. Yurttaşlarım! Az zamanda çok ve büyük işler yaptık. Bu

işlerin en büyüğü, temelî Türk kahramanlığı ve yüksek Türk Kültürü olan Türkiye Cumhuriyeti'dir. Bundaki başarıyı, Türk Ulusunun ve onun değerli ordusunun bir ve beraber olarak azimle yürümesine borçluyuz. Fakat yaptıklarımızı hiçbir zaman yeterli görmeyiz. Çünkü daha çok ve daha büyük işler yapmak zorunluluğunda ve az mînde yiz. Yurdumuzu dünyanın en bayındır ve uygar ülkeleri düzeyine çıkaracağız. Ulusumuzu en geniş refah araç ve kaynaklarına sahip kılacağız. Ulusal kültürümüzü çağdaş uygarlık düzeyinin üstüne çıkaracağız. Bunun için, bize zaman ölçüsü geçmiş yüzyılların gevşetici görüşüne göre değil, çağımızın hız ve hareket kavramına göre düşünülmelidir. Geçen zamana oranla, daha çok çalışacağız. Bunda da

Türk Ulusu

çalışkandır. Türk Ulusu zekidir. Çünkü Türk Ulusu, ulusal birlik ve beraberlikle güçlükleri yenmesini bilmıştır. Çünkü Türk Ulusunun yürütmekte olduğu yükselme ve uygarlık yolunda, elinde ve kafasında tuttuğu meşale, müspet bilimdir. Şunu da önemle belirtmeliyim ki, yüksek bir insan topluluğu olan Türk Ulusunun tarihsel bir niteliği de, güzel sanatları sevmek ve onda yükselmektir. Bunun içindir ki ulusumuzun yüksek karakterini, yorulmaz çalışkanlığını, doğuştan zekâsını, bilime bağlılığını, güzel sanatlara sevgisini, ulusal birlik duygusuna ara vermeden ve her türlü araç ve önlemlerle besleyerek geliştirmek ulusal ölkümüzdür. Türk Ulusuna çok yaraşan bu ölkü, onu, bütün insanlığa gerçek huzurun sağlanması yolunda, kendine düşen uygarca vazifeyi yapmaktan başarılı kılacaktır.

Büyük Türk Ulusu!

Onbeş yıldan beri, giriştiğimiz işlerde başarı vadeden çok sözlerimi işittin. Mutluyum ki, bu sözlerimin, hiçbirinde, ulusumun, hakkımdaki güvenini sarsacak bir isabetsizliğe uğramadım. Bugün, aynı inanç ve kesinlikle söylüyorum ki, ulusal ölküye, tam bir bütünlükle yürümekte olan Türk Ulusunun büyük ulus olduğunu bütün uygar dünya, az zamanda, bir kere daha tanıyacaktır. Hiçbir an kuşku yoktur ki, Türklüğün unutulmuş büyük uygar niteliği ve büyük uygar yeteneği, bundan sonra ki gelişmesi ile geleceğin yüksek uygarlık ufkunda yeni bir güneş gibi doğacaktır.

Türk ulusu!

Sonsuzluğa akıp giden her on yılda, bu büyük ulus bayramını daha büyük onurlarla, mutluluklarla, huzur ve refah içinde kutlamamı gönülden dilerim.

Ne mutlu Türküm diyene!"

Ankara, 29 Ekim 1933

Yaşasın Cumhuriyet!...

YABAN HAYVANLARININ KİŞİNİN CAN VE MAL GÜVENLİĞİNİ TEHDİTİNE YÖNELİK HUKUKİ BİR ANALİZ¹

Ar. Gör. O. Devrim ELVAN

İ.Ü. Orman Fakültesi

Çevre ve Orman Hukuku Anabilim Dalı

Email: elvan40@istanbul.edu.tr

devrimelvan@yahoo.com

ÖZET

Yaban hayvanlarının avlanması, bazen av turizmi esasları dahilinde bazen ise zaruret halinde gerçekleşmektedir. Söz konusu zaruret hali, gerek avcılarının gerekse kırsal kesimde yaşayan vatandaşların tehlike arz eden yaban hayvanlarına karşı can ve mal güvenliklerini korumak için zor kullanmalarıdır.

Bu çalışmada, öncelikle avcılarının veya avcı sıfatını haiz olmayan kişilerin can güvenliklerini sağlamak için başvuracakları zor kullanma yolunun Yeni Türk Ceza Kanunu hükümleri uyarınca meşru müdafaa konu olup olamayacağı irdelenecektir. Bu bağlamda meşru müdafaaanın unsurları açıklanarak konuya ilişkin uygulama koşulları değerlendirilecektir.

Çalışmanın ilerleyen bölümlerinde kırsal kesimde yaşayan vatandaşların mallarını (tarla, bağ, bahçe, arı kovanı vs) yaban hayvanlarından korumak için zor kullanmaları halinde karşılaşacakları yaptırımın mahiyeti veya zor kullanmamaları halinde doğacak zararların tazmini olanakları incelenecektir. Bu kapsamda ilk olarak avcılığın denetim altına alınması ve yaban hayatının korunmasından sorumlu yetkili idarenin tasarrufu, ikinci olarak ise tarım ürünlerinin zararlarının karşılanması konusunda 2005 yılında yürürlüğe giren 5363 Sayılı Tarım Sigortaları Kanunu uygulaması ele alınacaktır.

Çalışmanın sonuç ve öneriler bölümünde ise, yukarıda ifade edilen hususlara ilişkin mevcut yasal düzenlemeler ile birlikte yargı kararları göz önüne alınarak değerlendirilecek ve yapılan bu değerlendirmeler ışığında hukuki bir analiz yapılmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Av ve Yaban Hayvanı, Can, Mal, Hukuk, Zarar, Tazmin

1. GİRİŞ

Yaban hayatı doğanın dengesinin korunması ve sağlıklı bir yaşam açısından çok önemlidir. Çünkü besin zincirinin koşturduğu ya da zayıfladığı her noktada tüm canlılar zarar görmektedir. Bu bağlamda yaban

hayatının korunması gelişimi ve devamlılığının sağlanması insanlık içinde öncelikli konulardan biridir. Günümüzde teknolojinin gelişmesi ve nüfus yoğunluğunun artması insanları yaban hayatı sahalarına yakınlaştırmakta ve zaman zaman aynı ortamı paylaşmak zorunda kalmalarına neden olmaktadır. Ülkemiz için söz konusu durum, başta orman içi ve civarı köylüler olmak üzere kırsal kesimde yaşayan vatandaşlar ile avcılık faaliyeti yürüten kişileri yakından ilgilendirmektedir.

Bu kişilerin yaban hayvanları ile karşı karşıya geldikleri durumlar can ve mal güvenliğine yönelik tehditler olabilmektedir. Çalışmada can ve mal güvenliğine karşı tehdit halinde hukuken hangi hakların olduğu ve önerilerin neler olabileceği tartışılmıştır.

2. YABAN HAYVANLARININ KİŞİLERİN CAN GÜVENLİĞİNE KARŞI TEHDİT OLUŞTURMASININ HUKUKSAL AÇIDAN ANALİZİ

Yaban hayvanlarının kişilerin can güvenliğine karşı tehdidi için hukuken öncelikle öne sürülecek hakkın meşru müdafaa ve zorunluluk hali olduğu ileri sürülebilir. Bu konuda meşru savunma ve zorunluluk hali tanımlanacak ve yaban hayvanları ve sahipli hayvanlar açısından sonuçları değerlendirilecektir.

2.1 Meşru Savunma ve Zorunluluk Hali Tanımı

Meşru savunma ya da eski deyimle meşru müdafaa, 5237 sayılı Yeni Türk Ceza Kanunu'nun ceza sorumluluğunun esasları başlıklı ikinci kısmında yer alan, ceza sorumluluğunu kaldıran veya azaltan nedenler arasında düzenlenmiştir. Meşru savunma ve zorunluluk hali, 5237 Sayılı Kanun'un 25. maddesinde iki fıkra halinde düzenlenmiştir. Birinci fıkrası meşru savunmayı, ikinci fıkrası zorunluluk (ıztırar) halini düzenlemiştir.

Yeni Türk Ceza Kanunu'nun 25. maddesi birinci fıkrası, "Gerek kendisine ve gerek başkasına ait bir hakka yönelmiş, gerçekleşen, gerçekleşmesi veya tekrarı muhakkak olan haksız bir saldırıyı o anda hal ve koşullara göre saldırı ile orantılı biçimde defetmek

¹ Bu çalışma 17-20 Nisan 2008 tarihleri arasında Antalya'da düzenlenen 1. TÜRKİYE AVCILIK VE YABAN HAYATI SEMPOZYUMU'nda sözlü olarak sunulmuştur.

zorunluluğu ile işlenen fiillerden dolayı faile ceza verilmez” hükmündedir. Maddenin gerekçesinde; her türlü hakka yönelik haksız bir saldırıya karşı meşru savunmanın söz konusu olduğu, kişileri suç işlemekten caydıracak en etkin araçlardan birisinin, suç işlediklerinde karşılık görebilecekleri olduğudur. Bu nedenle meşru savunma hakkının sınırlarının genişletildiği belirtilmiştir. Ayrıca, savunmanın “saldırı ile orantılı biçimde” olması, yani saldırıyı defedecek ölçüde olması, meşru savunmanın temel koşullarından birisi olarak kabul edilmiştir. Saldırıya uğrayan kişi, ancak bu saldırıyı etkisiz kılacak ölçüde bir davranış gerçekleştirdiği takdirde, meşru savunma hukuka uygunluk nedeninden yararlanacaktır (www.ceza-bb.adalet.gov.tr)

Saldırı kişinin hayatına, vücut bütünlüğüne veya sahip olduğu herhangi bir hukuki değere yönelik olabilir. Ancak, belirtmek gerekir ki; 765 Sayılı Eski Türk Ceza Kanunu'nun 49. maddesinin² meşru müdafaayı düzenleyen ikinci bendinde “nefse” veya “ırza” yönelik tecavüzler açısından meşru savunma kabul edilmişti. Nefis ve ırz kelimeleri gerek doktrinde gerekse Yargıtay uygulamalarında geniş yorumlanmak suretiyle, kişilik haklarına yönelik bütün saldırılar açısından meşru savunmanın varlığı kabul edilmiştir. Yeni Türk Ceza Kanunu'nda ise, meşru savunmanın kabulü için saldırının herhangi bir hakka yönelik olması yeterli görülmüştür. (Özgenç, İ., 2005).

Meşru savunma halinin kimlere karşı geçerli olduğu konusunda ise; meşru savunma açısından, saldırının mutlak bir “insandan” kaynaklanması gerekmektedir. Zaten haksız bir davranış olan tecavüzden söz edebilmek için, bunun mutlaka bir insanla ilişkilendirilmesi gerekir. Bir hayvana izafe edilen davranış haksızlık olarak nitelendirilemez. Dolayısıyla hayvanlardan kaynaklanan tecavüzden söz edilemez. Ancak bir insan tarafından hayvanın kışkırtılması durumunda, bir tecavüz vardır ve bu tecavüz, kışkırtan kişiye izafe edilen haksız davranıştır (Özgenç, İ., 2005)

Madde metni ve gerekçesinden anlaşıldığı üzere “meşru savunma” sadece insanlara özgü bir kurumdur. O nedenle meşru savunmanın insanlar arasında söz konusu olduğunu belirtmek mümkündür (Ecan, İ. 2007).

25. maddenin ikinci fıkrası ise zorunluluk (ıztırar) halini düzenler. Buna göre; “Gerek kendisine gerek başkasına ait bir hakka yönelik olup, bilerek neden olmadığı ve başka suretle korunmak olanağı bulunmayan ağır ve muhakkak bir tehlikeden kurtulmak veya başkasını kurtarmak zorunluluğu ile ve tehlikenin ağırlığı ile konu ve kullanılan vasıta arasında orantı bulunmak koşulu ile işlenen fiillerden dolayı faile ceza verilmez” hükmündedir. Zorunluluk hâlinde, kişinin, kendisinin veya başkasının sahip bulunduğu bir hakka yönelik bir tehlikeyi gidermek amacıyla gerçekleştirdiği davranışın ceza sorumluluğu bulunmamaktadır. Meşru savunmadan farklı olarak, zorunluluk halinde bir saldırı değil tehlike söz

konusudur.

Zorunluluk hâlinin kabulü için;

- kişinin tehlikeye bilerek neden olmaması,
- tehlikeden suç olan bir harekete başvurmadan kurtulmanın olanaklı bulunmaması,
- tehlikenin ağır ve muhakkak olması gerekmektedir.

Zorunluluk hali, kusurlu etkileyen bir mazeret sebebidir ancak bir hukuka uygunluk nedeni değildir. Çünkü, bu durumda failin eylemi hukuka aykırılık vasfını korumaktadır. Öğretide bunun hukuka uygunluk nedeni olduğunu kabul edenler de bulunmaktadır. Fakat bu durumda failin kusurlu olmadığı kabulü söz konusudur. Bu fıkra da konu yine genişletilmiş; hayatın vücut bütünlüğünün, özgürlüğün, onurun ve malvarlığının korunmasına yer vermiştir. Zorunluluk hali müessesinin kabul edilebilmesi için, faile ya da üçüncü kişilere ait hakların ağır tehlikeye maruz kalmış olması gerekmektedir (Malkoç, İ., 2005). Kişi bilerek neden olmadığı bir tehlikeden kendisini veya başkasını kurtarmak maksadıyla, suç oluşturan veya tehlikeyi uzaklaştırmaya elverişli olan bir eylem işlemektedir. Bu eylem ile bazen tehlikenin kaynağına, bazen de üçüncü kişilerin haklarına zarar verilmektedir (Ecan, İ. 2007).

Kendisini veya diğerini zarardan yahut derhal gerçekleşebilecek bir tehlikeden korumak için başkasının mallarına zarar veren kimsenin borçlu olduğu tazminat miktarını, hakim hakkaniyete uygun olarak belirler (BK m 52/2). Yani, zorunluluk hali meşru savunmadan bu noktada ayrılır. Çünkü meşru savunma halinde tazminat söz konusu değildir. (Öztürk, B., Erdem, M.R, 2005)

Yukarıda da belirtildiği üzere meşru savunma insanlar için geçerli bir kurumdur, ancak zorunluluk halinin böyle bir kısıtlamasının bulunduğu söylenemez. Çünkü zorunluluk hali, 25. maddenin 2. fıkrasında da belirtildiği üzere “gerek kendisine gerek başkasına ait bir hakka yönelik” gerçekleşmektedir. ERCAN'ın da ifade ettiği üzere zorunluluk durumu, “haklı veya haksız olarak nitelenmesi mümkün olmayan bir tehlikeye” karşı söz konusudur bu kapsamda kişi canına ve malına kasteden bir hayvana karşı bir fiilde bulunabilir. (Ecan, İ. 2007).

İfade edildiği üzere, meşru savunma ve zorunluluk hali kurumu, Yeni Türk Ceza Kanunu'nda

² 765 Sayılı Eski Türk Ceza Kanunu Madde 49

1 - Kanunun bir hükmünü veya salahiyettar bir merciden verilip

infazı vazifeten zaruri olan bir emri icra suretiyle,

2 - Gerek kendisinin gerek başkasının nefisine veya ırzına vukubulan haksız bir taarruzu filihal defi zaruretinin bais olduğu mecburiyetle,

3 - Gerek nefisini ve gerek başkasını vukuuna bilerek mahal vermediği ve başka türlü tahaffüz imkanında olmadığı ağır ve muhakkak bir tehlikeden muhafaza etmek zaruretinin bais olduğu mecburiyetle, işlenen fiillerden dolayı faile ceza verilemez.

Bir numaralı bentte gösterilen halde merciinden sadır olan emir hilafı kanun olduğu takdirde neticesinden hasıl olan cürme müterettip ceza emri

genişletilerek, fakat özü korunarak hazırlanmıştır. Bu bağlamda, MALKOÇ'un görüşüne katılarak, Yargıtay'ın meşru savunma konusundaki ilkelerinin çoğunu yeni yasa döneminde de koruyacağı belirtilebilir. O nedenle çalışmada kullanılacak eski kanun uygulamasına ilişkin Yargıtay kararları, yeni yasa dönemine de altlık oluşturacağı düşüncesiyle değerlendirilmeye alınmıştır.

2.2 Sahipli Hayvanlara Karşı Meşru Savunma ve Zorunluluk Hali Hakkının Kullanılması

Genel olarak açıklanan meşru savunma ve zorunluluk (ıztırar) hali kurumunun, yaban hayvanı saldırısına uğrayan ya da tehlikesi altında olan kişiler için uygulama biçimine geçmeden önce, sahipli hayvan saldırısı karşısında yasaların nasıl uygulandığı irdelenecektir. Çünkü bu durum vatandaşların ve özellikle avcılarının sıkça karşılaşabilecekleri bir durumdur. En çok karşılaşılan örneklerin ise köpek saldırıları olduğu söylenebilir. Bu konuda Yeni Türk Ceza Kanunu eski Ceza Kanununun 563. maddesinde düzenlenmiş uygulamayı genişleterek 177. maddesinde ele almıştır.

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun; hayvanın tehlike yaratabilecek şekilde serbest bırakılması başlıklı 177. maddesi, "Gözetimi altında bulunan hayvanı başkalarının hayatı veya sağlığı bakımından tehlikeli olabilecek şekilde serbest bırakan veya bunların kontrol altına alınmasında ihmal gösteren kişi, altı aya kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır" hükmü ile sahipli hayvan saldırılarına karşı doğrudan bir düzenleme yer almaktadır. Madde gerekçesinde³ belirtildiği üzere, kişinin gözetimi altında bulunan bir hayvanı başkalarının hayatı veya sağlığı bakımından tehlikeli olabilecek şekilde serbest bırakması veya bunların kontrol altına alınmasında ihmal göstermesi suç sayılmıştır. Fiil, somut tehlike suçu niteliğindedir. Suçun oluşması için bir zarar doğması aranmaz. Suç, kişinin gözetimi altında bulunan hayvanın başkalarının hayatı veya sağlığı bakımından tehlikeli olabilecek şekilde serbest bırakması ile, ya da bunların kontrol altına alınmasında ihmal göstermesi ile tamamlanır. Gözetimi altında bulunan hayvanı başkalarının hayatı veya sağlığı bakımından tehlikeli olabilecek şekilde serbest bırakan veya bunların kontrol altına alınmasında ihmal gösteren kişinin, bu fiillerinden dolayı bir zarar meydana gelirse; fiilin sebebiyet verdiği netice açısından kast veya taksirine göre cezalandırılacaktır.

Hayvan saldırılarından zarar görenlerin zararlarına ilişkin, 22.04.1926 tarihli 818 Sayılı Borçlar Kanunu'nun 56. maddesi ise, "bir hayvan tarafından yapılan zararı o hayvan kimin idaresinde ise o kimse hal ve maslahatın (meselenin) icabettiği bütün dikkat ve itinayı yaptığını yahut bu dikkat ve itinada bulunmuş olsa bile zararın vukuuna mani olamayacağını ispat etmedikçe tazmine mecburdur. Bu

surette eğer hayvan diğer bir şahıs yahut diğer bir şahsa ait olan hayvan tarafından ürkütülmüş olur ise bu kimse onlara rücu edebilir (geri dönebilir)" hükmü ile idare edenin sorumluluğuna işaret etmiştir.

4915 Sayılı Kara Avcılığı Kanunu'nun 3. maddesine dayanarak hazırlanmış olan 2007-2008 Merkez Av Komisyonu Kararları'nda da bu konuya ilişkin bir düzenlemenin olduğu görülmektedir. MAK madde 16'da; *bağ ve bahçeleri ile ürünlerini, sürülerini, kendilerini korumak durumunda olanların avlanma amacı dışında silahlarını taşıma ve köpek bulundurma esasları*" düzenlenmiştir. Maddede, sahipli köpek bulundurmaya ilişkin olarak, çoban ve bekçi köpeklerinin başıboş bırakılmayacağı ve bağlı olmadan bulundurulmayacağı şartı getirilerek, başıboş tasmalı köpeklerin sahibinin çıkması halinde 4915 sayılı Kanunun 6'ncı maddesinin⁴ üçüncü fıkrasına muhalefet etmekten yasal işlem yapılacağı belirtilmiştir.

Sahipli hayvan saldırılarına ilişkin Yargıtay uygulaması incelenecek olursa bu konudaki tipik örnek 1973 yılına ait bir kararda görülmektedir. Olayda, davacıya ait köpeğin ıssız bir yerde davalıya saldırması sonucunda, davalının, yırtıcı bir hayvan olan köpeğin saldırısı karşısında saldırıyı defetmek için Medeni Kanunun 2. maddesi hükmü sınırları içinde zorunlu olan her eylemi yapmasının ve kendisini savunmasının hakkı olduğu, bu nedenle zarardan sorumlu tutulamayacağı belirtilmiştir. 2003 yılına ait bir kararda⁵ ise, müştekiye ait yaralanan köpeğin de içinde bulunduğu köpek sürüsünün, eşi ve babasına saldırması nedeniyle, onları kurtarmak için köpeklere tüfekle ateş ettiğini beyan etmiş, savunmanın tanıklar tarafından doğrulanması ve aksinin de kanıtlanamamış olmasına göre; çiftleşme döneminde azgınlaşan köpek sürüsünün saldırısından normal yolla kurtulma imkanının bulunmadığının gözetilmeden ruhsatlı tüfeğin müsaderesine karar verilmesi yasaya aykırı bulunmuştur. 1996 yılına ait başka bir kararda⁶ da, hayvan idare edenin sorumluluğunun kusura dayanmadığını, onun sorumluluğunun, tıpkı adam çalıştırmanın sorumluluğunda olduğu gibi, bir sebep sorumluluğu olduğunu belirterek, hayvanların verdikleri zarardan dolayı onu idaresinde bulduranın tazminatla mahkum edilebilmesi için, zarar görenin, o kimsenin ayrıca kusurunu ispat etmesi gerekmediği belirtilmiştir. Kararda ayrıca, hayvanı idaresi altında bulduran kişinin BK. md. 56'da tanınmış olan kurtuluş beyinnesini ispat edebildiği takdirde ancak sorumluluktan kurtulabileceği belirtilirken, hayvan

³ www.ceza-bb.adalet.gov.tr

⁴ 4915 SK, MADDE 24. - 6 ncı maddenin ikinci ve üçüncü fıkralarında sayılan zehirle avlanma hariç diğer yasaklara ve esaslara aykırı hareket edenlere her bir suç için ayrı ayrı olmak üzere yüzellimilyon lira idarî para cezası verilir.

⁵ YARGITAY 10. CEZA DAİRESİ E. 2003/2709 K. 2003/20479 T. 14.10.2003

⁶ YARGITAY 4. HUKUK DAİRESİ E. 1995/9668 K. 1996/908 T. 6.2.1996

idare etmekten amacın; ondan iktisaden, fiilen ve zevk için yararlanmak olduğu ifade edilmiştir. Dava konusu olayda ise; bahçe kapısı açık olan yerde saldırgan bir köpeğin davalıya saldırması neticesinde, köpeğin kapısı açık bara bırakılmasında bakıcının kusurluluğunun yanısıra köpeğin sahibi olan davalının da hukuken sorumlu olduğuna hükmedilmiştir.

Keza yukarıda belirtilen Yeni Türk Ceza Kanunu'nun 177. maddesi, gözetim altında olması gereken hayvanın başkalarının hayatı ve sağlığını tehdit etmesini suç sayarak hapis cezasını öngörmüştür.

Özetle, sahipli hayvan saldırılarına yönelik mevzuatta yeterli düzenlemenin olduğu rahatlıkla ifade edilebilir. Çünkü mevzuatta hayvan sahiplerinin hayvanlarını gözetmek zorunda oldukları ve hayvanlarının verdiği zararlardan sorumlu oldukları belirtilmiştir. Diğer taraftan sahipli hayvan saldırısına uğrayan kişilerin bu saldırıya karşı savunma hakkı olduğu, olayın durumuna göre tazminat ödeme yükümlülüklerinin olmadığı eğer mahkeme tazminata hükmederse bu tazminatın mahkeme tarafından hakkaniyete uygun şekilde takdir edileceği ayrıca olayda kullanılan eşyanın da müsadere edilemeyeceği ifade edilebilir.

2.3 Av ve Yaban hayvanlarına Karşı Meşru Savunma ve Zorunluluk Hali Hakkının Kullanılması

Av ve yaban hayvanlarının kişinin can ve mal güvenliğini tehdit etmesi konusundaki mevzuatın sahipli hayvan saldırılarına karşı uygulanan mevzuattan ayrıldığı görülmektedir. Çünkü av ve yaban hayvanlarına dair hukuki düzenleme 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanunu'nda yapılmıştır. Bu kanun kapsamında her yıl hazırlanan MAK kararları av ve yaban hayvanlarının, kişinin can ve mal güvenliğini tehdit etmesi durumunda başvurulabilecek yolları sıralamıştır. 2007-2008 MAK kararı madde 16/1'de, kişilerin hangi hallerde kendilerini ve eşyalarını korumak için tüfek taşıyabilecekleri ve hangi belgeleri yanlarında bulduklarını gerektirdiği sıralanmıştır; buna göre;

•Kişilerin, ürünlerini korumada üzerlerinde bulduracakları yivli veya yivsiz tüfekler için koruma amaçlı⁷ av tüfeği taşıma belgesi almak zorunda oldukları ve yanlarında tek kurşun ve şevrotin fişegi dışındaki diğer fişekleri bulduramayacakları,

•Tarla, bağ ve bahçe sahiplerinin, tarla, bağ ve bahçelerinin ekili veya dikili olduğu tarihlerde; arıkovanı sahiplerinin arılanın yanı başında oldukları zamanlarda; ormanda istihlal yapmak için orman ve çadırda geceleyenlerin istihlal ve bakım sahasına gitmeleri esnasında tüfeklerini yanlarında ve açıkta buldurabilecekleri,

•Bu kişilerden, ürünlerini koruyanların, korudukları tarla, bağ ve bahçelerinin mülkiyet belgelerini veya kira sözleşmelerini; arıcılık yapanların ise buldukları ilin Tarım ve Köyişleri Bakanlığının mahalli teşkilatından alacakları arıcılık yaptıklarına ilişkin belgeyi; çobanların, sürü sahibi çoban veya ücretli çoban olduklarına ilişkin muhtarlıklarından alacakları yazıyı; ormanda istihlal ve bakım çalışmaları işlerinde çalışanların, orman işletmelerinden alacakları yazıyı üzerlerinde bulduklarını ifade edilmiş ve bu kişilerden avcılık belgesi ve avlanma izni aranmayacağı belirtilmiştir

Yine MAK Kararları 16. maddenin devamında, kişilerin yukarıda sayılan tüfeklerini hangi hallerde ve nasıl kullanabilecekleri sayılmıştır. buna göre;

•Sadece ürünlerine, arılarına veya kendilerine zarar veren veya vermek üzere tarlaya, kovanların arasına giren veya kendilerine saldırma ihtimali olan av ve yaban hayvanlarını; ürünlerinden, bağ ve bahçelerinden, arılarından ve kendilerinden **ürküterek uzak tutmak** için,

•Bu kişilerin tarla, bağ ve bahçelerine, arılarına, kendilerine zarar veren **yaban domuzunu** ürkütme ve uzak tutmak istemelerine rağmen **avlamak mecburiyetinde** kalmaları halinde tüfeklerini kullanabilecekleri, yaban domuzunu avlamaları halinde, durumu muhtar veya en az 2 ihtiyar heyeti üyesine, orman idaresine tutanakla tevsik ettirecekler ve tutanağı istenildiğinde gösterilmek üzere saklayacakları hüküm altına alınmıştır.

Dayanağını 4915 Sayılı Yasa'dan alan MAK kararlarının, av ve yaban hayvanlarının saldırısına karşı, kişinin can ve mal güvenliğini savunmasına dair yukarıda açıklanmaya çalışılan meşru savunma ve zorunluluk hali kurumunun yapısına benzer bir düzenleme içerdiği görülmektedir. Söz konusu düzenlemenin "sınırlı zorunluluk hali" olduğunu ifade etmek mümkündür. Çünkü, MAK 16. maddede tarifi yapılan savunma halinin 5237 Sayılı YTCK'da belirtilen savunma hakkını kısıtladığı açıktır. Burada, kişinin savunma hakkının, her türlü vasıta ile ve her türlü canlıya karşı kullanmasının önüne geçildiği anlaşılmaktadır. Daha açık ifade edilecek olursa, kişi herhangi bir av ve yaban hayvanı tehlikesi karşısında, her türlü silaha başvuramamakta ve sadece avda kullanılan yivli ve yivsiz tüfeklerini tek mermi ve şevrotin fişegi ile kullanabilmektedir. Diğer taraftan daha da önemlisi, tehlike anında sadece yaban domuzunun avlanmasına müsaade edilmiş onun dışındaki

⁷ 24.10.2005 tarihli ve 25976 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Av ve Yaban Hayvanlarının ve Yaşam Alanlarının Korunması, Zararlılarıyla Mücadele Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin 57 nci maddesi hükmü gereği İl Çevre ve Orman Müdürlüklerinden alınacak taşıma belgesi

hayvanlardan ürkütme yoluyla korunmaya çalışılması gerektiği vurgulanmıştır. Aksi halde 4915 Sayılı Kanun hükümlerinin uygulanacağı ayrı bir maddede düzenlenmiştir.

Bilindiği üzere MAK kararları iptali için Danıştay'a başvuru yasal düzenlemelerdir. İç hukuk hiyerarşisinde yönetmelik düzeyinde olduğu belirtilen MAK kararları, normlar hiyerarşisine göre kanundan üstün olmadığı ifade edilebilir (Coskun, A.A., 2008). Bu bakımdan, bu tür düzenlemelerin kanunlara aykırı olmaması gerekmektedir. Bu açıdan bakıldığında kişinin can ve mal güvenliğine karşı savunma hakkının sınırlandırılmayacağını ifade etmek mümkündür. Konuyla ilgili bir Yargıtay kararı irdelenecek olursa;⁸ domuz saldırısına uğrayan sanıkların, üzerine yüklenen domuzdan, arkadaşını kurtarmak için domuzla ateş edilmesi ve bu arada kurşunlardan birisinin arkadaşına isabet ederek ölümüne sebebiyet vermesi olayında, "TCK.nun 49/3.⁹ maddesinde öngörülen gerek nefsinin ve gerekse başkasını vukuuna bilerek mahal vermediği ve başka türlü korunma imkanı da olmadığı ağır ve muhakkak bir tehlikeden muhafaza etmek zaruretinin baskı olduğu mecburiyet halinin gerçekleştiği nazara alınarak, bu suçtan sanığa ceza verilmemesi gerektiği ifade edilmiştir. Bu karardan da anlaşılacağı üzere av ve yaban hayvanları saldırısı karşısında ceza kanununda yazılı meşru savunma ve zorunluluk hali kurumunun devreye girebileceği, hatta örnek olayda yaban hayvanı saldırısını bertaraf etmek için ateş eden kimsenin bu esnada bir insanı vurmaya yönelik olarak dahi, yüce mahkemenin hayvan saldırısına karşı savunma hali yani zorunluluk halini gözönünde bulundurduğu dikkatten kaçmamalıdır.

Kaldı ki, kişinin yaşam hakkı en kutsal haktır, bu kapsamda kişinin yaşam hakkını kısıtlayacak bir tasarrufun hiçbir yasal düzenleme ile ileri sürülmesi düşünülemez. O nedenle, kişinin veya bakmak ya da korumakla sorumlu olduğu insanların doğrudan hayati tehlike içinde bulunması halinde onları korumada orantılı güç kullanmak şartıyla savunma hakkı tartışılmazdır. Bu savunma, tehlike arz eden canlıların yaşamına son verilmesi şeklinde de ortaya çıkabilir. Örneğin, kişinin tek ya da ailesiyle kırsal bir alanda, evine dönerken; aç kalmış ayı, kurt, çakal vs yırtıcı hayvanların saldırısına maruz kalması durumunda, önce uyarı atışı yaparak ürkütme yoluna gidilecektir ancak ürkütmenin başarılı olmadığı takdirde hedef alması ve hayvanın türü ne olursa olsun vurma hakkı vardır. Çünkü yasa koyucu ceza kanunlarında, hayati tehlike altında bulunan bir insanın, kendi hayatını kurtarmak için tehlike arz eden insanın öldürülmesini haklı bir davranış olarak kabul edip ceza verilemeyeceğine hükmederken, hayvan saldırılarına karşı özel bir düzenlemeye gitmesi mümkün değildir. Bu bakımdan MAK Kararları 16. maddede yazılı "kısıtlı zorunluluk halinin" Anayasanın "**Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir**" hükmünün yer aldığı 17/1. maddesine ve ayrıca YTCK'nun meşru

savunma ve zorunluluk halinin düzenlendiği genel hükümler bölümünde yer alan 25. maddesine aykırı olduğu görülmektedir.

3.YABAN HAYVANLARININ MAL GÜVENLİĞİNE KARŞI TEHDİT OLUŞTURMASININ HUKUKSAL AÇIDAN ANALİZİ

Yukarıda belirtilen ve yaşam hakkına ilişkin tasarrufların tartışılmayacağı, her ne kadar YTCK'nın kişinin kendisine veya bir başkasına ait hakkın korunmasına dair hükmünde, can güvenliği yanında mal güvenliğinin de savunma hakkına sahip olduğu belirtilse de, bu noktada av ve yaban hayvanlarının ürün ya da mallara yönelik defedilemez saldırılarına karşı farklı uygulamalar olabileceğini belirtmek mümkündür. Söz konusu uygulamalardan en önemlisinin, zararın tazmini yoluyla kişilerin yaban hayvanlarına zarar vermesinin önüne geçilebileceğidir. Tazminin iki şekilde olabileceği öne sürülebilir, bunlardan birincisi sorumlu idare tarafından zararın tazmini ikincisi ise sigorta yoluyla teminidir.

Ülkemizde yaban hayvanlarının kırsal kesimde yaşayan vatandaşların tarla, bağ, bahçe ve arı kovanları başta olmak üzere ürün ve mallarına zarar verdikleri bilinmektedir.^{10,11} Bu konudaki tipik örnek başta domuzlar ve av turizmi haricinde koruma altında olan boz ayılardır. BAŞKAYA'nın da vurguladığı üzere, özellikle yaz aylarında, ayıların insanlar için önemli tarım ürünlerine ve hayvanlara zarar verdikleri ve bunun yanında ayı saldırıları sonucunda ciddi şekilde yaralanma ve hatta ölüm olaylarının bile görüldüğü ifade edilmiştir (www.forumturka.net). Bu kapsamda birtakım projeler ve öneriler oluşturulmaktadır. Özellikle boz ayılara karşı Doğa Derneği'nin yürüttüğü "Bozayı Kaynaklı Sorunların Çözümü Projesi" (www.dogadernegi.org) örnek olarak gösterilebilir. Diğer taraftan av ve yaban hayvanı baskılarının artması durumunda ise popülasyon artışı kontrol edilerek, artışın tespiti halinde kamu kudreti ile popülasyon sayısı düşürülmektedir. Yetkili idari kuruluş Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü'dür.

Günümüzde özellikle avlanması yasak türlerin, kişilerin mallarına karşı yaptıkları fiiller karşısında vatandaşın mağdur olduğu bir gerçektir. Geçimini tarım ve hayvancılıktan sağlayan kırsal kesimde yaşayan vatandaşlar, ürünlerini ve hayvanlarını korumak için kaçak olarak yaban hayvanlarını avlamakta ve doğal olarak yaban hayatının gelişimi tehlikeye girmektedir.

⁸ YARGITAY 9. CEZA DAİRESİ E. 1983/3253 K. 1983/3114 T. 6.12.1983

⁹ 765 Sayılı Eski Türk Ceza Kanunu'nun meşru müdafaa ve zaruret halini düzenleyen ve YTCK'da 25. maddeye denk gelen madde.

¹⁰ www.avtukusu.net

¹¹ www.radikal.com.tr

Bu konuda yaban hayatının korunması ve nesli tehlike altında bulunan türlerin geleceğini korumak için mağdur olan vatandaşların zararlarının karşılanması gerekmektedir. Böyle bir hadisede öncelikle mağdur vatandaşın hangi yolları izleyebileceği incelenmelidir. İlk başvurulacak yol, av ve yaban hayvanlarının mallarına verdikleri zararın tazmin edilmesi için sorumlu idareye başvurarak, zararının tazmin edilmesini istemektir. Söz konusu başvuru için hangi idareye gidilmesi gerektiği konusunda öncelikle av ve yaban hayvanın "mülkiyetinin" veya "zilyedinin" kim olduğu sorusu cevaplanmalıdır. Çünkü çoğu kaynakta av ve yaban hayvanlarının sahihsiz olduğuna dair görüşler yer almaktadır. Doktrindeki görüşlerden, AYANOĞLU, av ve yaban hayatının taşınır kamu mallarından olduğu, kamu mallarının bir kamu hizmetinin görülmesine tahsis edilen hizmet malları, toplumun doğrudan yararlanmasına terk veya tahsis edilen orta malları ve sahihsiz mallar (res nullius) olarak sınıflandırıldığını belirterek, av ve yaban hayvanlarının hizmet veya orta malı sayılamayacaklarından hiç kimseye ait olmadıklarını ve sahihsiz mal olduklarını belirtmiştir. Ayrıca bu hususun Medeni Kanununun 767. ve devamı maddelerindeki hükümlerden de anlaşıldığının altını çizmiştir (Ayanoğlu, S., 2002). İĞIRCIK ise, Türkiye toplumunun büyük çoğunluğunun, av ve yaban hayatı kaynaklarının tarihsel, kültürel, estetik, sosyal, ekonomik ve ekolojik önemi konusunda yanlış değer yargılarına sahip olduğunu, kökleri, toplumun yaşadığı tarihsel sürece dayanan bu değer yargılar sisteminin av ve yaban hayatı kaynaklarını "sahihsiz mal" olarak görme ve onu "talan etme" şeklinde ortaya çıktığını belirtmiştir (www.arpacik.net). ŞAFAK, benzer bir değerlendirme ile, Türkiye`de av ve yaban hayatı kaynaklarına uzun yıllar sahihsiz mal olarak bakıldığını, ancak ilk defa 2000-2001 Merkez Av Komisyonu (MAK) kararları ile av ve yaban hayatı kaynaklarının tüm topluma ait olduğu, bu kaynaklardan yararlanmak isteyenlerin de bir bedel ödemek durumunda bulunduğunun kabul edildiğini ifade etmiştir (Şafak, İ., 2003).

Doktrindeki görüşler doğrultusunda, av ve yaban hayvanlarının mülkiyet ya da zilyetlik durumları tartışılacak olursa, öncelikle mevcut düzenlemelerde av ve yaban hayvanı tanımı üzerinde durulması gerekmektedir. Bu bağlamda iki tanım ile karşılaşılmaktadır. Birinci tanım, 4915 Sayılı Kara Avcılığı Kanunu ve bazı yönetmeliklerde¹² geçen tanım, diğeri ise 5199 Sayılı Hayvanları Koruma Kanunu'nda yer almaktadır.

4915 SK, av hayvanı ile yaban hayvanını ayrı ayrı tanımlayarak, **av hayvanını**; bu kanun¹³ kapsamında avlanan, korunan ve Bakanlıkça¹⁴ belirlenen listede yer alan hayvanlar olarak tanımlarken, **yaban hayvanını**; sadece suda yaşayan memeliler dışında kalan ve Bakanlıkça belirlenen bütün memelileri, kuşları ve sürüngenler, olarak

tanımlamıştır.

5199 SK ise, yaban hayvan tanımını yapmış ve bu tanımda, **yaban hayvanı**; doğada serbest yaşayan evcilleştirilmemiş ve kültüre alınmamış omurgalı ve omurgasız hayvanları olarak, ifade etmiştir.

Tanımlardan, özellikle 4915 SK'nda geçen tanım ile, yaban hayvanının "sahihsiz" olmadığı ve bir idarenin denetim ve tasarrufu altında olduğu belirtilebilir. Çünkü, bu idarenin gerektiği zaman müdahalede bulunabildiğini, hangi hayvanların yaban hayvanı ya da av hayvanı olarak belirleyebildiğini, bu hayvanlara karşı girilen usulsüz fiillere karşı faillerini cezalandırma ve zararı tazmin etme yetkisinin bulunduğu anlaşılmaktadır. Söz konusu sorumlu kurumun, Çevre ve Orman Bakanlığı olduğu ve yetkili kuruluşunda 01.05.2003 tarihli ve 4856 Sayılı Çevre Ve Orman Bakanlığı Teşkilât Ve Görevleri Hakkında Kanun'un 13. maddesinde görevleri yazılı olan, Doğa Koruma ve Millî Parklar Genel Müdürlüğü olduğunu iddia etmek mümkündür. Kaldı ki 13. maddenin c fıkrasında¹⁵ Genel Müdürlüğün av ve yaban hayatından sorumlu olduğunu açık bir şekilde ifade edilmiştir.

Kısaca, değerlendirmeler ışığında herhangi bir hayvanın 4915 SK'nun verdiği yetki ile av hayvanı ya da yaban hayvanı olarak belirlendiği andan itibaren, mülkiyetinin hazineye ait olduğu zilyedinin ise sorumlu kurum olan Çevre ve Orman Bakanlığı ile yetkili kuruluş olan Doğa Koruma ve Millî Parklar Genel Müdürlüğüne ait olduğu iddia edilebilir. Benzer bir yapılanmanın ormanlar için de söz konusu olduğu ve ormanların mülkiyetinin hazineye ait, zilyedinin ise Orman Genel Müdürlüğü'ne ait bulunması nedeniyle bu durumun yaban hayvanları konusunda da değerlendirilmesi ve bir kıyaslama yapılabilmesi mümkündür.

Yukarıda yazılı gerekçelerden ötürü, av ve yaban hayvanlarının kişilerin yasalara uygun ürün ve mallarına karşı bir fiilde bulunmaları ve bu hayvanların defedilmelerinin mümkün olmadığı hallerde, vatandaşın sorumlu kurum ve kuruluş olarak, zararının Çevre ve Orman Bakanlığı Doğa Koruma ve Millî Parklar Genel Müdürlüğü'nden tazmin ettirme haklarının olduğu savunulabilir. Keza, tersi durumda, yani vatandaşın av ve yaban hayvanlarına verdiği

¹² 08.01.2005 Yerli Ve Yabancı Avcıların Av Turizmi Kapsamında Avlanmalarına İlişkin Usul Ve Esaslar Hakkında Yönetmelik

¹³ 03.07.2004 Fahri Av Müfettişlerinin Seçimi, Eğitimi, Görev Ve Yetkileri İle Çalışma Esas Ve Usullerine Dair Yönetmelik

¹⁴ 4915 Sayılı Kara Avcılığı Kanunu

¹⁵ Çevre ve Orman Bakanlığı

¹⁵ 13/c Yaban hayatı ve kara av kaynakları ile orman içi su kaynakları, dere, göl, gölet ve sulak alanların ve hassas bölgelerin korunması, geliştirilmesi, kara avcılığının düzenlenmesi, av kaynaklarının işletilmesi ve kontrolü ile ilgili her türlü etüt, envanter, plânlama, projelendirme, uygulama ve izlemeye ilişkin iş ve işlemleri yapmak ve yaptırmak, bu hizmetlerle ilgili tesisleri kurmak ve kurdurmak. (www.cevreorman.gov.tr)

zarardan ötürü tazminat talep eden kurumun, av ve yaban hayvanlarının vatandaşa verdiği zarar neticesinde ortaya çıkan zararı tazmin etmesi hukukun bir gereğidir. Yasal olarak böyle bir düzenleme olmadığı için zararı olan vatandaşın bu konuda hukuk mahkemelerine dava açma hakkının saklı olduğu iddia edilebilir. Kaldı ki, devletin vatandaşın maddi menfaatini koruması anayasal güvence altındadır Anayasa'nın 5. maddesi¹⁶ "...devletin temel amaç ve görevlerinden birisinin, insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmak olduğunu belirtmiştir. Ayrıca 45. maddesi ile¹⁷ tarım ve hayvancılık ile bu sektörde çalışanların korunmasını emretmiş, 170.¹⁸ maddesi ile de orman köylüsünün kalkındırılmasını güvence altına almıştır.

Bu konuda diğer ülkelerdeki uygulamalar incelendiğinde özellikle Kanada ve Bulgaristan örneklerine dikkat çekicidir.

Kanada, yaban hayatının verdiği zararların tazmini konusunda en gelişmiş sisteme sahip ülkedir. Çeşitli programlar hazırlanmış olan Kanada'da, birçok eyalet kendi programlarını oluşturmuştur. Örneğin Alberta Eyaletinde uygulanan Yaban Hayatı Zararlarının Tazmini Programında, Tarım Finans Hizmet Kuruluşu (AFSC), ayların, toynaklı yaban hayvanlarının (geyik, antilop), su kuşlarının (kaz, ördek) ve diğer kuşlardan orman tavuğu, keklik, sülün, kar tavuğu ve hindilerin tarım ürünlerine verdiği zararları karşılamaktadır. Bu program kapsamında üreticilerden pirim ya da idare maliyeti gibi hiçbir ücret ödeme alınmamaktadır. Programın mali desteği eyalet ve merkezi yönetim tarafından ortaklaşa karşılanmaktadır (www.afsc.ca). Biritanya Colombya eyaletinde ise, Balık ve Yaban Hayatı Tazminat Programı (FWCP) adı altında hizmet veren program; eyalet Çevre Bakanlığı ve Okyanus ve Balıkçılık Bakanlığı tarafından desteklemektedir. Programın amacı yaban hayatının zarar görmemesi için yaban hayatından kaynaklanan zararlardan dolayı vatandaşın zararının tazmin edilmesidir. Program hiçbir şekilde sigorta ödeme sistemi üzerine kurulmamış ve tamamen devlet desteklidir (www.fwcp.ca). Manitoba eyaletindeki programda ise tarım ürünlerinin, arıcılığın ve sahipli hayvanların yaban hayatından dolayı zarar görmesi halinde, zararların %80'ni devlet tarafından karşılanmaktadır. Bu programın maliyetlerinin %40'ı Manitoba Eyaleti %60'ı Kanada Hükümeti tarafından desteklenmektedir (www.masc.ca). Bütün bu programlar için doğal olarak üreticilerin önceden zararlara karşı gerekli önlemleri almış olmaları beklenmektedir.

Diğer bir örnek ise Bulgaristan'a dairdir. Bulgaristan Av Hayvanlarının Korunması ve Avcılık Kanunu¹⁹ 79. maddesi avcılıktan ve yaban hayvanlarından kaynaklanan zarara ilişkindir. Kanunun 79. maddesinin 2. fıkrası karabatak ve boz ayların neden olduğu zararların Çevre ve Su Bakanlığı tarafından tazmin edileceğini hüküm altına almıştır.

4. TARIM SİGORTASI

Av ve yaban hayvanlarının zararlarının sorumlu idarenin tazmin etmesi gerektiği görüşü yanısıra, mevcut uygulamalar içinde Tarım Sigortası, zarara uğrayan vatandaş için bir çare olarak görülmektedir. Öncelikle, söz konusu Tarım Sigortası kısaca açıklanacak ve daha sonra eksiklikleri ortaya konmaya çalışılacaktır.

Tarım Sigortası konusunda dünyadaki örneklere bakıldığında öncelikle, ülkenin coğrafi konumu ve iklim koşulları dikkate alınarak bitkisel üretimi en fazla etkileyen riskler sigorta kapsamına alındığı görülmektedir. Bugün İsviçre, Danimarka, İsveç, Arjantin, Avustralya, Fransa, İngiltere gibi ülkelerde bitkisel ürünler yalnızca dolu riskine karşı, İrlanda'da ise yalnızca yangın riskine karşı sigortalananmaktadır. Dünya'da tarım sigortasının en yaygın şekli, dolu ve don ya da dolu ve yangın sigortalarıdır. Tarım sigortasının henüz gelişme eğiliminde olduğu Yunanistan ve Bulgaristan'da dolu ve don, Almanya'da dolu ve yangın, Çek Cumhuriyeti'nde özellikle tahıllar ve sebzelerde dolu, don, sel, fırtına ve yangına karşı sigorta yapılmaktadır (Alkan, D., 2003).

Ürün sigortasının en gelişmiş ve modern şekli; bitkisel ve hayvansal üretimin tüm risklere (all risk) karşı sigortasının yapılmasıdır. ABD, Japonya, Kanada, Seylan, Yeni Zelanda ve Brezilya gibi ülkelerde bitkisel ürünler bütün risklere karşı tek bir poliçe ile sigortalanamaktadır. Japonya, Brezilya ve Seylan'da

¹⁶ Devletin temel amaç ve görevleri

MADDE 5. Devletin temel amaç ve görevleri, Türk Milletinin bağımsızlığını ve bütünlüğünü, ülkenin bölünmezliğini, Cumhuriyeti ve demokrasiyi korumak, kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak; kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmaktır.

¹⁷ Tarım, hayvancılık ve bu üretim dallarında çalışanların korunması
MADDE 45. Devlet, tarım arazileri ile çayır ve meraların amaç dışı kullanılmasını ve tahribini önlemek, tarımsal üretim planlaması ilkelerine uygun olarak bitkisel ve hayvansal üretimi artırmak maksadıyla, tarım ve hayvancılıkla uğraşanların işletme araç ve gereçlerinin ve diğer girdilerinin sağlanmasını kolaylaştırır.

Devlet, bitkisel ve hayvansal ürünlerin değerlendirilmesi ve gerçek değerlerinin üreticinin eline geçmesi için gereken tedbirleri alır.

¹⁸ B. Orman köylüsünün korunması

MADDE 170. Ormanlar içinde veya bitişindeki köyler halkının kalkındırılması, ormanların ve bütünlüğünün korunması bakımlarından, ormanın gözetilmesi ve işletilmesinde Devletle bu halkın işbirliğini sağlayıcı tedbirlerle, 31.12.1981 tarihinden önce bilim ve fen bakımından orman niteliğini tamamen kaybetmiş yerlerin değerlendirilmesi; bilim ve fen bakımından orman olarak muhafazasında yarar görülmeyen yerlerin tespiti ve orman sınırları dışına çıkartılması; orman içindeki köyler halkının kısmen veya tamamen bu yerlere yerleştirilmesi için Devlet eliyle anılan yerler ihya edilerek bu halkın yararlanmasına tahsis kanunla düzenlenir.

Devlet, bu halkın işletme araç ve gereçleriyle diğer girdilerinin sağlanmasını kolaylaştırıcı tedbirleri alır.

Orman içinden nakledilen köyler halkına ait araziler, Devlet ormanı olarak derhal ağaçlandırılır.

¹⁹ Bulgaristan Cumhuriyeti Av Hayvanlarının Korunması Ve Avcılık Kanunu 78/26 Eylül 2008 (www.faolex.org)

"all risk" sigorta uygulaması zorunlu iken, ABD ve Kanada'da ise isteğe bağlıdır. Bütün tehlikeleri kapsayan ürün sigortalarının uygulandığı ülkelerde Tarım Sigortaları devlet tarafından desteklenmektedir (Alkan, D, 2003).

Ülkemizde ise, tarım sektörünü tehdit eden risklerin teminat altına alınabilmesi amacıyla bir sigorta mekanizmasının devreye sokulması düşünülmüş ve bu amaçla 14.06.2005 tarihli 5363 sayılı "Tarım Sigortaları Kanunu" çıkarılmıştır. Bu Kanunun amacı, üreticilerin kanunda belirtilen riskler nedeniyle uğrayacağı zararların tazmin edilmesini temin etmek ve tarım sigortaları uygulamasına ilişkin usul ve esasların belirlemektir. (www.tarsim.org.tr)

Bu Kanuna göre:

• Kanun kapsamına alınan riskler ile ilgili olarak yapılacak sigorta sözleşmelerinde standardın sağlanması, riskin en iyi koşullarda transferi için uygun ortam oluşturulması, oluşacak hasarlarda tazminatın tek merkezden ödenmesi ve tarım sigortalarının geliştirilmesi, yaygınlaştırılması amacıyla yönelik olmak üzere bir Sigorta Havuzu kurulmuştur.

• Bu Havuza ilişkin tüm iş ve işlemler, bu havuza katılan sigorta şirketlerinin eşit hisselerle ortak oldukları Tarım Sigortaları Havuz İşletmesi A.Ş. tarafından yürütülmektedir.

• Sigorta şirketleri poliçeleri kendi adlarına düzenlemekte, ancak riskin ve primin yüzde 100'ünü zorunlu olarak Havuza devretmektedirler, ihtiyari olarak da havuzda oluşan riskten retrosesyon²⁰ yoluyla pay alabilme hakları vardır.

• Devlet, bu Kanun kapsamında yapılacak sigorta sözleşmelerine münhasır olarak çiftçi adına sigorta primine destek sağlamaktadır. Devlet prim desteğinin miktarı her yıl için ürün, risk, bölge ve işletme ölçekleri itibarıyla, Bakanlar Kurulu kararıyla belirlenecektir.

Kanun'un 12. maddesi, havuz tarafından teminat altına alınacak riskleri belirlemiştir. Buna göre; kapsama alınacak bitkiler, bitkisel ürünler ve seralar, tarımsal yapılar, tarım alet ve makineleri ile çiftlik hayvanları için kuraklık, dolu, don, sel, taban suyu baskını, fırtına, hortum, deprem, heyelan, yangın, kaza ve zararlılar ile hayvan hastalıklarının neden olacağı zararlar ve/veya tarım sektörü bakımından önemli görülecek diğer risklere ilişkin teminatlar Kurulun teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca belirleneceği kanun maddesinde yazılmıştır. Söz konusu 12. maddeye dayanarak genel şartları ve teknik şartları belirlenen tarım sigortaları şunlardır;

- Bitkisel Ürünler Sigortası
- Sera Sigortaları
- Hayvan Hayat Sigortaları
- Kümes hayvanları Sigortaları
- Su ürünleri Sigortaları

Yukarıda belirtilen sigorta teminatları değerlendirildiğinde, bitkisel ürünlere ilişkin teminat kapsamına alınan risklerin²¹; dolu teminatı, fırtına ve hortum teminatı, yangın teminatı, heyelan teminatı, deprem teminatı, don teminatı ve kalite kaybı (dolu tanelerinin çarpma etkisinden kaynaklanan) olduğu görülmektedir. Hayvan sigortası²² teminat kapsamı içinde ise; büyük ve küçükbaş hayvanlar için; hayvan hastalıkları ve gebelik, doğum veya cerrahi müdahale, yavru atma ve yavru ölümü, her türlü kazalar, yılan ve böcek sokması, zehirli çayır otları ve yeme bağlı zehirlenmeler, her türlü doğal afetler ve güneş çarpması, yangın veya infilak, sebebiyle meydana gelen ölümler ve mecburi kesimler nedeniyle sigortalının doğrudan doğruya uğradığı maddi zararların teminat içine girdiği; kümes hayvanlarına²³ dair ise; 3285 Sayılı Hayvan Sağlığı ve Zabıtası Kanununa göre ihbarı mecburi bulaşıcı hastalıklar hariç olmak üzere, her türlü kanatlı hayvan hastalıkları, her türlü kazalar ve zehirlenmeler, her türlü doğal afetler, yangın veya infilak sebebiyle meydana gelen ölüm, itlaf ve mecburi kesimler nedeniyle sigortalının doğrudan doğruya uğradığı zararların sigorta kapsamına alındığı anlaşılmaktadır.

2005 yılında yürürlüğe giren Tarım Sigortaları Kanunu ve mevzuatı, av ve yaban hayvanlarının bitki ve hayvan sağlığı ile bunlardan kaynaklı ürünlerine verdiği zararlar açısından incelendiğinde, bu zararların teminat kapsamı içinde olmadığı anlaşılmaktadır. Özellikle orman içi ve kenarı köylerde yaban hayvanlarının ürünlere ve sahipli hayvanlara verdiği zarar açısından söz konusu riskin sigorta kapsamı içinde kalması gerektiği savunulabilir. Çünkü Devlet, desteklediği Tarım Sigortası ile hem vatandaşın mağduriyetini gidermiş hem de yaban hayatını bu sayede korumuş olacaktır. Uygulamanın hayata geçirilebilmesi için Kanun'un 12. maddesi hükmü gereği Bakanlar Kurulu kararı yeterli olmaktadır.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Doğal yaşam alanları ve tür çeşitliliği açısından oldukça zengin olan ülkemizde, doğayı ve canlıları korumak adına olumlu gelişmeler kaydedilmektedir. Özellikle, AB uyum çalışmaları ve taraf olunan uluslararası sözleşmeler, bu konuda etkin rol oynamaktadır. Mevzuat açısından bazı eksiklikler olmasına rağmen, doğal hayatı korumak ve geliştirmek adına gelişmiş toplumlarda mevcut temel birçok yasa ve onun düzenlemeleri ülkemizde de yer

²⁰ reasürans (başka bir sigorta şirketinin riskini üstüne alan sigorta şirketine verilen ad) yoluyla devir alınan sorumluluğun kısmen veya tamamen başka bir şirkete devredilmesi.

²¹ Devlet Destekli Bitkisel Ürün Sigortası Teknik Şartlar, Tarife Ve Talimatlar

²² Devlet Destekli Hayvan Hayat Sigortası Teknik Şartları, Tarife Ve Talimatları

²³ Devlet Destekli Kümes Hayvanları Hayat Sigortası Genel Şartları

almaktadır. Ayrıca, toplum bilincinin çevreye ve doğaya duyarlılık açısından yerleşmeye başladığının kanıtı olarak da kurulan birçok sivil toplum kuruluşu gösterilebilir. Olumlu birtakım gelişmelerin yanı sıra, uygulamada eksiklikler olduğu belirtilebilir. Bunun en tipik örneği ise yaban hayatını korumak adına kişinin can ve mal güvenliğinin göz ardı edilmesidir.

İnsanın korunmadığı hiçbir yerde başka canlıların korunması kolay değildir. Özellikle yaşanan yerler yaban hayvanlarının yaşam sahalarına yakın veya içinde ise, bu durumda sorumlu idarenin tek başına koruma işini çözmesi mümkün olmamaktadır. Yöre halkının mutlak desteğini almak zorundadır. Söz konusu desteğin alınabilmesi için öncelikle yöre halkının yasal olan her türlü hakkı korunmalıdır. Örneğin arıcılık yapan ve bal satarak geçimini sağlayan bir vatandaş, ayının kovanlarına verdiği zarar neticesinde çaresiz bırakmak, ya da vatandaşın güç kullanarak ayının hayatını sona erdirmesi ile bugünkü değerde 18.000 TYL cezaya çarptırılmak, vatandaşın desteğinden ziyade tepkisine neden olmaktadır. Bu sebeple, öncelikle belirtilmesi gereken durum, her insan maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir. Anayasal güvence altında olan bu hakka karşı hiçbir hak üstün görülemez. Bütün yasal düzenlemeler ve tedbirler insanoğlunun sağlıklı yaşaması için düzenlenmiştir. Bu bağlamda insanın canına kastedecek ve zorunluluk hali gerektirecek bir durumda hukuk ilkeleri insanın lehinedir. Aksi uygulamanın geçerliliği ileri sürülmemelidir. Çalışmada da belirtildiği üzere kanun koyucu insanın canına kasteden başka bir insana karşı orantılı zor kullanmasını, sonucu ne olursa olsun cezadan yoksun bırakmışken, hayvanı insana karşı tehdit oluşturması durumunda da hiçbir hukuki cezai veya tazmini sorumluluğu bulunmadığı belirtilebilir.

İnsan hayatı dışındaki kazanımlara karşı tehdit

olduğu taktirde ise, yine bir yaşam hakkının öncelikli olduğu belirtilebilir. Hatta söz konusu tehdidin koruma altına alınan ve avına izin verilemeyen canlı türlerinden gelmesi halinde, o canlının yaşam hakkı daha da önem kazanmaktadır. Özellikle yaban hayatının sürekliliğinin korunması için bu canlıların yaşam hakkı korunmalıdır. Bu bağlamda, Devlet yaban hayatının ve hayvanlarının zarar görmemesi için, insan kazanımlarını tehdit eden canlıların verdiği zarardan sorumlu olmalıdır. Çünkü, Devlet ve sorumlu idaresi yaban hayvanları kaynaklarından maddi açıdan faydalanmakta ve yaban hayvanlarına verilen zararlar karşısında söz konusu zararı tazmin yoluna gitmektedir. Aksi durumda da, yaban hayatının vatandaşlara verdiği zararı karşılamakla yükümlü olmalıdır. Örnek ülkelerdeki uygulamalara benzer bir yapılandırma tercih edilerek, tarım ürünlerine ve hayvanlara zarar veren yaban hayvan türlerinin verdiği zararlar, koşulları belirlenerek karşılanmalıdır. Yapılacak bu çalışmanın sonucunda yaban hayatının daha az zarar görmesi sağlanacak, kaçak avlanma sayısı düşecek aynı zamanda mağduriyeti giderilen vatandaşların ormana karşı baskısı azaltılmış olacaktır.

Diğer taraftan yukarıda belirtilen önerinin kısa vadede gerçekleştirilmesi halinde Devlet destekli tarım sigortaları kapsamına av ve yaban hayvanlarının verdiği zararlar alınarak, yaban hayvanlarından kaynaklanan zararlardan dolayı mağdur olan vatandaşlara bir güvence yolu açılmalıdır. Çünkü yaban hayatından kaynaklanan zararların doğal afet kapsamında değerlendirilmemesi önemli bir eksikliktir. Ancak bugünkü haliyle uygulamadaki en büyük aksaklığın Tarım Sigortaları primlerinin küçük ölçekli tarım ve hayvancılık yapan vatandaşlara yüksek gelmesidir. Söz konusu maliyet dengelerinin tekrar gözetilerek uygulamanın cazip hale gelmesi sağlanabilir.

KAYNAKLAR

1. **Özgenç, İ.**, 2005, Türk Ceza Kanunu Gazi Şerhi, Seçkin Yayınevi, Ankara, 975-02-0054-3.
2. **Malkoç, İ.**, 2005, Açıklamalı Yeni Türk Ceza Kanunu, Malkoç Kitapevi, Ankara, 975-98668-4-6.
3. **Öztürk, B., Erdem, M.R.**, 2005, Ceza Hukuku, Tırhan Kitapevi, Ankara, 975-6809-67-1
4. **Ercan, İ.**, 2007, Ceza Hukuku, İkinci Sayfa Dizisi, İstanbul, 978-9944-322-44-X
5. www.ceza-bb.adalet.gov.tr/mevzuat/maddegerekce.doc (Ziyaret Tarihi: 01.02.2008)
6. **Coşkun A, A.**, 2008, Merkez Av Komisyonu Yapısı ve İşleyişinin Hukuksal Değerlendirmesi, 1. Türkiye Av ve Yaban Hayatı Sempozyumu, Antalya (Basım Aşamasında)
7. <http://www.forumturka.net/forum/archive/index.php/t-24790.html> (Ziyaret Tarihi: 05.02.2008)
8. <http://www.avtutkusu.net/default.asp?durum=haberoku&bolum=haberler&haberid=16> (Ziyaret Tarihi: 03.02.2008)
9. <http://www.radikal.com.tr/haber.php?haberno=240259> (Ziyaret Tarihi: 04.02.2008)
10. <http://www.dogadernegi.org/index.php?sayfa=calisma-009> (Ziyaret Tarihi: 04.02.2008)
11. **Ayanoğlu, S.**, 2002, Av Hukuku Ders Notları, İstanbul. (yayımlanmamış)
12. http://www.arpacik.net/guncel_detay.asp?id=182 (Ziyaret Tarihi: 04.02.2008)
13. Şafak, İ. 2003, Avlak İşletmelerinin Bazı Faydaları. Avgünü Dergisi, Sayı: 75-76 Sayfa: 19-26 Ocak-Şubat 2003, Ankara
14. www.cevreorman.gov.tr (Ziyaret Tarihi: 15.02.2008)
15. www.afsc.ca (Ziyaret Tarihi: 20.02.2008)
16. www.fwcp.ca (Ziyaret Tarihi: 20.02.2008)
17. www.masc.ca (Ziyaret Tarihi: 20.02.2008)
18. www.faolex.org (Ziyaret Tarihi: 20.02.2008)
19. **Alkan D.**, 2003, Tarım Sigortası, Tarımsal Ekonomi Araştırma Enstitüsü Yayını Sayı 4 Nüsha 2, Ankara.
20. www.tarsim.org.tr (Ziyaret Tarihi: 25.02.2008)

BÜYÜK AKBALIKÇIL

Ardea alba (L.)

Morfolojisi:

Yaklaşık boyu 99 cm ve ortalama kanat açıklığı 130 cm. dir. Büyük akbalıkçıl uzun kanatlı tamamen beyaz bir kuştur. Koyu sarı bir gagası ve siyahımsı bacakları ve ayakları vardır. Çiftleşme ve kulakça döneminde gaga dip kısmı hariç siyah renk alır. Özellikle uzun boynunu ile dikkat çeker. Tütün boynunu, boyun omurlarındaki 6. omurun genişlemiş ve farklılaşmış olmasından dolayı karakteristik olarak S şeklinde kıvrık durur. Bu sayede kuş boynunu ileri uzatıp geri çekebilir ve avlarını tıpkı bir mızrak gibi gagası ile avlar. Kuyruk kısa ve karemsi şekildedir. Büyük beyaz balıkçıl da eşeyssel dimorfizm görülmediğinden dişi ve erkek görünüşü olarak aynıdır. Her iki cinsiyette de tüy dökümlerinden sonra pulmea tüyleri gelişir ve uzayarak tıpkı iğne yaprak demetleri gibi görülür. Büyük akbalıkçıldaki bu tüyler özellikle omuzlarda meydana gelir ve yaklaşık 50 cm kadar uzayabilir. Bu tüyler çiftleşme döneminden sonra kaybolur. Büyük akbalıkçılın yumurtaları mavimsi-yeşil renkte yaklaşık olarak 57 mm boydadır.

Yayılışı:

Göçücü ve gezici bir kuş türüdür. Çoğu güney Avrupa, kuzey-batı Afrika, Mısır ve güney Asya'da kışlar. Güney-doğu Avrupa, Afrika, Madagaskar, bütün Asya, Avustralya, Yeni Zelanda ve Amerika'da yayılış gösterir. Yurdumuzda özellikle kıyı ve sulak alanlarda görülmektedir. Batı ve orta Anadolu'daki göl ve bataklıklarda, özellikle de Kızılırmak Deltası, Ereğli Sazlığı ve Göksu Deltası'nda kuluçkaya yatar.

Yaşam Alanları:

Büyük akbalıkçıl kara ve sahil kanarlarındaki; nehir deltalarında, taşkın alanlarında, nehir kenarlarında, göl kıyılarında, tuz rezervlerinde, bataklıklarda, su basar alanlarda yaşar. Bu tür ayrıca tarlarda, tarım alanlarında, pirinç tarlarında ve drenaj yapılan kanallarda görülebilir.

SİSTEMATİKTEKİ YERİ:

Takım	Ciconiiformes (Leyleksiler, Yürüyücü kuşlar)
Familiya	Ardeidae (Balıkçılar)
Tür	<i>Ardea alba</i> (L.) (Büyük akbalıkçıl)
Ing	Great White Egret
Alm	Silberreiher
Frn	Grand aigrette

Dr. N. Kaan ÖZKAZANÇ
Bartın Orman Fakültesi

Besinleri:

Esas besinini balıklar oluşturur. Bunun dışında kurbağa, sürüngen, böcek, yengeç, yumuşakça ve kuşları yerler. Büyük akbalıkçılar yalnız ya da grup içinde beslenirler. Avlanırken kendilerine özgü davranışları dikkat çekicidir. Avlanma sırasında yavaş ve sesiz hareket ederler, sıçarlar ya da zıplarlar, ayakları ile su içindeki kumları kazırlar, ani kanat çırpmaları yapar ve kafalarını sallayarak etrafı çok iyi bir şekilde gözlerler. En yaygın avlanma yöntemi su kıyılarında bekleyerek yaptıklarıdır. Büyük akbalıkçıl bu bekleme sırasında adeta çömelir dibi durur, vücut ve kanat hareketleri ile su yüzeyinde meydana gelen ışık parlamalarını önler ve kafasını öne-arkaya ya da sola-sağa sallayarak avına gözetler. Avına odaklandığında S şeklinde bükük olan boynunu ani bir şekilde ileri doğru uzatarak gagası ile avını yakalar. Genellikle avlarını olarak yerler.

Biyolojisi:

Büyük akbalıkçıl sezonluk tek eşli olmasına karşılık, mümkün olduğu takdirde sürekli aynı eşle çiftleşir. Eşeyssel olgunluğa 2 yaşında gelmektedir. Çoğu büyük akbalıkçıl büyük koloniler içinde çiftleşir, bu koloniler çoğu zaman diğer balıkçıl türleri ile de karışmış durumdadır. Sıcaklık zonlarına bağlı olarak çiftleşme zamanı ilkbaharda ya da yazın meydana gelmektedir, ancak tropik bölgelerde yılın boyunca çiftleşebilirler. Çiftleşme döneminde tütün tüylü olmayan bacak, ayak ve gaga gibi kısımlarında renk değişimleri meydana gelmektedir. Çiftleşme kolonilerine ilk olarak erkekler gelir bir yuva yeri seçerler. Yuva yerinin seçiminde yaş önemlidir; yaşlı

bireyler genellikle koloninin orta kısımlarında yuva yeri seçerler. Yuva yerini seçen erkekler dişileri cezp etmek ve yuva yerini korumak için kanat çırpma, di-

göstermek, başı sallamak gibi davranışlarda bulunurlar. Çiftleşme davranışında bulunan erkeklerle ilgilenen dişiler ağaç ve çalılardan dallarında toplanarak bunları izlerler. Bir erkekten etkilenen dişi kanat açarak bunu belli eder. Bazı durumlarda ise erkekten etkilenen dişi daireler çizerek uçar. Çiftler birbirlerini bulduktan sonra yuva yapma devresi başlar.

Genel olarak ağaç dalların yuvalanma gösterecekleri de yuva yerinin güvenliğine bağlı olarak toprak üstünde de yuva yapabilirler. Yuva yapımında erkekler yuva için gerekli olan materyali toplarken, dişi bu materyaller ile yuvayı yapar. Yuva yapımında genellikle bitkisel kalıntılar, odun parçaları kullanılır. Yuvalar ince ve kırılğan bir yapıya sahiptir.

Yumurtalar 23 günlük bir periyot içerisinde konur. Bir gurup yumurtada 36 adet

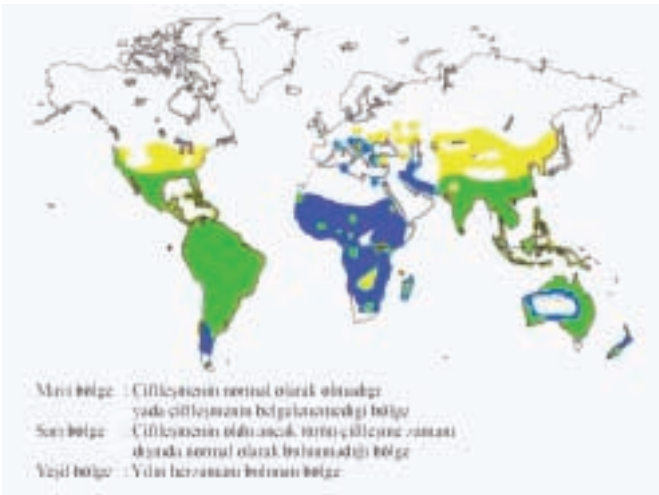
adet ve genellikle 3 adet yumurta bulunur. Birinci ya da ikinci yumurtanın konmasından sonra başlayan kuluçka dönemi 2326 gün sürmekte ve her iki cinsiyette kuluçkaya yatmaktadır. Kuluçka döneminin sonunda yumurtalar konuluş zamanına göre sırayla çatlar.

Yumurtadan çıkan yavrular yardıma muhtaç ve beslenmek zorundadırlar. Yuvadaki yavrular arasında besin rekabeti oldukça kuvvetlidir. İlk çıkan yavrular daha sonra çıkanlara baskındır ve onları rahatsız ederler. Besinin yeterli olduğu ya da yavruların iyi beslendiği yıllarda tüm yavrular uçabilir. Genellikle bir yuvadaki büyük akbalıkçıl yavrularının 2 tanesi uçabilir, bu bazı yıllar 1 yavru olabilir. Üçüncü ya da dördüncü yavrunun uçmak için şansı çok azdır.

Doğada oldukça yüksek bir ölüm oranına sahip olan büyük akbalıkçıl yuvada ve uçuştan sonraki ilk 5 ay içinde tehlike altındadır. Yuvadandan ayrılan genç büyük akbalıkçılar genellikle yuvadan uzakta yerleşirler ve kendi besinleri bulmak ve avlanmak için kendilerini geliştirirler. Yavruların ilk yıl içinde ölme oranı % 76, sonrasında ise % 26 olarak tespit edilmiştir. Gençlik döneminden çıkan bir büyük akbalıkçıl ortalama olarak 10-20 yıl yaşayabilmektedir.

İrkları:

Dünya üzerinde tanımlanmış olan 5 ırkı mevcuttur. Ülkemizdeki tek ırk:

Kaynaklar:

Ergene, S. (1945) Türkiye Kuşları. İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi Monografileri, Say:4, Kenan Matbaası, XX + 361s. + 104 Tablo İstanbul.

Kızıroğlu, İ. (1989) Türkiye Kuşları (Kıymızı Listede Olanlar ve Buldukları Bölgeler) Orman Genel Müdürlüğü, Eğitim Daire Başkanlığı, Yayın ve Tanıtım Şube Müdürlüğü 314 s. Ankara.

Mc Tavish, A. (2001) The Biogeography of Great Egret (*Ardea alba egretta*). Geography 316: Biogeography. San Francisco State University Department of Geography, Fall 2001.

<http://bss.sfsu.edu/holzman/courses/Fall01%20projects/gEgretWeb.htm>

Somçağ, S. (2005) Türkiye Kuşları. Yapı Kredi Yayınları-2273 ISBN: 975-08-1019-8 275 s. İstanbul.

Turan, N. (1990) Türkiye'nin Av ve Yaban Hayvanları. Kuşlar 2. Kitap. Orman Genel Müdürlüğü, Eğitim Daire Başkanlığı, Yayın ve Tanıtım Şube Müdürlüğü 274 s. Ankara.

AV

M

E

V

S

i

M

i

HABER

Av-Yaban hayatının kamusal düzenleme ve denetimlerinde bilgi, deney, gözlem yetersizliği gelişmeleri geciktiriyor.

Yayın Kurulu-İnternet;

Av, kuralları, alışkanlıkları olan geleneksel, kültürel olgudur.

Yurdumuzda olabileceğinden çok düşük düzeyde av ve yaban hayvanı var. Yaban hayvanlarının alanı daralıyor, bozuluyor, kirleniyor.

Denetimsiz, usulsüz, aşırı girişimler doğayı ve canlıları eksiltiyor.

Korunma, kurallara uyma ile olası.

Avcılık kuruluşları bu konuda duyarlılıkları olabildiğince geliştirmeye çalışıyor.

Bu arada Merkez Av Komisyonu (MAK) kararları her yıl değişik tartışmalara neden oluyor.

Av-Yaban hayatının kamusal düzenleme ve denetimlerinde bilgi, deney, gözlem yetersizliği gelişmeleri geciktiriyor.

STK'ları düzleminde avcılar konuyu birlikte, açık ve sağlıklı diyaloglarla geliştirme çalışmalarına sıcak bakıyorlar.

TÜRKİYE ORMANCILAR DERNEĞİ
GENEL MERKEZİ

YİTİRDİKLERİMİZ

Ergün AVCIOĞLU

6 Eylül 2008 Kırklareli - 1944
İ.Ü. Orman Fakültesi - 1965

ERGÜN AVCIOĞLU'NUN ÖZGEÇMİŞİ

1944 yılında Kırklareli'nde doğdu. İlk ve Orta öğrenimini Kırklareli'nde tamamladıktan sonra 1968 Şubat döneminde İ.Ü. Orman Fakültesinden mezun oldu.

1968-1976 yılları arasında değişik yerlerde Bölge Şefi olarak görev yaptı. 1976 yılında merkezi Tarsus'ta olan bugünkü adıyla Doğu Akdeniz Ormancılık Araştırma Müdürlüğünde göreve başladı. Bu kuruluşa 1982 yılında Araştırma Müdürü olarak atandı. Doğu Akdeniz Ormancılık Araştırma Müdürlüğünde Okaliptüs ağırlıklı araştırma projelerinde çalışmış ve sonuçlandırmıştır. Bu görevi sırasında, Pakistan, Brezilya, Güney Afrika, Portekiz,

Suriye, Avustralya ve Yeni Zelanda ülkelerine kısa süreli tetkik gezilerine katılmış, bu ülkelerin ormancılık faaliyetleri yanında Okaliptüs çalışmalarını incelemiştir. 1994 yılında İzmir Ege Ormancılık Müdürlüğü, Orman Halk İlişkileri ve Sosyal Ormancılık Araştırmaları Başmühendisliğine atanmıştır. 1998 yılı Nisan ayında aynı kuruluştaki Araştırma Müdürü olarak göreve başlamıştır.

Bugüne kadar 19 adet araştırma projesini sonuçlandırarak yayımlanmıştır. Bunun yanında 3 adet makalesi ve 3 adet bildirisi vardır.

Evlü ve iki çocuk babası olup, İngilizce bilmektedir.

6 Eylül 2008 tarihinde vefat etmiştir. Onu hiç unutmayacağız.

Celal COŞAN

17 Eylül 2008 Malatya - 1929
İ.Ü. Orman Fakültesi - 1956

RAİF ERGİN DÖNMEZ

07 Ekim 2008 - Ankara İstanbul - 1946
İ.Ü. Orman Fakültesi - 1969

NECDET ALKAN

15 Ekim 2008 - Dörtöl - 1940
İ.Ü. Orman Fakültesi - 1964

HIDIR SÖĞÜT

15 Ekim 2008 - İstanbul Nazimiye - 1950
İ.Ü. Orman Fakültesi - 1973

KİTAP TANITIMI

Üyemiz sayın Dr. Nejat ÇELİK Ağaç, Orman, Çevre ve Doğa konularındaki ince duyarlıklarını içeren, okuyanlara yoğun bilgi ve duyarlık aktaran "Orman Aşkı" adlı kitabını toplumsal, ince duyarlılığa sunuyor.

Okuyucuyu düşün ve yaşama çağırıyor.

Yazan : Dr. Nejat ÇELİK

Tarih : Temmuz 2008

ISBN : 978-975-98250-3-4

Kapak : Murat Seven

Basım Yeri : Gülen Ofset Matbaacılar

Sitesi İşmen Sok. No. 20 - ESKİŞEHİR

Telefon : 0222-227 20 20

Faks : 0222-227 10 10

T.C.Klt.Trzm Sertifika No : 11 576

